

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 19. SIJEČNJA 2007. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 204

Informativno-politički tjednik. Izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003. COBISS SR-ID 109442828

ISSN 1451-4257

Izbori 2007. GLASUJMO ZA SUTRA

Latinično pismo
nije hrvatski jezik!

Darovi Osijeka

Subotici s ljubavlju

POVIJEST VELIKOG PRELA
OBIČAJ KOJI ŽIVI

INTERVJU

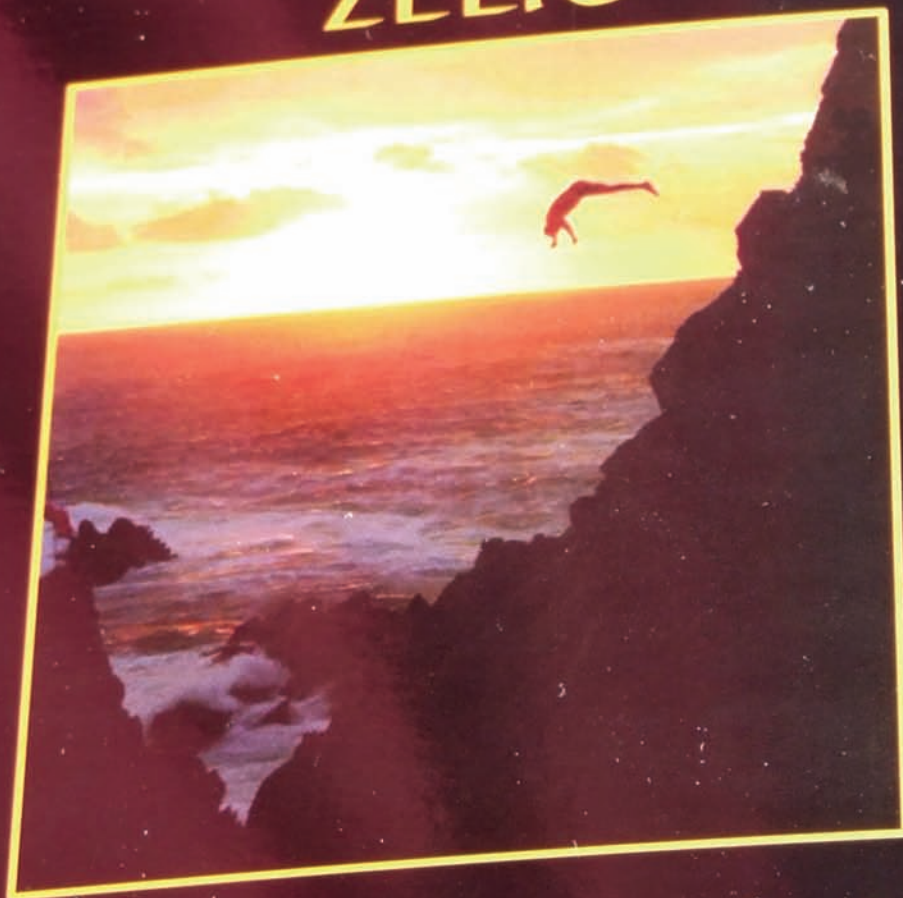

Sloboda medija u Hrvatskoj
na zavidnoj razini

ANTONELLA CERASINO

ŽELJKA
ZELIĆ

ŽELJKA
ZELIĆ

BEZDAN

HRVATSKARIJEČ

NOVA
KNJIGA

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Lazar Baraković (predsjednik),
Dušica Dulić, Zdenko Đaković,
dr. Marija P. Matarić, Pavle Pejčić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan

DIREKTOR I**V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Jasminka Dulić (politika)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zdenko Samaržija (povijest)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.

List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.

Globalno zatopljenje

Ovako toplo vrijeme u siječnju teško da pamte i oni najstariji. Na našem su području zabilježene temperature od 16 do 18 stupnjeva, u Moskvi je nekoliko puta od početka godine u podne bilo 4,3 stupnja, što nije zabilježeno 50 godina, u Njemačkoj je prosječna temperatura zraka u prosjeku viša za 7 stupnjeva u odnosu na uobičajeni siječnjaški prosjek, a u nekim je krajevima Europe ovo najtopliji prvi mjesec u godini u posljednjih sto i više godina. Čak ni zahlađenje od prije dva dana neće promijeniti opću sliku o iznimno vrućoj zimi.

U osječkoj Elektroslavoniji kažu, kako će, ukoliko se ovako ekstremno visoke temperature nastave i dalje, potrošnja električne energije u siječnju biti na razini travnja i svibnja u normalnoj godini. To je dobra vijest za građane koji svugdje u regiji imaju problema s pokrivanjem ovog, za kućni budžet prilično velikog troška. No, to je i jedino dobro u cijeloj priči o neuobičajeno visokoj siječnjaškoj temperaturi zraka, što je samo nastavak toploga prosinca, odnosno ekstremno tople 2006. godine. Sve ostalo u toj priči ima negativan predznak.

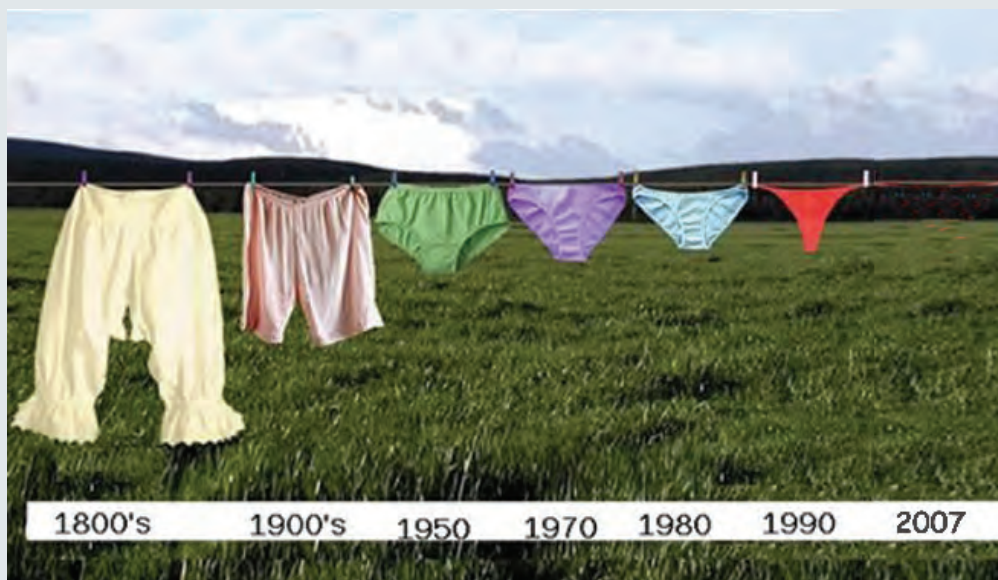
Stručnjaci kažu, kako je sveopći porast prosječne temperature u svijetu, nazvan globalno zatopljenje, posljedica vrtoglavog razvoja tehnologije i krajnje neozbiljnog odnosa prema životnom okolišu. Poludjela utrka za profitom ruši sve obzire, pa se ljudi otuđuju od svega, jedni od drugih, od prirode, pa i od samih sebe.

Ekolozi odavno upozoravaju, kako planet Zemlja ne pripada čovjeku, nego ga je čovjek samo iznajmio od svoje djece na razdoblje trajanja ljudskog ovozemaljskog života, a obveza je iznajmljeno vratiti u »preuzetom stanju«.

E, to se zasigurno neće dogoditi, ukoliko ideologija profita degenerirana do besmislenosti, koja njeguje nemar prema svemu što nije naše privatno, osobno, samo naše, nadvlada sve drugo. Samoupravni socijalizam ogadio je ljudima na ovim prostorima odnos prema kolektivnoj svojini do te mjere, da je u čovjekovoj svijesti svaka svojina, koja nije individualizirana, nešto što ne zaslužuje posebnu skrb. Takva će nas logika odvesti tamo gdje nitko od osam milijardi Zemljana ne bi dragovoljno potpisao da želi otići.

U ovom je primjeru sadržana sva štetnost zasljepljenoga sebičluka i kolektivne kratkovidnosti. A nije jedini primjer. Ne da nije jedini, nego im se broja ne zna.

Z. P.

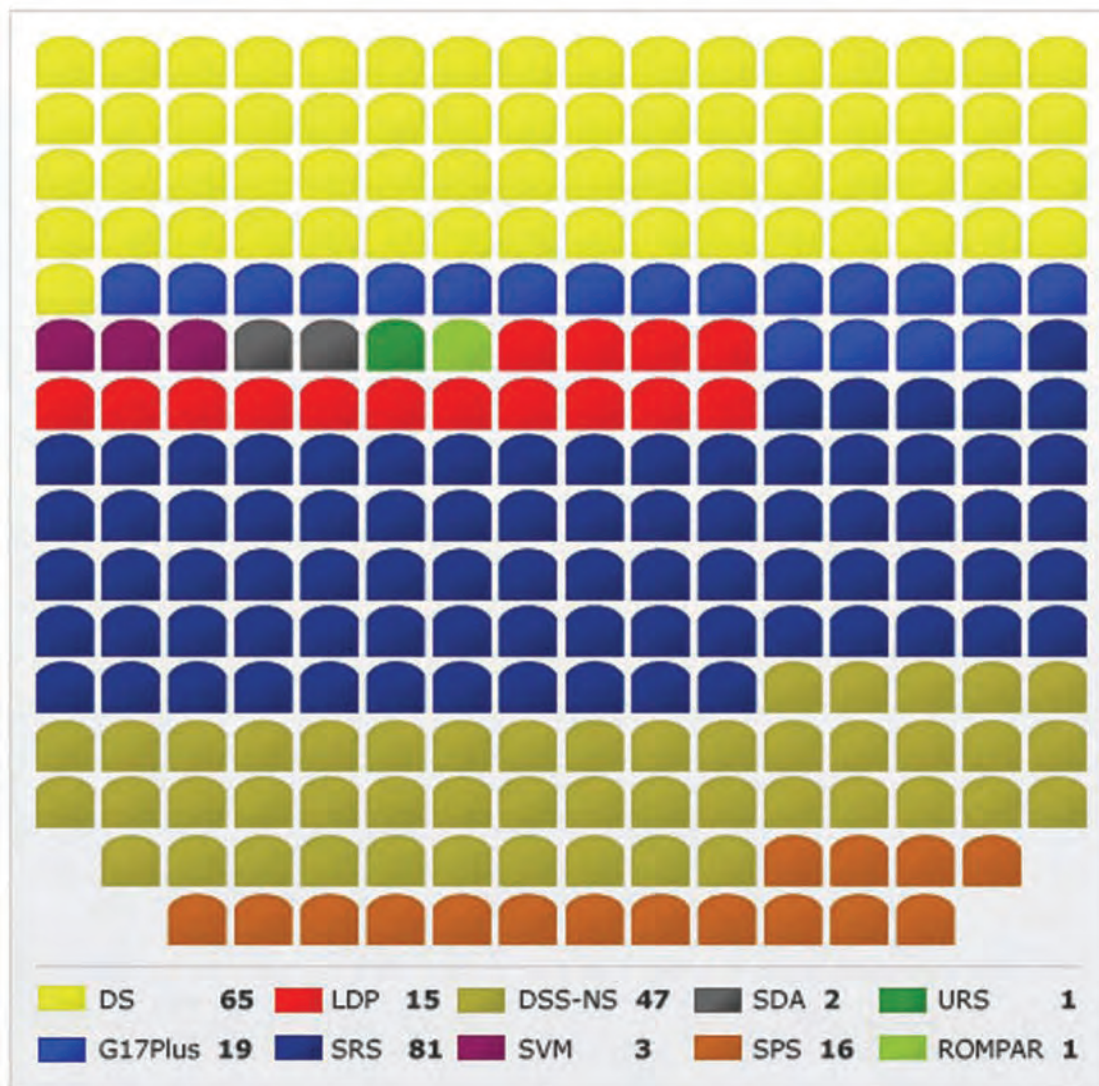
Utjecaj globalnog zatopljenja na procese u svijetu

Objavljeni rezultati parlamentarnih izbora u Srbiji

Novi saziv uključuje i

Iako su pojedinačno najveći broj glasova osvojili radikali, svi su izgledi da će Vladu formirati stranke predstavnika malobrojnijih manjina koji su svoje pr

Piše: Jasminka Dulić

Na izborima za parlament Republike Srbije održanim 21. siječnja, premda se u suštini nije promijenio odnos snaga između »stranaka bivšeg režima« i stranaka tzv. demokratskog bloka, došlo je do prestrukturiranja u demokratskom bloku i »raščišćavanja« političke scene na kojoj sada ostaje manji broj parlamentarnih stranaka.

Svi su izgledi da će Vladu formirati stranke demokratskog bloka s vodećom Demokratskom strankom i radikalima u oporbenim redovima, a novina je da će ova skupština, za razliku od prethodne, koja je bila skoro sto posto jednonacionalna, ovoga puta imati sedam zastupnika iz redova nacionalno-manjinskih lista kao i nekoliko predstavnika malobrojnijih manjina koji su svoje predstavnike kandidirali na listi Demokratske stranke. Među njima je i kandidat Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, predsjednik ove stranke *Petar Kuntić*.

REZULTATI IZBORA: Srpska radikalna stranka bit će najjača stranka, kao i do sada, u budućem sazivu Skupštine Srbije. Za radikale je, prema podacima RIK-a, na održanim parlamentarnim izborima glasalo 1.150.000 ili 28,58 posto birača koji su izašli na izbore, čime su osvojili 81 zastupnički mandat. Demokratski blok je također zadržao svoje biračko tijelo, samo što je unutar njega došlo do prestrukturiranja.

SADRŽAJ

Latinično pismo poistovjećeno s hrvatskim jezikom

Neznanje ili osionost.....4

U izložbenom prostoru Autobusnog kolodvora u Zagrebu

Šansa za kulturno-gospodarsko predstavljanje.....20

Nova knjiga: Milivoj Prčić »Južno od tranšeja«

Moguće je i da to nisam bio ja.....30-31

Marko Balažević, učenik i budući turizmolog

Božić u Keniji.....42

Dujizmi

► *Što će mi poslovna sposobnost, kada nema posla*

► *U Mađarskoj vlast ne popusta. Narod je uvijek bio pametniji*

► *Gubit ćemo mi još dugo. Naše rezerve su neiscrpne*

predstavničke manjina

demokratskog bloka * U Skupštinu ulazi 7 zastupnika s nacionalno-manjinskih lista, kao i nekoliko predstavnike kandidirali na listi Demokratske stranke

nja u korist Demokratske stranke. Naime DS je osvojio 22,72 posto glasova, čime mu je pripalo 64 zastupnička mandata, dok je koalicija Demokratska stranka Srbije - Nova Srbija - Jedinствена Srbija osvojila 16,51 posto glasova čime joj je pripalo 47 mjesta u novom sazivu parlamenta Republike Srbije.

Cenzus od pet posto su prošli G17 Plus koji je osvojio 6,83

i nekoliko nacionalno-manjinskih stranaka koje su prešle takozvani »prirodni prag«. Savez vojvođanskih Mađara osvojio je tri mandata, Koalicija Lista za Sandžak dva mandata, a po jedan mandat će imati Unija Roma Srbije, Koalicija Albanaca Preševske doline i Romska partija. Republičko izborno povjerenstvo ima zakonski rok do četvrtka, 25. siječnja, proglasiti

Ana Tomanova-Makanova, kao i kandidat Bunjevačkog nacionalnog vijeća Mirko Bajić.

Predsjednik DSHV-a očekuje da će, temeljem predizbornog dogovora s Demokratskom strankom, ova stranka nakon 14 godina ponovno imati svoga zastupnika u parlamentu Republike Srbije.

»Na kraju smo parlamentarnih izbora, koji će svojim rezultatima

snaga. DSHV na listi DS-a možemo sada sigurno reći, temeljem rezultata glasovanja u mjestima s pretežno hrvatskim pučanstvom, odnio je uvjerljivu pobjedu a u nekim sredinama čak i apsolutnu. Zahvaljujemo svim glasačima iz hrvatske zajednice što su podržali ovakvu politiku i nadamo se da će u sljedeće četiri godine svakako osjetiti da su glasovali za pravu stranu. Očekujemo, s obzirom na potpuno ispunjenje uvjeta iz predizbornog dogovora između DSHV-a i DS-a, da ćemo imati zastupnika u parlamentu, a na temelju toga i rješenje problema hrvatske manjinske zajednice s puno više argumenata i efikasnosti. Da će biti ovako dobar rezultat na glasovanju, osjetilo se tijekom čitave kampanje, jer smo po prvi puta u posljednjih petnaest godina imali pune dvorane kulture u sredinama gdje žive Hrvati u većem broju«, kazao je Petar Kuntić.

JEDINI IZBOR ZA SAD: Prisutne su bile i sumnje u to – je li kandidiranje na listi druge stranke adekvatno rješenje za nacionalno-manjinsku stranku, kao i pitanje zašto DSHV nije izišao samostalno na izbore. Petar Kuntić podsjeća da su tijekom čitave 2006. godine na raznim skupovima i sastancima ukazivali na manjkavosti Zakona o izborima Republike Srbije i rješenja s takozvanim »prirodnim pragom« za stranke nacionalnih manjina.

»To se prije svega odnosilo na neophodnih 10.000 potpisa ovjerenih na sudu za predaju samostalne liste«, kaže Kuntić. »U takvim uvjetima nismo niti pomišljali na samostalni izlazak, a u međuvremenu su otpočeli razgovori s nekoliko političkih opcija o zajedničkom izlasku na izbore, među kojima je ponuda DS-a bila najozbiljnija i najprihvatljivija. U međuvremenu se smanjio broj neophodnih potpisa na tri tisuće, ali, uzimajući u obzir da smo postigli dogovor s najjačom demokratski orijentiranom

posto glasova, odnosno 19 zastupničkih mandata, Socijalistička partija Srbije s 5,64 posto glasova, odnosno 16 mandata, kao i nov osnovana Liberalno-demokratska partija na čelu koalicije starih »malih« stranaka Lige socijaldemokrata Vojvodine, Građanskog saveza Srbije i Socijaldemokratske unije, koji su skupa osvojili 5,33 posto glasova, odnosno 15 mandata. Zastupničke mandate osvojilo je

službene i konačne izborne rezultate, nakon čega počinje teći rok od mjesec dana za konstituiranje Skupštine Srbije.

ISPUNILI SMO UVJETE: Druge, malobrojnije nacionalne manjine svoje predstavnike su kandidirale na listi Demokratske stranke. Među njima su predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petar Kuntić, predsjednica Slovačkog nacionalnog vijeća

zasigurno na duže vrijeme odrediti sudbinu ovih prostora i ove države. Bez obzira na pobjedu Srpske radikalne stranke radujemo se što je pokrenut sav demokratski kapacitet Srbije, što je rezultiralo velikim odazivom birača i nadamo se formiranju nove, proeuropski orijentirane Vlade Srbije. U tom nizu događanja ne smije se zaboraviti niti aktivnost hrvatske zajednice u sveukupnoj pobjedi demokratskih

I jezici nacionalnih manjina u Skupštini

Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina propisano je da se predstavnici nacionalnih manjina u Skupštini Srbije mogu s govornice obraćati na materinjem jeziku. Osim toga mogu zahtijevati i prevoditelja, kao i službeni materijal na materinjem jeziku.

Direktor službe za ljudska i manjinska prava Vlade Srbije Petar Lađević da nacionalne manjine prema Ustavu i Zakonu imaju pravo u Skupštini se služiti materinjim jezikom.

»Vidjet ćemo što će biti, oni to pravo imaju, a da li će ga koristiti, to zavisi od njih« kazao je Lađević agenciji Beta.

Prema Zakonu iz 2002. godine, zastupnik u Skupštini koji pripada nacionalnoj manjini čiji broj u ukupnom stanovništvu Srbije prema posljednjem popisu stanovništva dostiže najmanje dva posto, ima pravo obraćati se Skupštini na svom jeziku.

Prema popisu iz 2002. godine koji ne uključuje Kosovo i Metohiju Srbi čine većinu populacije od 82,86 posto, Mađara ima 3,91 posto, Bošnjaka 1,82 posto, Roma 1,44 posto, Jugoslavena 1,08 posto, Hrvata 0,94 posto, Crnogoraca 0,92 posto, Albanaca 0,82 posto zatim slijede Slovaci, Vlasi, Rumunji i drugi.

strankom u Srbiji, ne bi imalo nikakvog smisla raskidati postignuti dogovor. U kampanju smo stoga ušli i uradili je svim snagama. Na temelju dogovora s vodstvom DS-a, ako ispunimo sve uvjete koji su postavljeni pred nas, a evidentno je da smo ih maksimalno ispunili, trebamo osim zastupnika u parlamentu dobiti i jedno mjesto u budućoj izvršnoj vlasti Republike Srbije. Očekujem da će se postići dogovor u demokratskom bloku i da će Vladu formirati tri najjače europski orijentirane stranke DS, DSS i G17 Plus, a radije me konsenzus oko uvjeta djelatnika koji će biti u budućoj izvršnoj vlasti, a to je – da samo najjači kadrovi iz određene oblasti mogu činiti tu novu izvršnu vlast«, kazao je Kuntić.

NEDOSTATNI ZAKONI:

Kandidatkinja Slovačkog nacionalnog vijeća Ana Tomanova Mikanova na listi DS-a, koja je ujedno i članica ove stranke, kaže kako postoji vrlo velika mogućnost da bude u parlamentu i da će se kao predstavnica slovačke nacionalne manjine i kao Slovakinja zalagati da se u parlamentu donesu svi zakoni koji su neophodni za rad nacionalnih vijeća, odnosno da se zakonskim putem reguliraju prava i položaj nacionalnih manjina i da u tim zakonima budu jaki mehanizmi zaštite.

»Tražit ću da se što prije doneše zakon o ovlastima nacionalnih vijeća, o njihovom financiranju i izborima, jer mandati pojedinim vijećima su već istekli, a polako ističu i svim ostalim. Pripadnici nacionalnih manjina trebaju biti integrirani u najširi društveni život, uključeni u rad parlamenta i izvrš-

Općina Sombor

Glasovalo je 46.736 upisanih na biračke spiskove, odnosno 59,03 posto od upisanih 79.179 birača.

SRS	DS	DSS-NS	G 17 +	LDP - koalicija
15.922 34,55 %	10.941 23,74 %	4.210 9,14 %	3388 7,35 %	3040 6,60 %

Općina Subotica

Glasovalo je 78.493 upisanih na biračke spiskove, odnosno 59,96 posto od upisanih 130.918 birača.

DS	SVM	SRS	LDP - koalicija	G 17 +	DSS-NS
22.578 28,76 %	14.756 18,80 %	13.252 16,88 %	7.512 9,57 %	6726 8,57 %	4359 5,50 %

Općina Apatin

Glasovalo 16.431 ili 60,13 posto od upisanih 27.326 birača

SRS	DS	SPS	DSS-NS	SVM	G 17 +	LDP - koalicija
5.614 34,17 %	3.826 23,29 %	1.778 10,82 %	1.426 8,68 %	870 5,29 %	755 4,59 %	591 3,60 %

Sonta

Glasovalo oko 2320 ili 53,54 posto od upisanih 4.320 birača

DS	SRS	SPS	DSS-NS
1.253 53,96 %	312 13,44 %	177 7,62 %	175 7,54 %

nu vlast i tako razvijati ne samo svoju kulturnu autonomiju nego i manjinsku samoupravu od lokalne do najviših razina vlasti.«

Jedan od bitnih ciljeva za koje će se zalagati, kaže, je i promjena izbornih zakona, kako bi sve nacionalne manjine, bez obzira na njihovu brojnost i političku organiziranost, imale zagaranirana mjesta u parlamentu.

Slovaci, poput još nekih drugih manjina, danas nemaju svoje političke stranke i kako kaže Tomanova-Makanova, nema niti aktualne inicijative niti iskustva u političkom organiziranju. »Nema neke aktualne inicijative, mada ne kažem da to ne bi bilo dobro da imamo i svoje političke stranke, jer bi to bilo pravo građansko društvo

i pravi građanski parlament, koji bi i na taj način oslikavao strukturu stanovništva. Veoma je pozitivno i pohvalno što će ovaj sastav par-

narodu i medijima stalno skreće pažnja da ovdje žive i pripadnici nacionalnih manjina, koji jesu građani ove države i koji hoće

kih mjesta. Tako je Demokratska stranka na ovim izborima osvojila i dobar dio glasova pripadnika mađarske nacionalne manjine,

lamenta imati i predstavnike političkih stranaka nacionalnih manjina Mađara, Bošnjaka, Albanaca i Roma. Međutim, što je s onima pripadnicima manjih zajednica koje nisu politički organizirane?«, pita Tomanova-Makanova. Prema njenom mišljenju nazočnost u parlamentu predstavnika nacionalnih manjina je neophodno, kako bi u zakonodavnom tijelu same manjine iznijele svoje prijedloge.

»Ovo je šansa, jedan novi prostor da se i u parlamentu izide na govornicu i da se i većinskom

u skladu sa svojim mogućnostima i potrebama pridonijeti kako očuvanju svoje zajednice tako i izgradnji i napretku cijelog društva. Možda će ovo biti jedan od signala za sve nacionalne manjine da se organiziraju, a mi ćemo kao nacionalna vijeća i dalje tražiti da manjine dobiju izravna i garantirana mjesta u parlamentu«, poručuje Tomanova-Makanova.

Samostalne nacionalno-manjinske liste ovoga su puta osvojile tek sedam mandata, mada su neki od njih očekivali veći broj zastupni-

te je Savez vojvodanskih Mađara osvojio manje zastupničkih mjesta od očekivanih. Osim SVM-a koji od početka višestranačja postoji na srbijanskoj političkoj sceni i sudjelovao je i do sada u parlamentarnom životu, u parlament ulaze i neke nove političke stranke odnosno koalicije. Osim Liste za Sandžak pod vodstvom iskusnih političara iz Sandžaka, koja je osvojila dva mandata, po jedan mandat su osvojili Unija Roma Srbije, Romska partija i Koalicija Albanaca Preševske doline. ■

Bođani

Glasovalo je 604 ili 64,67 posto od upisanih 934 birača

SRS	DS	DSS-NS	LDP-koalicija	SPS
251 41,56 %	151 25,00 %	58 9,60 %	38 6,29 %	17 2,81 %

Općina Bač

Glasovalo 9.413 ili 69,59 posto od upisanih 13.526 birača

DS	SRS	DSS-NS	LDP-koalicija	PUPS-SDP	SPS
3.264 34,89 %	2.786 29,60 %	1.064 11,30 %	493 5,24 %	449 4,77 %	252 2,68 %

Vajska

Glasovalo 1.685 ili 68,64 posto upisanih 2.455 birača

DS	SRS	DSS-NS	LDP-koalicija	PUPS-SDP
534 31,69 %	504 29,91 %	218 12,94 %	85 5,04 %	58 3,44 %

Plavna

Glasovalo 793 ili 71,31 posto od upisanih 1.112 birača

DS	SRS	DSS-NS	LDP-koalicija	PUPS-SDP
337 42,50 %	200 25,22 %	83 10,47 %	39 4,92 %	32 4,04 %

Povijest Velikog prela

Običaj koji živi

*Prelo je nastalo u obitelji i na salašima, a kasnije je preraslo u veliku manifestaciju koja okuplja veliki broj ljudi * Ovogodišnje Veliko prelo održat će se 27. siječnja u Dvorani sportova u Subotici * Početak je u 19,30*

»K olo igra, tamburica svira, pisma ječi, ne da noći mira«... stihovi su prve prelske pjesme koja je napisana za prvo Veliko prelo, koje je održano 2. veljače 1879. godine u dvorani tadašnjeg hotela »Pešta« u Subotici.

Subotička »Pučka kasina« organizirala je ovu veliku i svečanu zabavu na kojoj se okupio veliki broj mladih ljudi i vide-nih gostiju. Za tu priliku Nikola Kujundžić je napisao tekst za pjesmu »Kolo igra, tamburica svira«, dok je ove stihove uglazbio Stipan Mukić.

Danas je mnogo mladih, pa i onih starijih, koji nisu upoznati s nastankom i poviješću prela, upravo radi toga razgovarali smo s organizatorom i sudionikom

hrvatsko, no tadašnje vlasti to nisu dopustile. Shvatili su da moraju napraviti nešto što bi okupilo i privuklo tadašnje ljude. Ago Mamužić sa svojim suradnicima osnovao je 'Pučku kasinu', koja je prva napravila manifestaciju, susret Bunjevaca, Hrvata i tada je organizirano prvo Veliko prelo. Prelo je nastalo od glagola presti, i nastalo je puno ranije u odnosu na ovo Veliko prelo. Prela se prave zimi, jer tada ljudi nemaju toliko posla u polju, a pravila su se i sada se prave za vrijeme poklada (vrijeme prije korizme)«, kaže Kujundžić.

Prelo je u svom najstarijem obliku bio sastanak, skup na kojem su žene prele, uglavnom vunu, a usput bi razgovarale, pripovijedale razne pripovijetke, no sve to uz rad, dok

U drugoj polovici XIX. stoljeća Hrvati su imali potrebu zaštititi se od mađarizacije: Grgo Kujundžić

mnogih dosadašnjih prela i dobrim poznavateljem običaja bunjevačkih Hrvata, Grgom Kujundžićem, koji nam je ispričao podatke vezane za Veliko prelo.

OD OBITELJSKOG DO VELIKOG PRELA: Prelo je nastalo u obitelji i na salašima, a kasnije je preraslo u veliku manifestaciju koja okuplja veliki broj ljudi.

»Drugom polovicom XIX. stoljeća Hrvati na sjeveru Bačke imali su potrebu zaštititi se od tadašnje mađarizacije i morali su se ujediniti. Imali su želju organizirati društvo koje bi imalo predznak

bi muškarci uglavnom razgovarali o politici i drugim zanimljivim temama ili se kartali. Na ovakvim skupovima žene su često i zapjevale, te je tako ovo prelo prolazilo uz priču i pjesmu.

Postojala su i druga prela, takozvana »divojačka prela« na kojima su se okupljale djevojke, sestre i prijateljice koje su se sastajale u obiteljskoj kući, priča dalje Grgo Kujundžić. Djevojke bi ponijele svoje predivo i uz šalu i zadirkivanje su prele i pjevale. Predvečer bi im se pridružili i momci iz susjedstva i nisu dozvolili djevojkama da nastave s radom, nego bi svi skupa zajedno plesali i pjevali, jer bi se na ovim skupovima uvijek našao i neki tamburaš ili frulaš. Ovaj oblik

prela je davno nestao kao običaj u našim krajevima.

Tu se svakako mora spomenuti i »obiteljsko prelo«, koje bi se održavalo na salašu, kod majke i dide (bake i djeda). Oni bi najčešće priređivali prelo svojoj djeci, kćerima i sinovima, zetovima i snahama, a najviše su očekivali unučad. Ti su susreti bili veseli i očekivani jer su se udane sestre rijetko vidale. Obiteljsko prelo je obično trajalo dva dana, prvi dan bi bio svinjokolj, a drugi dan je u cjelini bio posvećen zajedništvu. Na svakom prelu je bio uobičajen jelovnik, za doručak su obično bilo pečene divenice (kobasice) i krvavice, a za ručak je bila čorba od mesa i pečeno svinjsko meso i svakako neizostavni fanki. Za sve prelare je bilo pripremljen i prigodan dar »prelo«, no novi zet i kćer koji su prvi puta nakon vjenčanja došli kod roditelja

Veliko prelo 2007.

Tradicionalno Veliko prelo održat će se u Dvorani sportova u Subotici, 27. siječnja s početkom u 19 i 30 sati. Karte se mogu nabaviti u pretprodaji od 10. siječnja u prostorijama HKC »Bunjevačko kolo« po cijeni od 1000 dinara, radnim danom od 10-12 sati i od 17-19 sati.

na prelo, dobili su vrednije darove u odnosu na druge.

MARINSKO PRELO: U Subotici, ova javna kulturna priredba koja je dobila naziv »Veliko prelo«, a održana je 1879. godine nastavila je okupljati tadašnji živalj svake godine na Marin, koji se slavi 2. veljače, sve do početka Prvog svjetskog rata. Osim zabave i okupljanja, ova prela su potpomogla i buđenje, pa i održavanje nacionalne svijesti. Za Prvoga i Drugoga svjetskog rata prela su održavana po obiteljima i nisu organizirana na javnim mjestima.

Grgo Kujundžić kaže, kako se sredinom 1967. godine rodila ideja za organiziranje velike manifestacije koja bi okupila veliki broj ljudi, te je okupljen Organizacijski odbor i po modelu na manifestaciju koja je održana 1936. godine, kada je proslavljena godišnjica 250 godina doseljavanja veće skupine Hrvata na ova podneblje. Tako je prva »Dužijanca« organizirana 1968. godine i tada je zbog političke situacije bila organizirana posebno gradska, a posebno crkvena Dužijanca. Kako kaže Grgo Kujundžić, na zimu sljedeće godine, 1969., obnovljeno je i napravljeno Marinsko prelo, koje se održalo u tadašnjem Narodnom kazalištu, a organizirao ga je Organizacijski odbor Dužijance«, posebni gosti su bili bandaš i bandašica, a pjevao je vrhunski pjevač *Zvonko Bogdan*.

VELIKO PRELO UOČI MARINA: Sljedeće godine, 18. siječnja 1970. osnovano je Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Bunjevačko kolo«, koje je imalo zadatak prikupljati mlade i organizirati razne kulturne manifestacije, prvenstveno »Dužijancu« i »Veliko prelo«. Sljedeća prela, koja je organiziralo HKUD »Bunjevačko kolo« održana su u Dvorani sportova u Subotici 1971., 1972., 1973. godine, no već 1974. godine Veliko prelo nije održano, kao niti sljedećih godina, sve do 1989. godine.

U svim tim prekidima održavana su obiteljska prela i manja prela koja nisu bila na javnim mjestima. Sljedeće godine, 1990. godine je ponovno organizirano Veliko prelo i to u subotu uoči Marina, tada je to postalo tradicija, te se svako sljedeće Veliko prelo organizira pred Marin.

Naziv prela se mijenjao, te se nekad nazivalo i Veliko Marinsko prelo. Kao i 1990., tako i 1991. godine Veliko prelo održano je u

Dvorani sportova u Subotici na kojem je bilo oko 1000 uzvanika. Veliki broj ljudi na poseban način pamti Veliko prelo 1991. godine, jer je doista bilo veliko i te je godine nazočne zabavljao veliki broj gostiju i umjetnika, a među ostalima nastupio je i *Krunoslav Kičo Slabinac*. Nakon ove godine, zbog ratnih okolnosti, prela

ponovno održano u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo«, a organizirano je i Prelo mladih«, objašnjava Kujundžić.

Zbog velike zainteresiranosti naroda, Veliko prelo se ponovno vratilo u Dvoranu sportova u Subotici gdje je organizirano 2006. godine. Okupilo se oko 1000 posjetitelja, te su svi opet bili skupa,

vi kao što su ansambl »Neven«, »Hajo«, »Biseri«, a posljednjih godina svira ansambl »Ravnica«. Osim ovdašnjih tamburaša, gostovali su i mnogi tamburaški sastavi iz Republike Hrvatske, kao i mnogi vokalni solisti«, govori Grgo Kujundžić.

U novije vrijeme na Velikom prelu održava se i izbor »Najljepše

Prikaz nekadašnjeg obiteljskog prela

su održavana u dvorani KUD »Bunjevačko kolo« sve do 1997. godine, kada je prelo održano u restoranu »Nepkör« zbog renoviranja dvorane HKC »Bunjevačko kolo«.

POTRAGA ZA DVORANOM: Sljedećih nekoliko godina Veliko prelo je ponovno organizirano u dvorani HKC »Bunjevačko kolo« (od 1998. do 2001.).

»S obzirom da ova dvorana ne može primiti veliki broj uzvanika, javila se potreba za još jednim prelom, te su mladi, tjedan dana kasnije, 2000., i 2001. godine organizirali Prelo mladih. Već 2002. godine prela su se spojila u Veliko prelo i ono je održano u dvorani tvrtke »Sever«, koja može primiti veći broj uzvanika, te je tamo održano Veliko prelo 2002., i 2003. godine. Iako je ta dvorana olakšavala organizaciju zbog propratnih prostorija, ljudi su ipak bili više zainteresirani za dvoranu u Centru. Sljedećih godina 2004., i 2005. godine Veliko prelo je

na jednom mjestu. Ovo se prelo pokazalo izuzetno dobro, pa su organizatori odlučili i dalje organizirati Veliko prelo na istom mjestu. Ovogodišnje Veliko prelo priprema se za 27. siječnja u Dvorani sportova.

NEMA PRELA BEZ TAMBURAŠA: »Na svim dosadašnjim prelima svirali su tamburaši, izuzev 2001. godine kada se tamburašima pridružio i orkestar zabavne glazbe »Amor«. Na dosadašnjim prelima svirao je Subotički tamburaški orkestar pod vodstvom *Stipana Jaramazovića*, zatim Tamburaški orkestar, koji je tada vodio *Lazar Malagurski*, pa su nastupali i manji tamburaški sasta-

prelje«. Na taj se izbor mogu kandidirati djevojke od 15 do 26 godina, koje po pravilu trebaju biti obučene u narodnu nošnju, a najljepšu prelju biraju svi prisutni na prelu. Na svim Velikim prelima pripremljen je i bogat kulturno umjetnički program, te je do sada nastupio veliki broj kulturno-umjetničkih društava, solista i izvođača. U novije vrijeme ovaj običaj prela prenesen je i u Sombor, u Bajju i druga okolna mjesta, no svako je prelo posebno i događaj za sebe, pokraj zabave i tradicije na ovim manifestacijama radilo se i na očuvanju nacionalne svijesti i identiteta.

Željka Vukov

Konferencija za tisak

U prostorijama HKC »Bunjevačko kolo« u utorak 16. siječnja održana je konferencija za tisak u povodu Velikog prela. Predsjednik Organizacijskog odbora Velikog prela Josip Horvat upoznao je medije s ovom manifestacijom, kao i s njenim programom.

Antonella Cerasino, glasnogovornica OEES-a u Hrvatskoj, o medijskoj situaciji

Sloboda medija u Hrvatskoj na zavidnoj razini

*Propagandno i ratnohuškačko novinarstvo zamijenili tabloidi i senzacije, umjesto izravnih političkih pritisa danas se hrvatski novinari susreću s ekonomskim pritiscima i interesima vlasnika medija * Manjine su sve više prisutne i u mainstream medijima, što je pozitivan pomak i rezultat opće demokratizacije društva*

Intervju vodio: Davor Marko

Misija OEES-a (Organizacije europske sigurnosti i suradnje) u Hrvatskoj je uspostavljena u travnju 1996. godine, u trenutku dok se ova zemlja suočavala s problemima izazvanih tek završenim ratom. Osnovni zadaci Misije bili su asistirati vlastima u dostizanju zadovoljavajućeg stupnja demokracije, vladavine prava, i poštivanja ljudskih prava. Danas su među najvažnijim poljima djelovanja Misije OEES-a medijske slobode, zaštita manjina, povratak i integracija, uspostavljanje vladavine prava, kao i uspostavljanje stabilnog političkog sustava.

Naslijeđe komunizma, posljedice rata i međunacionalni antagonizmi rezultirali su djelomičnim urušavanjem koncepta medijskih sloboda i doveli do pojave propagandnog novinarstva. Značajnu ulogu u promicanju medijskih sloboda, slobode govora i izražavanja, i razvoj medija uopće, imala je Misija OEES-a. Dugogodišnji naponi su urodili plodom i 2003. godine Hrvatski je sabor usvojio niz važnih medijskih zakona, poput Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji, Zakona o elektroničkim medijima, Zakona o medijima, Zakona o telekomunikacijama, i Zakona o slobodnom pristupanju informacijama. Tijekom izrade nacrtu ovih zakona, pomoć eksperata iz OEES-a, Vijeća Europe i Europske komisije bila je neprocjenjiva.

Krajem ove godine Misija OEES-a u Hrvatskoj bit će restrukturirana, i jedna od jedinica koje će se zatvoriti jest – medijska. U razgovoru za »Hrvatsku riječ« glasnogovornica OEES-a za Hrvatsku, Antonella Cerasino, rekla je kako je razlog za to zadovoljavajuća situacija u medijskoj sferi, ali i značajan napredak Hrvatske u poštivanju i uživanju medijskih sloboda.

Medijima se može pristupiti na dva različita načina. Na jednoj strani imamo tzv. »tehnički« pristup, a na drugoj politički. Kada govorimo o tehničkom aspektu, prije svega mislimo na postojeće medijsko zakonodavstvo koje je neophodno promijeniti i harmonizirati ga s europskim. OESS radi mnogo na dostizanju i uspostavljanju profesionalnih standarda u medijima. Primjerice, ove je godine u Hrvatskoj promijenjena odredba Kaznenog zakona da se zbog klevete ide u zatvor. Za tako nešto smo dugo morali lobirati među najvišim državnim dužnosnicima. Ima još zakona u Hrvatskoj koji reguliraju rad medija, poput Zakona o HRT-u ili Zakona o elektroničkim medijima, na kojima vlasti trebaju poraditi i uskladiti ih s europskim standardima.

Kada govorim o političkom aspektu naše Misijske, prije svega mislim na određene pritiske i ugrožavanja slobode medija od strane političkih i ekonomskih interesnih skupina. Medijske slobode i pravo na slobodu izražavanja tretiramo kao jedno od osnovnih ljudskih prava koje bi se trebalo maksimalno poštovati. Njeno je poštovanje i jedan od preduvjeta za ulazak u EU, spomenut u okviru Kopenhaških kriterija. Pokraj ovih osnovnih zadataka, OESS mnogo pažnje posvećuje educiranju i treninzima novinara, radi unapređenja njihovih vještina i specijalizacije za određene oblasti. U ovom razdoblju koncentrirani smo na edukaciju novinara za izvještavanje o izborima, i to će biti glavna tema za ovu godinu, ujedno i priprema za predstojeće parlamentarne izbore u Hrvatskoj. U planu je da novinare obučimo i specijaliziramo za izvještavanje sa suđenja o ratnim zločinima, kao i kroz razne programe i projekte poboljšati komunikaciju između novinara i predstavnika institucija vlasti.

HR: Prema najnovijem izvješću Reportera bez granica Hrvatska se, kada je riječ o medijskim slobodama, nalazi u sredini, i zauzima 56. poziciju (prošle je godine bila 64.). Bolje su plasirane i Bosna i Hercegovina (33.), Makedonija (43.), dok

su Srbija i Crna Gora na 65. mjestu. Kako komentirate plasman Hrvatske i što su osnovni razlozi za to?

Uzimajući u obzir činjenicu da situacija s medijskim slobodama nije nigdje idealna (primjerice pad SAD-a na 44. mjesto, op.a), plasman Hrvatske bi se mogao nazvati zadovoljavajućim. Najveći razlog za 56. poziciju je, svakako, još uvijek neharmonizirano zakonodavstvo koje je, pak, jedan od ključnih parametara za bodovanje zemalja na listi Reportera bez granica. Bilo je

kom ste već komentirali ovu pojavu i tada rekli kako **Vas to brine i da bi poželjno bilo »smjenjivati urednike s ciljem da medij bude kvalitetniji i bolji, a ne da se to povezuje s određenim političkim i financijskim utjecajem«.** Kakav je Vaš komentar?

Nažalost, različite vrste pritiska na novinare u Hrvatskoj i dalje postoje. Ne samo politički, već i pritisci ekonomske prirode, nešto su s čime se medijski profesionalci svakodnevno susreću. Situacija je znatno drugačija kada uspo-

Vjesniku, a vidjet ćemo što će biti i s *Mirkom Galićem*, koji je najavio povlačenje s mjesta ravnatelja državne televizije i odlazak u diplomaciju.

Kada govorimo o izravnim pritiscima na novinare uglavnom se kao problemi javljaju cenzura ili prilagođavanje uređivačkoj politici njihovog medija. U Hrvatskoj, ali i u velikom broju europskih zemalja, nemate jasno orijentirane lijeve odnosno desne medije, i ta orijentacija uglavnom ovisi o osobi koja obnaša dužnost urednika ili posjeduje medij.

i nekoliko incidenata koji su, po mom mišljenju, utjecali da Hrvatska bude plasirana lošije od zemalja iz susjedstva. Za razliku od zemalja EU, u Hrvatskoj, kao ni u zemljama regije, još uvijek ne postoje dovoljno jake institucije koje bi reagirale u situaciji kada su medijske slobode ugrožene. Postojeće institucije, poput Vijeća za tisak i sličnih, još su uvijek slabe i potrebno je raditi na njihovom snaženju.

HR: U Hrvatskoj smo slučajeva političkih pritisaka na novinare, ali i na urednike pojedinih medija koji su smijenjeni pod »sumnjivim okolnostima«. Jednom prili-

kujeđemo Zagreb i medije u lokalnim sredinama, gdje su pritisci još uvijek snažni prije svega zbog toga što su mediji, u najviše slučajeva, u vlasništvu lokalnih vlasti. Ono što je važno jest da će se situacija neprekidno nadgledati tijekom 2007. godine jer za kraj godine raspisani su izbori tijekom kojih važnost medija neizostavno raste. Tijekom 2006. godine imali smo nekoliko slučajeva u kojima smo intervenirali putem preporuka i izjava u javnosti. Takav je slučaj bio s postavljanjem članova Upravnog odbora Vijeća HINE, koje je vlast prvo postavila, potom svoju odluku i povukla. Zanimljiv je slučaj bio prilikom smjene urednika u

To još više komplicira situaciju za same novinare jer njima je teško kada medij naglo promijeni orijentaciju uslijed promjene vlasnika ili urednika.

HR: Trenutačno stajemo na medijskom tržištu u Hrvatskoj djelujući kao monopol jedne medijske imperije iz koje stoji Europa Press Holding (EPH), dok je mali broj medija koji ne pripadaju bar jednom od medijskih lobija. Nekadašnje propagandno novinarstvo zamijenila je tabloidizacija.

Uz politički pritisak, o kome se mnogo govori, postoje i razne vrste ekonomskih pritisaka koji su u današnje vrijeme možda i važniji kada govorimo o medi-

jima. U tom kontekstu možemo govoriti i o vlasništvu nad medijima i o trendu tabloidizacije kome je sklona većina medija u privatnom vlasništvu. Tabloidi su najprodavaniji i najtraženiji, oni privlače najviše oglašivača, i to je jedino što danas vlasnike interesira. Drugi se problem odnosi na same novinare, na njihov mentalitet. Tijekom devedesetih novinari su shvaćali svoj posao kao

u Hrvatskoj, već i u regiji u cjelini.

Dvije su strane tog problema. Na jednoj leži (ne)spremnost samih vlasnika medija da ulažu i podržavaju istraživačko novinarstvo, a kako stvari stoje njima je profitabilnije objavljivati različite trivijalnosti i senzacije iz ljudskih života, nego se dugoročno baviti jednim problemom. Ovo je, također, vrsta indirektnog pritiska.

vavaju. Europa Press Hodling je najavila otvaranje svoje akademije za novinare, i to je pozitivan korak.

HR: Manjine su značajno obuhvaćene aktivnostima OEES-a, kakav je njihov tretman u hrvatskim medijima?

Manjinski mediji, ali i većina lokalnih, igraju veoma važnu ulogu u informiranju manjinskih skupina. OEES je mnogo

manjina pasivni i uglavnom čekaju da se mediji zainteresiraju za njihove stvari, a s druge strane sami mediji ne znaju što se dešava i što je važno. I zbog toga je bitna dvosmjerna komunikacija.

HR: Dvije su stvari važne kada govorimo o manjinama u medijima. Jedna je stvar njihova prisutnost u mainstream medijima, a drugo su manjinski mediji sa svojim suženim fokusom i specifičnim sadržajem. Prvima se zamjera da neadekvatno prate manjine, uglavnom kroz incidente situacije i senzaciju, a drugima da su preusko fokusirane i doprinose daljnjoj segregaciji i getoizaciji. Kako naći pravu mjeru ovdje?

U Hrvatskoj se situacija polako mijenja. Manjine su sve više prisutne i u mainstream medijima. Određene probleme i diskriminaciju u pisanju primijetili smo kod pojedinih listova, poput Večernjeg lista, no očekujemo da promjena njihova glavnog i odgovornog urednika doprinese korektnijem pokrivanju manjinskih skupina. Kada govorimo o elektroničkim medijima, postoje određene obveze za proizvodnju i emitiranje specijaliziranog programa za manjine, na državnoj i lokalnoj razini. Specijalizirani program na Hrvatskoj radio-televiziji zove se »Prizma«, i emitira se jednom tjedno, a predstavnik manjina prisutan je u Programskom vijeću HRT-a. Manjinska tematika je u Hrvatskoj prisutna u zadovoljavajućem opsegu i ne svodi se samo na propagandu od strane samih manjinskih skupina. Srpska manjina je u Hrvatskoj najbrojnija i izdaje svoja glasila poput Identiteta, Novosti, Sedam dana. S njihovim predstavnicima imamo dobru suradnju. Iskreno, izbjegavamo previše pomagati specifično glasilo bilo koje od manjina, već pokušavamo manjine promovirati kroz jedan objektivni medijski pristup u mainstream medijima. Ali jasno nam je da specifični manjinski mediji služe i za informiranje njihove manjinske publike o specifičnim i važnim stvarima, ali također dio tih stvari je značajan i zanimljiv za šire okruženje. ■

neku vrstu misije, poput borbe za nezavisnost svoje profesije i što veću slobodu izražavanja u jednom nezahvalnom okruženju. Tada su imali ciljeve i ideale za koje su se borili, dok su se sada stvari promijenile. Nekadašnja misija je ispunjena i potrebno je prilagoditi se novoj situaciji. Tražiti nove misije, nove prioritete, a to bi mogli biti istraživački napor da se otkrije i iskorijeni korupcija i nepotizam, da se kritički i kompetentno piše o ratnim zločinima, sve u svemu da se ne živi više u i od prošlosti, već da se gleda unaprijed.

HR: Nedostatak istraživačkih tema i mali broj novinara koji se bave istraživačkim radom problem je ne samo

Nedostatak adekvatnih i neophodnih treninga za novinare drugi je problem, i to je nešto na čemu OEES intenzivno radi. Unapređenje novinarskih vještina jedan je od naših prioriteta. Kada govorimo o Hrvatskoj posebice, imamo još jedan problem, a to je da je za veliki broj novinara vijest, odnosno činjenica, ono što javne ličnosti, iz politike i sa estrade, kažu. To postaje činjenica koja se validno koristi upravo u situaciji u kojoj nedostaje istraživačkih aktivnosti. Ponekad, kada se piše o pojedinom problemu nedostaju sve strane priče, nerijetko se obradi samo jedna strana što nije dovoljno za cijelu istinu. Zbog svega toga je neophodno da se novinari bez prestanka obrazuju i doškolo-

radio s manjinama. Bili smo i pokrovitelji velikog broja specijaliziranih emisija, upravo zato jer njihova potencijalna publika nije velika, što ne privlače oglašivače, a imaju svoje potrebe i zakonski definirana prava. U takvoj situaciji potrebno ih je podržati. Veoma često OEES organizira i treninge za manjinske predstavnike. Cilj tih treninga je da se predstavnici nacionalnih manjina obuču kako da komuniciraju s medijima, i takvi su projekti organizirani u širom Hrvatske, u Vukovaru, Zadru, Slavanskom Brodu, Gospiću... U Hrvatskoj je legislativa, kada su manjine u pitanju, jako razvijena, no predstavnici manjinskih skupina ne koriste to baš najbolje. Često su i sami predstavnici

Mala škola demokracije i ljudskih prava

Religija i njen značaj u društvu

Tek u posljednja dva desetljeća religija ponovno postaje snažan faktor legitimiziranja i identificiranja, i to se razdoblje naziva »buđenje religija«

Nedavno proslavljene blagdane, katolički i pravoslavni Božić, muslimanski Kurban Bajram, i židovsku Hanuku, mnogi obilježavaju kao nezaobilazni dio svoje tradicije, kao jedan od rijetkih povoda da obitelj, sretna i zadovoljna, bude na okupu. Religijska konotacija za neke je manje, a za druge više važna.

Ovoga puta sagledat ćemo ulogu i značaj religije, kao snažnog kohezijskog čimbenika u društvu, kao nečega što trajno spaja pojedinca, obiteljske vrijednosti, tradiciju, širu zajednicu u kojoj živimo, kao i cjelokupno čovječanstvo.

ČIMBENIK IDENTIFICIRANJA: Važno je u početku napisati da se religija može promatrati iz više kutova. Jednako su bitni i teološki, odnosno vjerski, i sociološki, i politički, i antropološki pristup. Mi ćemo se ovdje najviše baviti kombinacijom posljednja tri.

Za latinsku riječ religio vjeruje se da predstavlja korijen današnje riječi religija, i da znači poštivanje ili savjesnost. Različiti su znanstvenici uzimali različite markere pri definiranju samog pojma. Za neke su značajniji bili podrijetlo i tradicija, za druge jezik, pa historija, običaji, itd. I dok je srednjovje-

kovno razdoblje obilježila dominacija religijskog nad svetim, dotle je Prosvjetiteljstvo donijelo nešto sasvim novo – opći trend sekularizacije i prevagu svjetovnog. Tek u posljednja dva desetljeća religija ponovno postaje snažan faktor legitimiziranja i identificiranja, i taj se period naziva »buđenje religija«. Ova se pojava vezuje najviše za islamske zemlje, i uglavnom se shvaća kao oporba zapadnim vrijednostima i reakcija na sekularizam, moralni relativizam, s jedne, kao i reafirmacija vrijednosti poretka, discipline, rada, i ljudske solidarnosti s druge strane. »Buđenje religija« poklopilo se i s padom komunizma, i propasti jedne ideologije koja nije opsta-

la više od polovice stoljeća. U poremećenom sustavu vrijednosti religija je postala zamjenska ideologija, sredstvo identificiranja, ali i zlouporabe kada govorimo o ratovima na teritoriju bivše Jugoslavije.

TRI SHVAĆANJA: »Religija je dio kulturnih odnosa u danom društvu«, piše sociolog religije *Ivan Cvitković*, »i ona kao takva ispunjava više funkcija.« Integrativna uloga je po njegovu mišljenju najvažnija, za razliku od dezintegrativne koja se može objašnjavati putem definiranja identiteta i formiranja personalnog identiteta. Religija je, dalje, osnova socijalne stratifikacije, važna je za društvenu interakciju, ima ulogu kompen-

zirajućeg za vrijeme kriza, i ima snažnu etičku crtu.

Religija može biti shvaćena na različite načine. Po *Jeremy T. Gunu*, tri su najznačajnija – religija shvaćena kao vjerovanje, zatim religija shvaćena kao identitet, i treće, kao način života. Religija kao vjerovanje odnosi se na onu vrstu vjerovanja i strasti koju ljudi posjeduju kada je u pitanju njihov odnos prema Bogu, istini, vjeri, savjesti, itd. Ovo je religija shvaćena u potpuno teološkom smislu. Poveznica i specijalni odnosi pojedinca sa specifičnom skupinom važni su kada govorimo o religiji shvaćenoj kao identitetu.

U ovom smislu religija više ne inzistira na zajedničkim osjećanjima, vjerskim porukama, i više je usmjerena na zajedničku historiju, kulturu, etnicitet i tradiciju. Treće lice religije je njeno shvaćanje kao sveobuhvatnog načina života. Sukladno tome, religija je prisutna svuda, u svakodnevnim aktivnostima, ona dominira svjetovnim, ona je sadržana u ritualima, u običajima, u tradiciji, ništa u ovom svijetu nije izvan nje. Na ovaj način Islam još uvijek tretiraju njegovi sljedbenici, i to je najveća zamjerka reformatora druge na svijetu religije po broju svojih vjernika. ■

Zaključci tribine »Perspektive mladeži u hrvatskoj zajednici«

Mladima treba podrška s vrha

Zahvaljujemo se svima koji su pomogli održavanje tribine, kao i onima koji su sudjelovali.

Evidentno je da mnoge institucije, a i pojedinci, priželjkiju aktivno sudjelovanje mladih u

a od mladih se očekuje da ih bez pomoći nadvladaju, tj. umjesto da im se neiskusnima pruži pomoć, smatra se da oni odmah moraju biti snalažljiviji od starijih, što nije dobar način uključivanja, već vodi do frustracija i odustajanja.

da na tribinu dođe samo polovica pozvanih, ostalima su se dešavale važnije stvari.

Mladi su pak dobili savjet da pojačaju svoje napore, da krče sebi put. Istodobno su mnogi govornici pronašli svezu između

su izneseni primjeri kako su se mladi »kočili« i obeshrabrivali u svome radu.

Stoga se u ovom trenutku čini najkorisnijim iskristalizirati mladešku alternativu koja bi se aktivno uključila u borbu za svoje interese i interese budućih generacija hrvatske zajednice. Jedna od želja nam je da se promijeni Statut Hrvatskog nacionalnog vijeća i pri Izvršnom odoru HNV-a posebno zaduži osoba za mlade. To bi značilo da se netko institucionalno stara o bazama podataka mladih, o mogućnostima stipendija, uposlenja, povezivanja mladih, neformalne edukacije, tj. stvaranja fronte kvalitetnih kadrova.

Jedan od načina da se to desi je da mladi krenu zasebno sa svojom listom na izborima za HNV jer je velik broj sudionika tribine ocijenio kako su mladi suzdržani, a sigurni smo kako bi oni rado ostvarivali svoje interese kad bi dobili adekvatnu priliku. Sudjelovanjem u predstavničkim tijelima želi se preokrenuti situacija, jer bez snažne podrške s vrha pojedinačni nekoordinirani pokušaji nemaju mnogo šansi. S druge strane, ukoliko želimo učiniti nešto za sebe, moramo prihvatiti i odgovornost. Stoga se otvara mogućnost da mladi okupljeni oko udruge Krov zatraže podršku cijele zajednice za to da radi u interesu školaraca, studenata i onih koji trebaju izrasti u nove snage hrvatske zajednice.

Udruga Krov

S tribine: mladise bore za svoj einterese

institucijama hrvatske zajednice. Međutim, ne postoje mehanizmi koji bi posebno to potaknuli. U realizaciji najčešće dođe do problema,

Od proklamirane želje za mladima do realizacije njihova uključivanja je dug put i usput se mnogo toga izgubi iz vida. Tako se desilo i

politike i sadašnjeg lošeg stanja. Za vrijeme tribine čuli se i suprotni stavovi, kako mladi ne nalaze interese uključiti se, a istodobno

Prema najavi Sándora Egeresija, potpredsjednika Skupštine APV

Vojvodina otvara ured u Bruxellesu?

Potpredsjednik Skupštine Vojvodine Sándor Egeresi najavio je u ponedjeljak da će Vojvodina otvoriti ured u Bruxellesu.

»Ne tvrdim da će ured biti otvoren za tri mjeseca, ali smatram kako nećemo morati ni dugo čekati na to. U vladajućoj koaliciji postoji politička volja da taj ured bude otvoren«, rekao je Egeresi, a prenosi Beta. On je dodao kako treba postići konsenzus s političkim partijama u Srbiji, zbog čega će pokrajinske vlasti sačekati razdoblje poslije izbora.

Egeresi je za Gradanski list dodao kako su ideju o otvaranju ureda podržali i predstavnici europskih regija i pojedini zastupnici u Europskom parlamentu. Prema njegovim riječima, vojvođanski ured bi imao zadatak lobirati za ekonomske, kulturne i političke interese Vojvodine kao europske regije. »Vojvođanski ured bit će spona pokrajinske administracije i parlamenta s jedne strane i institucija EU«, kaže Egeresi.

Prema istraživanju beogradskog lista Blic

Najutjecajniji stranci u Srbiji

Na listi 50 najmoćnijih nalaze se i dva Hrvata – Ivica Todorić na 5. i Tonči Staničić na 44. mjestu

Beogradski dnevni list Blic objavio je, prema vlastitom izboru, listu najutjecajnijih stranaca u Srbiji. Za kriterije odabira utjecajnih osoba list je uzeo: lakoću ostvarivanja ciljeva; prepoznatljivost u javnosti; osobni autoritet i autoritet institucije koju predstavljaju; financijski i politički utjecaj; osobnu karizmu.

U propratnom tekstu Blic među ostalim kaže sljedeće:

Učvrstio pozicije u Srbiji: Ivica Todorić

»Samo do prije nekoliko godina, stranci su u Srbiju dolazili uglavnom u političkoj ili humanitarnoj misiji. Da je u to vrijeme pravljena lista najmoćnijih stranaca, vjerojatno bi većina mjesta na toj listi bila rezervirana za izaslanike, predstavnike ili pregovarače, jer su ih naši građani po pravilu doživljavali kao moćne i utjecajne... Međutim, odmah poslije petolistopadaskih promjena, slika se polako počela mijenjati. Oni koji su stigli među prvima započeti biznis u Srbiji otkrivaju kako su se prije dolaska dobro pripremali, proučavali političku situaciju i osluškivali javno mnijenje. Kažu kako im je trebalo strpljenje i vrijeme da ih ljudi prihvate i da se razbije slika koja je o strancima prevladavala u Miloševićevoj Srbiji. Danas većina njih ne krije da je došlo do ozbiljnih i pozitivnih promjena. Zbog toga je i na Blicovoj listi najmoćnijih manje političara nego ranije... Većina stranaca vjeruje kako je baš njihov dolazak na tržište Srbije dobar znak

i za privlačenje drugih investitora. Često su prvi i pouzdan izvor kolegama iz multinacionalnih kompanija koje istražuju mogućnost za ulaganje u Srbiju.«

Sljedi lista od 50 imena, gdje se na prvom mjestu nalazi *Stein Erik Vellan*, generalni direktor Telenora u Beogradu, norveške telekomunikacijske kompanije koja je postala vlasnik sto posto kapitala Kompanije Mobi 63, nakon što je pobijedila na tenderu s cijenom od 1,513 milijardi eura. Ova investicija predstavlja najveći privatizacijski pothvat u Srbiji od početka tranzicije.

Na drugom je mjestu američki veleposlanik u Beogradu *Michael Polt*, na trećem *Douglas Mathews*, glavni ravnatelj US Steel Serbia, kompanije koja je preporodila nekadašnjeg najvećeg srpskog gubitaša željezaru Sartid i postala najveći izvoznik srpskog gospodarstva. Na petom je mjestu direktor Raiffeisen bank *Oliver Regl*, koji je u Srbiji proglašen za bankara 2006. a međunarodni časopis već petu godinu uzastopce ovu banku proglašava najboljom u zemlji.

Na prvom mjestu: Stein Erik Vellan

Na petom se mjestu nalazi hrvatski biznismen *Ivica Todorić*, predsjednik koncerna Agrokor, najveće hrvatske privatne kompanije čija se imovina procjenjuje na 200 milijuna eura, koji je nakon dogovora s *Miroslavom Miškovićem* o udruživanju trgovačkih lanaca i zajedničkom regionalnom nastupu, dodatno učvrstio pozicije

u Srbiji. Udruživanjem imperija Todorića i Miškovića bit će formirana najmoćnija kompanija u jugoistočnoj Europi. Todorić se smatra kraljem hrvatske prehrambene industrije. Njegovo poslovno carstvo čine »Sojara« Zadar, »Jamnica«, »Agroprerada«, Lovno gospodarstvo Moslavina, »Zvijezda«, »Ledo«, »Silos

Visoko rangirani veleposlanik: Tonči Staničić

mlinovi«, »Solana« Pag, Kreditna banka Zagreb, hotel »Opera« (bivši Intercontinental), tvornica sladoleda »Frikom« Beograd, tvornica mineralne vode »Kiseljak«, PIK »Vrbovec«, te najveći hrvatski maloprodajni trgovački lanac »Konzum«. Ima udio i u vlasništvu mobilnog operatera Tele2. Todorić je završio Ekonomski fakultet u Zagrebu, jedan je od osnivača i prvi predsjednik Hrvatske udruge poslodavaca. U Srbiji je vlasnik i poslovnog prostora u Luci Beograd i u Novom Beogradu, zrenjaninskog »Dijamanta«, a posjeduje i veći broj poduzeća u Sloveniji i BiH.

Na listi se od 6. do 10. mjesta nalaze još i *Eugenio Sidoli*, prvi čovjek Duhanske industrije Niš, *Marti Ahtisaari*, izaslanik je UN u pregovorima o konačnom statusu Kosova, *Andreas Cobel*, veleposlanik Njemačke u Beogradu, *Stefanos Vafidis*, čelnik srpskog ogranka Coca cole, te *Javier Clemente*, prvi stranac na mjestu izbornika srpske nogometne reprezentacije.

Među najutjecajnijim ljudima nalazi se još jedan Hrvat, veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu *Tonči Staničić*, na 44. mjestu. ■

Reagiranje na reagiranja u povodu Izvješća Nadzornog odbora HNV-a

Tvrđnje Bačića i Prčićeve su daleko od istine!

Temeljem Zakona o informiranju Republike Srbije molim da se objavi moje reagiranje na tekstove *Vesne Prčić* i *Martina Bačića* objavljene u »Hrvatskoj riječi« br. 203. od 12. siječnja 2007. godine.

Članak objavljen u »Hrvatskoj riječi« i potpisan od Vesne Prčić, dipl. pravnice, po svom sadržaju i kvaliteti ne zaslužuje poseban osvrt, ali budući da potpisnica članka želi afirmirati svoju stručnost i profesionalnost, moram ukazati samo na nekoliko »biser« iz njenog teksta, koji to i »potvrđuju«.

Spomenuta gospodica u svojoj velikoj stručnosti ne razlikuje matičnu i domicilnu državu. Ona je svoje »stečeno stručno zvanje« dostojno pokazala, kad kaže u svom tekstu, citiram: »Nadzorni odbor HNV-a razmatrajući materijalno-financijsko poslovanje HNV-a, obzirom na dane ovlasti i pozitivne propise matične države, obavilo je posao vrlo profesionalno i stručno.« Moja matična država, kao i matična država svih Hrvata izvan Republike Hrvatske, jest Republika Hrvatska, a koja je matična država Vesne Prčić, to vjerojatno samo ona zna. Ovlasti i pozitivni propisi iz njene »matične« države meni su nepoznati, a možda je i izvješće Nadzornog odbora sačinjeno temeljem propisa i ovlasti neke fantomske »matične države« članova toga Nadzornog odbora.

I još jedan biser, u pitanju je tvrdnja koja je netočna, dakle lažna. Već nekoliko puta spominjani službeni put ponovno se interpretira »profesionalno i stručno«. Vesna Prčić kaže: »...kada se temeljem odluke o službenom putu u trajanju od 5 dana naplati 9,5 dnevnica od po 41 eura...« A činjenica je ovo: u službenom i urednom dokumentu potpisanom od strane predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća Josipa Z. Pekanovića stoji da se »Lazo Vojnić Hajduk upućuje na

službeni put dana 15. 7. 2006. godine... Na službenom putu će se zadržati najdalje do 25. 7. 2006. godine...« U drugom dijelu istog dokumenta »Putni račun« na mjestu: »dan odlaska« stoji primjedba »Prilog«. E, u tom prilogu nalazi se preslik lista (stranice) iz moje putovnice (pasoša) iz kojega se nedvojbeno vidi datum izlaska iz države i datum ulaska u državu, te se temeljem toga, a to Zakon propisuje, određuje trajanje službenog puta u inozemstvu i obračun dnevnica. Tako je urađeno. To je trebalo provjeriti, uočiti i onda konstatirati. Gospodica je krivo konstatirala, a nije provjerila niti uočila.

Nadalje, svoju »stručnost« Vesna Prčić iskazuje se i u onome, citiram: »Sreća je u činjenici da se u slučaju Nadzornog odbora neće obistiniti onaj tko Te imenuje taj Te i razriješi, jer je već razriješen, što je sa strane ljudskog dostojanstva zbilja poražavajuće.« Ovo je osobito stručno napisano! Svi znaju samo izgleda Vesna ne zna, da je Nadzorni odbor imenovalo Hrvatsko nacionalno vijeće, što je normalno, a nitko ne zna, samo izgleda Vesna zna i ona je još i sretna zbog toga, da je to Hrvatsko nacionalno vijeće razriješeno. Tko ovo može razumjeti?

I tako redom nižu se iskrivljene činjenice i prozivaju se ljudi koji nisu niti po Statutu HNV-a, a niti po Zakonu odgovorni za one radnje kojim se terete, jer istina je sasvim nešto drugo. I kako onda možemo govoriti o stručnosti i kompetentnosti? Kako saznam, Vesna Prčić pravne poslove u pogrebnom poduzeću u Subotici, gdje je zaposlenica, vodi stručno i profesionalno, ali to je možda samo zbog toga što je mrtvima svejedno.

Čitajući Izvješće Nadzornog odbora kojega potpisuje Martin Bačić i njegovo reagiranje i prošlom broju »Hrvatske riječi« imam dojam, a mnogi članovi naše hrvatske zajednice su u razgovoru to i

potvrdili, kao da čitam ili slušam generalnog sekretara Srpske radikalne stranke. Govor prepoznatljiv, činjenice izokrenute, politički nabijene stvaranjem afere isključivo da se nekoj osobi naškodi, polazi se s krivih pozicija i prejudiciraju se stvari. Niti u jednoj konstataciji nije učinjen onaj minimalni korektan odnos prema činjenici i istini, nego se odmah površno, neargumentirano prelazi na osobu, osuđuje, diskreditira, omalovažava i nipodaštava. Upire se prstom na pogrešnu osobu. Radi se o sinkronom linču prema ljudima koji, po procjeni članova Nadzornog odbora, stoje na putu nejasnim ambicijama nekih osoba iz politike. Želi se postići vlast pod svaku cijenu. Ponavljaju se krivotvorene činjenice. Martin Bačić u Izvješću Nadzornog odbora kategorički tvrdi jedno, a onda poslije tjedan dana u reagiranju kaže drugo. Evo nekoliko primjera:

a) Citat Martina Bačića: »Doznali smo da su dvoje zadnjepomenutih (Lazo Vojnić Hajduk i Zvonimir Perušić) ipak putovali autobusom u Zadar.« Bravo! A u Izvješću Nadzornog odbora Martin Bačić je tvrdio kako »putuju svaki svojim osobnim vozilom«. Kad Martin Bačić piše istinu?

b) Dalje g. Bačić kaže: »Uvidom u reverse konstatirano je da novi laptop nije vratio Lazo Vojnić Hajduk.« Poslije tjedan dana isti taj g. Bačić piše: »Moramo priznati potkrala se i jedna nesmotrenost prema gospodinu Lazi Vojnić Hajduku. Priznajemo grešku i ispravljamo je. Nije točno da nije vratio laptop.« Martin Bačić traži da vratim laptop kojeg sam vratio još 2005. godine, a ne traži ona druga četiri laptopa koji su vlasništvo HNV-a, a nalaze se kod bivših i sadašnjih dužnosnika u HNV-u. Je li to slučajna nesmotrenost Martina Bačića, kako kaže, ili...?

c) Dalje, pišući o »ugovoru o autorskom djelu«, Martin Bačić se pita: »Kako je ugovor mogao pot-

pisati Lazo Vojnić Hajduk, koji je u ugovoru označen kao zastupnik HNV-a, iako prema Statutu nije ovlašten za potpisivanje ugovora, jer je tada predsjednik HNV bio mr. Josip Ivanović?«

A istina je, da je Lazo Vojnić Hajduk taj ugovor potpisao iz najmanje tri razloga:

1. Na 8. sjednici HNV-a 11. lipnja 2005. godine donesena je Odluka broj OV-008-010, koja glasi: »Usvaja se prijedlog za provođenje znanstvenog istraživanja i izradu projekta«, a projekt nosi naziv »Društveni stavovi, vrijednosti i struktura ličnosti bunjevačkih Hrvata u Vojvodini«. Na istoj sjednici donesena je i Odluka broj OV-008-007, kojom je usvojen financijski plan za 2005. godinu, a u tom planu na poziciji »mjesto troška 424304 Usluge po ugovoru i autorski honorari« stoji iznos od 500.000,00 dinara. Ugovoreni iznos po spomenutom ugovoru je 235.000,00 dinara. Struktura toga iznosa je sljedeća: anketa-rima isplaćeno 108.000,00 dinara (700 ispitanika, anketa ima 20 stranica), organizacija i vođenje terenskog istraživanja 20.000,00 dinara, unos podataka u računalu 21.000,00 dinara, multimedijalna obrada podataka 29.400,00 dinara, konceptualizacija istraživanja i konstrukcija mjernih instrumenata 25.200,00 dinara i pisanje studije 31.400,00 dinara. Ovi podaci postoje, gospodine Bačiću i gospodice Prčić, samo ih je trebalo potražiti, a vi ste reagirali bez osnove, neprofesionalno i nestručno. To je bila osnova za realizaciju projekta iz gore spomenutog ugovora o autorskom djelu. Znači, Vijeće je donijelo odluku, nije Lazo Vojnić Hajduk odlučivao nego samo izvršio odluku Vijeća na profesionalan način.

2. Na 7. sjednici HNV-a, koja je održana 16. travnja 2005. godine, donesena je Odluka broj OV-007-011, koja glasi: »Jednoglasno je donesena odluka da se za pred-

stavljanje Vijeća u poslovno-pravnom postupku imenuju Josip Z. Pekanović i Lazo Vojnić Hajduk». To je razlog zbog kojega sam imao pravo potpisati ugovor.

3. Na 7. sjednici HNV-a, koja je održana 16. travnja 2005. godine, donesena je i Odluka broj OV-007-003, koja glasi: »Temeljem rezultata glasanja Vijeće donosi odluku da je za predsjednika HNV-a izabran Josip Pekanović, dipl. oec. iz Sombora«. Napominjem, Lazo Vojnić Hajduk je ugovor potpisao 25. lipnja 2005. godine, dakle za vrijeme dok je predsjednik HNV-a bio Josip Pekanović, a ne Josip Ivanović, kako to »stručno« tvrdi Martin Bačić. Gospodine Bačiću, Vaše tvrdnje da Lazo Vojnić Hajduk nije mogao potpisati ugovor, da nije ovlašten, da nema odluke Vijeća, da je tada bio predsjednik mr. Josip Ivanović itd. jednostavno su besmislice kao i većina onoga što ste do sada napisali, jer činjenice i istina, kako vidite gospodine Bačiću, govore sasvim nešto drugo.

Što se tiče ostalih financijskih transakcija, također se svaka pojedinačno naravno može prikazati, obrazložiti i povezati s naredbavcem. No, to ne činim zato što je originalnu i kompletnu financijsku dokumentaciju Martin Bačić odnio iz knjigovodstvenog ureda svojoj kući ili na neko drugo mjesto, i drži je kod sebe evo već više od dva tjedna. To je čin bez presedana. Nitko, pa ni Martin Bačić, ne smije odnositi financijsko-knjigovodstvenu dokumentaciju s mjesta gdje je ona po ugovoru i Zakonu pohranjena. On je morao i trebao pregledati sva dokumenata, ali na mjestu za to određenom, a ne kod kuće. Poslije ovog čina dokumentacija gubi vrijednost originalnosti i autohtonosti, jer ne znamo tko je sve brljao i švrljao po tim dokumentima i činio moguće »ispravke«. Posebno ima razloga otvarati sumnju u moguće falsifikate poslije svih nekorektnih napisa koje smo imali prigodu čitati iz novinskih članaka Marina Bačića. Financijsko-poslovne promjene i knjigovodstvo HNV-a vodi profesionalna knjigovodstvena agencija s kojom HNV ima potpisan ugovor i uzajamna odgovornost je usklađena temeljem Zakona koji regulira tu materiju. Način na koji je Martin Bačić prikazao i interpretirao trošenje financijskih sredstava

Neka stanje utvrde neovisni eksperti

Nakon javne polemike i potpuno oprečnih stavova glede Izvješća Nadzornog odbora HNV-a, koje je u javnost pušteno prije nego li se o njemu izjasnilo jedino mjerodavno tijelo – Hrvatsko nacionalno vijeće – pozivam vijećnike HNV-a da ispitivanje materijalno-financijskog poslovanja HNV-a povjere nekoj neovisnoj, ekspertnoj financijskoj kući iz Beograda, Zagreba ili bilo kojeg drugog grada, koja će na stručan, profesionalan i nedvojben način utvrditi činjenično stanje.

Budući da Nadzorni odbor HNV-a očito ne priznaje Vijeće kao zadnju instancu odlučivanja, te da nije uspio nepristrano i stručno utvrditi činjenice, pa čak niti one koje su najjednostavnijim intelektualnim naporom provjerljive, stručnu i profesionalnu ekspertizu neovisne institucije smatram opravdanom i razumnom u utvrđivanju istine o stanju u HNV-a, te načinom da se prekine neprocjenjivo štetna aferizacija makar i samo u ovom segmentu djelovanja hrvatske zajednice u Srbiji.

Ujedno pozivam djelatnike i javnost hrvatske zajednice, da ubuduće u radna tijela HNV-a (u odbore i povjerenstva) biraju osobe spremne na isključivo stručan i visokoprofesionalan način, bez ikakvih predrasuda, raditi posao, kako se više nikad ne bi dogodilo da jedan Nadzorni odbor nije u stanju utvrditi najobičnije činjenice.

Zvonimir Perušić

bivši zamjenik predsjednika Izvršnog odbora HNV-a

ne liči na namjeru da se prikaže stvarno stanje, nego na namjeru da se nekoga bez stvarnih činjenica i razloga proglasi krivim i odgovornim. Ja u novinama nemam namjeru braniti se, kako to Martin Bačić napominje, jer ja nisam niti bio naredbodavac niti sam odobravao transakcije s kojima mene Bačić tereti. Moja je želja ukazati na postupak kako bi trebalo raditi i gdje tražiti istinu. Redom se sve tvrdnje u Izvješću Nadzornog odbora, kao i tvrdnje u reagiranjima Martina Bačića i Vesne Prčić, mogu demantirati, što ću i učiniti, ako Vijeće to od mene bude tražilo. Uostalom, već je prošle godine jedanput na sjednici HNV-a odbijeno Izvješće Nadzornog odbora, čitaj Martina Bačića, pretpostavljam zbog propusta, površnosti, tendencioznosti i nestručnosti.

No, ono što nije baš najjasnije, to su poslovi upravo gospodina Martina Bačića. Znakovito je da on ne odgovara na pitanje što je s 1.071.000,00 dinara državnog novca odobrenog »Croatiscumu«, niti gdje je knjiga, za čije je pisanje državni novac primila Antonija Čota, koju on javno zastupa. Zašto nema odgovora? Pa, vjerojatno zato da bi se prikrla istina. Na nekakav čudan način M. Bačić i V. Prčić donose sudove, procjenjuju i ocjenjuju, javno postavljaju pitanja preko medija iz domene tračeva i kleveta, a njihova je uloga i dužnost glede članstva u Nadzornom odboru, utvrđena temeljem Statuta HNV-a, konstatirati činjenice i takvo stvarno stanje podnijeti Izvršnom odboru HNV-a.

To nisu učinili. Ponavljam, mnogi navedeni podatci u javnom pisanju Martina Bačića i Vesne Prčić nemaju uporište u objektivnoj interpretaciji činjenica, sve su one daleko od istine.

Čitatelji će lako uočiti da se kvalifikacije i sudovi Marina Bačića glede moga obavljanja poslova predsjednika Izvršnog odbora temelje na očividnoj i tendencioznoj nakani stvarati afere isključivo da se meni osobno naškodi.

Moja je biografija čista, trudio sam se raditi za hrvatske interese. Sve je provjerljivo i opće poznato. Nisam bio bezgrešan. Bio sam nekad i u zabludi. Gdje sam griješio? Moja temeljna zabluda u radu, a godinama sam radio, kao što rekoh u politici i na drugi način na afirmiranju hrvatskih nacionalnih interesa, sastoji se u tome, što mislim da javni diskurs (govor) mora biti utemeljen i impregniран znanjem, teorijskim uvidom u temeljne društvene procese i osjećajem za ljudska prava. Što politiku ne doživljavam u funkciji prakticiranja moći, što ne stvaram svoje ljude i što pokušavam voditi poslove važne za našu hrvatsku zajednicu koji su u trenutačnoj situaciji mogući. Što je doista moguće potvrđuju moja prakticiranja hrvatskih nacionalnih interesa u razdoblju od 1968. godine pa sve do danas (Matica hrvatska, član od 1968.), DSHV, HKC »Bunjevačko kolo«, Dužijanica, HNV...) koja se bitno razlikuju od »šutljive i kukavičke« politike, strategije i »akcije« iz mišjih rupa mojih današnjih oponenata, koji su mudro šutjeli,

družili se s »podobnima« i čekali neka druga vremena. Njihova tadašnja bijeda ne može biti naplaćena današnjom pozicijom, koju nisu zaradili niti zaslužili radom, već šutnjom i kukavičlukom. Sada se stavljaju u poziciju neakvih kontrolora i čuvara hrvatskih interesa i regulatora pravde i morala. Trebali bi se stidjeti svojih postupaka i inicijativa. Neka pokažu svoje znanje i svoja djela, koja su stavili u funkciju interesa hrvatske zajednice i neka iziđu s učincima, a ne s lažnom pričom.

Jedno od najupečatljivijih »zala-ganja za hrvatsku zajednicu« je ponašanje Martina Bačića kao odvjetnika, koji je nekoliko dana prije početka suđenja u procesu RTV Novi Sad protiv naših, hrvatskih novinara, otkazao punomoć svojim branjenicima i ostavio ih na cjedilu, iako je taj sudski proces HNV jednoglasno prihvatio kao zakonsko zalaganje za prava i interese hrvatske zajednice. Eto, to je ljubav Martina Bačića prema svojoj zajednici. Prazna priča.

Moj je stav: i dalje ću se zauzimati da našu zajednicu vode ljudi vizije i stvaralaštva, normalni i zdravi ljudi bez malograđanskih fikcija, i da to ne budu ljudi prakticiranja političkog funkcioniranja moći. Borit ću se protiv mediokriteta bez obzira na stupanj obrazovanosti takvih, jer su oni nespojivi s vrednotama suvremenog, europskog i demokratskog života kojemu težim i kojega nudim svojem narodu.

Lazo Vojnić Hajduk
vijećnik HNV-a

Projekt integrativne zaštite starog Bača i njegove okolice »Vijekovi Bača«

Europska baština u Bačkoj

Ostaci Mikene u Grčkoj, su u odnosu na Bač, samo gomila kamenja, a ipak Mikena je nezaobilazna točka bilo koje turističke ture. Grci vješto i smišljeno čuvaju duh mjesta (genius loci) a naš jedinstveni srednjovjekovni arhitektonski kompleks, građen od opeke, zasad čami, nadajmo se ne dugo

Piše: Zsombor Szabo

Ostaci renesansne utvrde
i Franjevačkog samostana
u Baču

Maketa starog Bača

U okviru projekta koji je započeo 2006. godine a čiji nositelji su Pokrajinski Zavod za zaštitu spomenika kulture i novoosnovani Fond za očuvanje kulturno-historijske baštine »Vijekovi Bača« iz Bača planira se tijekom četiri godine, integrativno zaštititi stari Bač a rezultat treba biti priznavanje Bača i njegove okolice, od strane UNESCO-a, kao dijela svjetske kulturne baštine.

U srednjem vijeku na prostoru današnje Bačke jedno od najznačajnijih naselja svakako je bio grad Bač (Bács, Bachia, Bakacsin). Monumentalni ostaci renesansne tvrđave i današnjeg franjevačkog samostana, čiji zvonik potiče iz XII. stoljeća i danas zadivljuju one rijetke posjetitelje koji navrate u mali gradić na jugu Bačke, podređe koja je dobila ime po ovom gradu. Najvjerovatnije da su grad i županija, dobili ime po prvom županu kojeg je postavio prvi kralj Ugarske *Sveti Istvan I.*, jer je Bács (Bač) ime bugarsko-turskog

podrijetla, slično kao ime *Becse* (Beče). Porijeklo samog imena Bač vuče korijene od bugarsko-turske dostojanstvene titule.

POVIJEST NASELJA: Arheološka iskopavanja koja su vršena šezdesetih godina prošloga stoljeća, a nastavljena su tijekom 2006. godine, dokazala su da je na mjestu srednjovjekovne tvrđave, postojala jedna gradina (zemljana utvrda) iz halštatskog tj. ranog željeznog doba, što znači da je uzvišeni otok Mostonge uvek bio privlačan za naseljavanje. Brojni arheološki ostaci iz rimskog perioda, potvrđuju pretpostavku da je na ovom mjestu bila neka vrsta trgovačke postaje na tlu Barbaricuma, gdje se trgovalo sa Sarmatima.

Bačka tvrđava nije razorena za vrijeme Turaka, nego tijekom Rákoczyve bune, 1704. godine, kada su kuruci zauzeli tvrđavu, koju su zajedno s varošom spalili, a »posao« su dovršili Austrijanci sljedeće, 1705. godine, miniranjem ostataka utvrde. Od tog doba počinje tamniti sjaj Bača. Centar obnovljene Bač-bodroške županije postaje Sombor. Godine 1842. *Josip Rudič* glavni župan intervenira kod Kaločkog nadbiskupa, kao feudalnog vlasnika da poduzme korake za očuvanje tvrđave. U to doba tvrđava se koristi kao krečana, a osnovni materijal krečane je mramor iskopan iz ruševina, piše Rudič. *Imre Henszlmann* vrši arheološka iskopavanja 1872. godine, i otkriva srednjovjekovne ostatke. Vjerojatno je i u Baču tražio katedralu, kao godinu dana ranije u Kaloči, ali samo u okviru tvrđave dok ostale lokacije nije istraživao.

Arheološka iskopavanja se nastavljaju osamdeset godina kasnije, 1958.-59. godine, kada je izvršena konzervacija i djelomična restauracija grada. Obnovljena je

Obnovljena slika
čudotvorne
Bogorodice

visoka kula za stanovanje i glavna kapija zajedno s mostom. Voda istraživanja je bio *Antun Nađ*. Već tada se pružala prilika da se obnovi jedan jedinstveni srednjovjekovni prostor, koji je propušten. Danas su tvrđava i samostan s crkvom u Baču pod zaštitom države kao nepokretno kulturno dobro od izuzetnog značaja.

NOVA PRILIKA: Mjesto Bač trenutno ima novu šansu u okviru projekta koji je započet 2006. godine a čiji nositelji su Pokrajinski Zavod za zaštitu spomenika kulture i novoosnovani Fond za očuvanje kulturno-historijske baštine »Vijekovi Bača« iz Bača. Projekt je planiran da traje četiri godine,

a rezultat treba biti priznavanje od strane UNESCO-a Bača i njegove okolice kao dijela svjetske kulturne baštine i turističke destinacije na europskom vodenom koridoru Dunava. Ostaci Mikene u Grčkoj, su u odnosu na Bač, samo gomila kamenja, a ipak Mikena je nezaobilazna točka bilo koje turističke ture. Grci vješto i smišljeno čuvaju duh mjesta (*genius loci*) a naš jedinstveni srednjovjekovni arhitektonski kompleks, građen od opeke, zasad čami, nadajmo se ne dugo. Zasad projekt ima četiri pot-projekta. Prvi se bavi samom tvrđavom čije građenje je započeto sredinom XV. stoljeća a dovršeno je krajem istog stoljeća pod ruko-

vodstvom poznatog humaniste svog vremena nadbiskupa *Pétera Váradija* koji je živio i radio u Baču od 1490. do smrti 1501. godine. Ove godine je istražena njegova palata i cisterna uz palatu i kule za stanovanje. Tijekom iskopavanja pronađena je u, našim krajevima, zasad jedinstvena arhitektonska ukrasna plastika izrađena od terakote, kakava se radila u to doba u Italiji. Ponovno je obnovljena donžon kula, u kojem su sada smješteni istraživači. Drugi dio projekta obuhvaća tzv. Podgrađe, linearno naselje podignuto na nekadašnjem otoku riječice Mostonge, gdje su sve kuće premerene s ciljem da se očuvaju, revitaliziraju i u nekima da se nastave stari zanati kao što je bilo lončarstvo po kojem je taj dio naselja i bio poznat. Treći dio projekta se odnosi na restauraciju slike, uglavnom baroknih koje se nalaze u franjevačkom samostanu. Zasada je izvršena restauracija dvije slike, posljednja je Plaćuša Madona.

U blizini Bača postoji i jedinstvena manastirska crkva u Bođanima, jedna od najstarijih pravoslavnih crkvi u Bačkoj s živopisom (ne freskama). Ovi živopisi su ugroženi prije svega od kapilarne vlage, pa je izvršena detaljna analiza tih voda i sada se istražuje metoda zaštite od njenih štetnih utjecaja. U okviru projekta predviđa se i obnavljanje rada stare ciglane u Karavukovu, čiji bi proizvodi bili upotrebljavani za konzervaciju i obnovu stare tvrđave odnosno kuća u podgrađu.

Ove godine kao prateća manifestacija ovog projekta prvi put je organizirana priredba »Dani europske baštine«, u okviru kojeg su održani koncerti i obnovljene srednjovjekovne viteške igre u dvorištu stare utvrde.

Fasadni ukrasni elementi od terakote

Keramika nađena u palači

U izložbenom prostoru Autobusnog kolodvora u Zagrebu

Šansa za kulturno-gospodarsko predstavljanje

Na hrvatskoj manjinskoj zajednici je da se organizira, osmisli projekt i na najbolji način se predstavi velikom broju korisnika kolodvora

VELIKI IZAZOV: Član Hrvatskog nacionalnog vijeća *Petar Kuntić*, koji je prigodom posljednjeg boravka u Zagrebu razgovarao s predstavnicima Autobusnog kolodvora o ovoj inicijativi, kaže kako je ovo novi projekt i veliki izazov za hrvatsku zajednicu u Vojvodini. »U dogovoru s vodećim ljudima Autobusnog kolodvora Hrvati iz Vojvodine bi bili prva od autohtonih nacionalno-manjinskih hrvatskih zajednica koja bi se predstavila u ovome prostoru i planirano je da izložba traje od sredine lipnja do početka rujna. Obzirom na postavku naše izložbe koja bi trajala tijekom pune turističke sezone više stotina tisuća ljudi praktički bi bila 'prinudena' vidjeti što smo tamo izložili, jer se staklene vitrine nalaze upravo tamo gdje prolazi najveći broj ljudi. Tu možemo prikazati našu Dužijancu, folklor i običaje, koloniju slamarki, turističku ponudu ali i predstaviti sva

Hrvati iz Vojvodine imaju priliku predstaviti svoju kulturu i gospodarstvo na jednom od najljepših, najuređenijih i najfrekventnijih javnih prostora u glavnom gradu Republike Hrvatske. Naime, kako kaže predstavnik Autobusnog kolodvora Grada Zagreba *Željko Vranjković*, ova podružnica Gradskog komunalnog gospodarstva već dvije godine vodi projekt pod nazivom »Kulturno-gospodarsko predstavljanje hrvatskih županija« a od ove godine žele proširiti predstavljanje i na sve one regije gdje žive zajednice Hrvata.

REPREZENTATIVAN PROSTOR: »Za sada radimo samo predstavljanje županija u Hrvatskoj a želja nam je i cilj da se to proširi i na sve ostale regije gdje žive zajednice Hrvata kao što su to Hrvati u Vojvodini, Hrvati u Bosni i Hercegovini, gradišćanski Hrvati itd. Radi se o kulturno-gospodarskom predstavljanju u našem izložbenom prostoru koji je prostran, zatvoreni i grijani prostor, koji radi 24 sata dnevno i mislim da smo jedan od najuređenijih javnih prostora u Zagrebu. Osim toga kroz njega u prosjeku dnevno prođe od 10 do 15 tisuća ljudi, što znači, ako predstavljanje traje dva mjeseca, da svaku izložbu vidi i do tri stotine tisuća ljudi. Izložbeni eksponati, od narodnih nošnji običaja, folklor, kulture pa do gospodarstva, smještaju se u staklene vitrine ali pojedini izlošci mogu biti i van vitrina pa je tako Osječko-baranjska

Prostor autobusnog kolodvora Zagreb:
Ponuda za prezentaciju hrvatske zajednice iz Vojvodine

županija, koja se upravo predstavlja, donijela i montirala jedan stari drveni čardak koji prekrasno izgleda«, objašnjava Vranjković.

Prigoda za šire predstavljanje županije, odnosno svake druge regije, je i svečano otvorenje izložbe uz svečani program i nazočnost političkih struktura. »Mi besplatno ustupamo prostore županijama odnosno regijama koje se predstavljaju a njihova je jedina obveza, uz pripremu same izložbe, prilikom otvorenja organizirati domjenak za uzvanike od izvornih jela i pića regije koja se predstavlja i kada se uobičajeno priredi i prigodni kulturni program«, kaže Vranjković.

ona poduzeća koja imaju interesa nametnuti se na hrvatskom tržištu«, kaže Kuntić te poručuje: »Na nama je, na hrvatskoj manjinskoj zajednici, da se organiziramo, osmislimo projekt i na najreprezentativniji način se predstavimo velikom broju korisnika Autobusnog kolodvora u glavnom gradu Republike Hrvatske. Posebno bih pozvao naše poduzetnike, koji imaju interes da predstave svoje gospodarske mogućnosti, da se prijave ili u Ured HNV-a ili ured DSHV-a kako bi mogli napraviti jedan poseban izložbeni štand samo za naše gospodarstvenike.«

J. D.

Predstavnici OEES-a u posjetu Subotici

Što manjine očekuju od izbora

Šef promatračke misije Organizacije za europsku sigurnost i suradnju veleposlanik *Geert Ahrens* sa suradnicima posjetio je u ponedjeljak, 15. siječnja, Suboticu gdje je razgovarao s predstavnicima hrvatskog, bunjevačkog i rusinskog nacionalnog vijeća o sudjelovanju manjina u parlamentarnim izborima kao i njihovim očekivanjima od izbora.

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josip Z. Pekanović* istaknuo je tijekom sastanka, kako su ovi izbori povijesni za državu Srbiju i da je zbog toga više puta pozvao sve pripadnike hrvatskog naroda u Srbiji da izidu na izbore. »Očekujemo da će poslije ovih izbora Srbija krenuti u euro-atlantske integracije a što podržava i Hrvatsko nacionalno vijeće i

hrvatska zajednica. Pozivam sve pripadnike hrvatske zajednice da izidu u što većem broju, jer će nakon ovih izbora moći realizirati svoja prava koja su uobičajena za manjine u Europi«, kazao je za »Hrvatsku riječ« nakon sastanka *Pekanović*.

J. D.

Pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu *Zoltán Jeges* u Subotici

Obrazovne ustanove od europskog značaja

Pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu *Zoltán Jeges* ocijenio je da su Učiteljski fakultet i Gimnazija »Dezső Kosztolányi« škole koje mogu biti tretirane kao izuzetne i od europskog značaja, te da su uspjesi i rezultati koje one postižu na razini kakva treba biti dostignuta u svim školama.

On je to izjavio prigodom posjeta Subotici, 12. siječnja, kad je s predsjednikom Mađarskog nacionalnog vijeća *László Józsom* i gradonačelnikom *Gézom Kucserom* obišao Učiteljski fakultet, Srednju medicinsku školu, Osnovnu školu »Jovan Mikić« i Gimnaziju »Dezső Kosztolányi«. Jeges je tom prigodom najavio osnivanje centra za obrazovanje odraslih u Subotici, te pilot-projekt pokrajinske vlade kojim se u Subotici i Novom Sadu planira otvorenje po jednog odjela za sportaše koji uče na mađarskom, odnosno, srpskom jeziku.

Ističući da Učiteljski fakultet i Gimnazija funkcioniraju u državnom sustavu i isključivo na mađarskom jeziku, predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća *László Józsa* je ocijenio to kao dobar znak međusobnog uvažavanja većine i manjine.

S. M.

Uposlenici Radio – Subotice održali štrajk upozorenja

Privremeno obustaviti proces privatizacije

Iznenadna prošlotjedna odluka Vlade Srbije da Radio Suboticu prepusti procesu privatizacije može dovesti do gašenja ove radijske postaje, kao i do uskraćivanja stečenih prava na informiranje mađarske, hrvatske i njemačke zajednice. Do ovakvog zaključka došli su uposleni u Radio Subotici na sindikalnom okupljanju 16. siječnja, javlja hrvatska redakcija Radio Subotice. S njega je zato mjerodavnim državnim i mjesnim tijelima upućen zahtjev da se privremeno obustavi proces privatizacije ove medijske kuće.

Uposleni ove radijske postaje traže da se započet proces privatizacije zaustavi do okončanja natječaja za dodjelu regionalnih i lokalnih frekvencija. Radio Subotica se na njih htjela prijaviti prije privatizacije kako bi osigurala frekvenciju i time očuvala svoju višejezičnost. Uposleni su najavili da će svoje pravo braniti i štrajkom te je u srijedu, 17. siječnja održan štrajk upozorenja, u trajanju od 60 minuta u vremenu od 12,10 do 13,10.

Uz postojeće zaključke, mađarska redakcija je pridodala i svoj u kome se izražava protivljenje uopće privatizaciji Radio Subotice jer ona može dovesti do gašenja cjelodnevnog programa na jeziku ove manjine.

Uposlene u Radio Subotici je podržao i predsjednik gradskog sindikata *Stevan Hudi*, koji je rekao da se radi o važnom javnom lokalnom servisu čija privatizacija mora biti transparentna.

Direktor Radio Subotice *Antal Biacs* ukazao je na činjenicu da će ovakva vrsta privatizacija radijske postaje prouzročiti dalekosežnije posljedice. Po njemu, ukidanjem ove radijske postaje bit će uništeno lokalno informiranje.

HNV osuđuje iznenadnu privatizaciju

Hrvatsko nacionalno vijeće osuđuje pokretanje akcije naprasne privatizacije Radio-Subotice. Takav postupak može rezultirati gašenjem emisija na jezicima manjina a među kojima je i program na hrvatskom jeziku, izjavio je predsjednik HNV-a *Josip Pekanović*.

Obilježena petnaesta obljetnica međunarodnog priznanja Republike Hrvatske

Krvav i trnovit put

Vjerojatno nema Hrvata koji se ne sjeća HTV-ovog programa poslije podne i navečer, toga 15. siječnja 1992. godine, kada je na TV ekranu iz minute u minutu karta svijeta popunjavana novim i novim državama koje su priznale Hrvatsku

Piše: Zdenko Samaržija

Hrvatski su političari u 20. stoljeću više puta pokušavali uspostaviti nacionalnu državu. Nakon raspada Austro-Ugarske Monarhije 1918. godine svjetske velesile nisu bili sklone samostalnoj hrvatskoj državi. Ni 1941. godine uspostava neovisne države nije uspjela – Nezavisna Država Hrvatska nije ispunila narodna očekivanja. Devedesetih godina 20. stoljeća, kada je u Europi propao socijalistički sustav, sazreli su i vanjski i unutarnji uvjeti za stvaranje demokratske Hrvatske.

Gospodarska i politička kriza SFRJ nije se mogla riješiti unutar postojećeg sustava. Kao i u ostalim socijalističkim zemljama, pasivno i tržištu neprilagođeno gospodarstvo kočilo je društveni napredak, a kolektivizacija u poljoprivredi uzrokovala je nestašice živežnih

raspadom Jugoslavije izgubili bi brojne povlastice. Srpski intelektualci su izradili Memorandum, tekst koji priziva oživljavanje koncepcije Velike Srbije kroz očuvanje Jugoslavije. Za ostvarenje plana, mislili su srpski intelektualci okupljeni oko SANU-a, nije bilo pogodnije osobe od *Slobodana Miloševića*.

PROGLAŠENJE HRVATSKE SUVERENOSTI: U Hrvatskoj su 1989. godine osnovane prve nekomunističke stranke, a u proljeće 1990. godine održani su u Hrvatskoj višestranački izbori nakon kojih je uspostavljena demokratska vlast. Izborima u ostalim republikama socijalističke Jugoslavije također su srušeni komunistički režimi – osim u Srbiji i u Crnoj Gori. Takav razvoj događaja oslabio je položaj Slobodana Miloševića. Međunarodnoj je zajednici, oso-

godine u Hrvatskoj je proveden referendum o njezinoj budućnosti. Čak 93 posto građana odlučilo se za stvaranje suverene Hrvatske. Na temelju referenduma, Sabor je 25. lipnja 1991. godine donio Deklaraciju o uspostavi suverene i samostalne Republike Hrvatske.

AGRESIJA: Hrvatski narod dospio je 1991. godine u još jedan rat. Političari Srbije i Crne Gore, kao i dio hrvatskih građana srpske nacionalnosti, pobunili su se protiv slobodnoga i demokratskog razvoja Republike Hrvatske. Međutim, naišli su na odlučan otpor hrvatskoga naroda. Premda je JNA razvukla bojišta od Dubrovnika do Vukovara, želeći širokom frontom

onemogućiti čvršći hrvatski otpor, ubrzo je uspostavljena ravnoteža snaga i otupljena oštrica srpskih napadača.

BADINTEROVA KOMISIJA: Hrvatski je sabor 8. listopada 1991. godine prekinuo državno-pravne veze s Jugoslavijom. Na temelju Ustava iz 1974. godine komisija Europske zajednice, poznata kao Badinterova komisija, utvrdila je u jesen 1991. godine da je SFRJ prestala postojati i preporučila je priznanje Republike Hrvatske. Uskoro je Republika Hrvatska priznata u svojim republičkim granicama, što je uključivalo i područja Hrvatske pod srpskim nadzorom. ■

Kronologija međunarodnog priznanja Hrvatske

Većina država nastalih nakon raspada socijalističkoga sustava u Europi do međunarodnog priznanja došla je političkim i diplomatskim sredstvima. Hrvatska je morala proći trnoviti put uz krvavi i nametnuti rat.

Hrvatsku su priznale:

26. lipnja 1991. Slovenija
30. srpnja 1991. Litva
11. prosinca 1991. Ukrajina
14. prosinca 1991. Latvija
19. prosinca 1991. Island i Njemačka (Njemačko priznanje vrijedi od datuma kolektivnog priznanja zemalja Europske zajednice 15. siječnja 1992.)
31. prosinca 1991. Estonija
13. siječnja 1992. Sveta Stolica
14. siječnja 1992. San Marino
15. siječnja 1992. zemlje Europske zajednice (Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Njemačka, Velika Britanija, Danska, Grčka, Irska, Španjolska i Portugal)
15. siječnja 1992. Austrija, Bugarska, Kanada, Mađarska, Malta, Poljska i Švicarska
16. siječnja 1992. Argentina, Australija, Češka, Čile, Lihtenštajn, Novi Zeland, Slovačka, Švedska i Urugvaj
17. siječnja 1992. Finska
18. siječnja 1992. Rumunjska
21. siječnja 1992. Albanija
24. siječnja 1992. Bosna i Hercegovina, Brazil
27. siječnja 1992. Paragvaj
29. siječnja 1992. Bolivija
17. veljače 1992. Rusija
15. ožujka 1992. Iran
17. ožujka 1992. Japan
16. travnja 1992. Egipat
7. travnja 1992. Sjedinjene Američke Države
16. travnja 1992. Izrael
27. travnja 1992. Kina
Posljednja država koja je priznala Hrvatsku je Crna Gora, 12. lipnja 2006.
Hrvatska je 22. svibnja 1992. primljena u Ujedinjene narode

namirnica i dovela u pitanje i prehranu stanovnika. Osobni standard građana zaostajao je za standardom stanovnika zemalja Zapadne Europe, a u prazna obećanja o boljoj budućnosti i stvaranju pravednoga društva više nitko nije vjerovao.

PROTIVNICI RASPADA JUGOSLAVIJE: Jugoslaviju su nastojali očuvati srpski nacionalisti i jugoslavenski orijentirani centralisti, čije je uporište bilo u Savezu komunista te u jugoslavenskoj vojsci. Časnici, pretežito Srbi,

bito zemljama Zapadne Europe i SAD-u, i dalje zbog velikog tržišta, ali i dugovanja Jugoslavije koja su premašila 20 milijardi američkih dolara, odgovarala jedinstvena Jugoslavija. Hrvatsko i slovensko vodstvo tada su predložili konfederalno preuređenje Jugoslavije, no Srbija i Crna Gora su predlagale još jaču centralizaciju postojeće jugoslavenske federacije.

Nakon mučnih i dugotrajnih pregovora predsjednika jugoslavenskih republika, koji su se protegnuli prvom polovicom 1991.

Piše: Alojzije Stantić

Trska (I. dio)

Božji dar

Naši stari su dilom ovamo došli i iz Hercegovine, iz kraja oko Neretve, Bregave i oko nji drugi voda u kojima je raslo barsko raslinje (biljke), med njima najvridnija trska

Svuda se ljudi znadu hasnirat (koristiti) Božjim darom iz prirode. Na priliku: Eskimi od sniga prave iglo (nastambu), Hercegovci, Dalmatinci i druga čeljad koja žive na kamenu, od njeg prave kuće, bunje, ograde itd. Mongoli i drugi narodi iz azijski stepa prave jurte (šatore) od konjske kože itd. Danas podi-koje obitelji Indiosa žive na plutajućim tršćanim splavovima na jezeru Titikaka (Titicaca), adet (običaj) kojeg su talovali (naslijedili) od Inka. U tršćanim nastambama na vodi žive i narodi u velikoj delti Dunava (izmed sv. Đorđa i Kilije). U iranskom dlu delte Šatt al-Arab-a narod je naučio živiti u močvari, di su od trske napravili ljucke nastambe, molitvene hramove,

Božija dara: trsku, drač (bagrem) i druga drva i rodnu crnicu, donekle i pisak. To bogatstvo ove ravni njim je pomoglo da se friško, jeptino, i dobro smiste. Oni su tribali samo »podmetnit leđa«, latit se posla i za par (nekoliko) dana su napravili nastambu - zemunicu. Da pri ruki nisu imali makar jedan od naredani jeptini darova teže bi započeli život, a teško bi i izdurali često vitrovitu i oštru zimu.

Kako su vrmenom salašari gospodarski napridovali, polagano su počeli napuštati zemunice i praviti salaše, podesnije nastambe. Do druge polovice XX. vika brez trske nisu napravili ni jednu kućnu el salašku tavanicu, a najviše krovova pokrivali su trskom.

deblja i višlja, taka je vridnija, imala je bolju cinu. Da taka bude zrilu trsku su morali pokosit svake zime da naprave više mista mladim izdancima koji će niknit iz drugog, kolenceta podzemnog stabla.

TRSKA: Pismena kažu da ima 44 fele (vrsta) kojekake (razne) trske, a u našim dolovima raste obična, el kako je još zovu krovopokrivna trska (lat. Phragmites australis). Ona raste uskraj jezera, u vodama koje sporo teku i u močvarama, najviše u deltama rika, po ciloj Zemlji. Ova fela trske naraste uvis do 4-5 metara, a pod vodom oko podrug (jedan i po) metara, katkad i dublje. Stabaljika joj tvrda, drvensta, s listovima širokim 1,5 - 2 cm. Nuz krovopokrivnu trsku najpoznatija je šećerna trska. Više feli trske sade po parkovima i baščama, di lipo izgledaje. Kadgod su jednu felu trske sadili i od nje pravili štapove za vaćanje riba na udicu. Trska je bila zdravo (jako) raširena i po Bačkoj, al su u njoj isušili skoro sve dolove.

U našem ataru trske najviše ima u Ludoškom jezeru, nuz obalu Paličkog jezera, u akumulaciji od Skenderova do Kapunje (dio pustare kod Mišićeva), u Kapetanskom ritu od Mali Pijaca skoro do Kanjiže. U našem komšiluku trska raste u Krivaji od Naćvina (Stari Žednik) do Bačke Topole, u akumulacijama kod Stare Moravice, Svetićeva, u dlu Mrtve Tise kod Horgoša, u kanalu »DTD« oko Adorjana (Nadrljana), u rukavcima Dunava oko Bačkog Monoštora...

S prolića kad biljke počmu rast trska friško dopre do pune visine i još prija lita je ulipča kunina (cvat), nalik raspršenoj metlici. Mlade stabaljike trske su slatkaste, voli ji josag (blago), al ga š njima nisu ranili, jel je zrila trska od veće hasne. Kad sam liti ko govedar čuvo (napasivo) marvu (goveda) pod dolom i kad sam se zagledo u kaku ticu el vrebo da vidim šta šuška u trski, trevilo se da je krava zašla u mlaku i otaleg se čakskom uputila u zelenu trsku. Krava iz daljeg osti sagu (miris) izdanka trske koja vuče na slatko, vabi je da je što prija zagrije. Kad se to trevilo zadesila me patalija (nevolja): moro sam bos zač u trsku, gacat po mulju, izbost tabane na oććenim dilovima stare trske, izgrebat noge, u krug zaobać kravu i istirat je napolje. Za taki propust sam bio izružen (izgrđen), jel smo usput izgazili, izlomili tušta mladi izdanaka, za toliko će bit manje zrile trske. Kad sam kravu istiro napolje najpre sam s moji noga moro poskidat pijavice, a onda i s kravini noga, da ne sisaje krv. ■

Trska u dolu

čak i dvorane za zabavu koje plutaju u vodi na trski. Od marve (goveda) odranjivaje bivole rad mlika i mesa, koji na velikoj vrućini, kaka je tamo, najveći dio dana provode u vodi, a samo pokatkad izlaze na suvo.

Naši stari su dilom ovamo došli i iz Hercegovine, iz kraja oko Neretve, Bregave i oko nji drugi voda u kojima je raslo barsko raslinje (biljke), med njima najvridnija trska. Nje je najviše bilo u Hutovom blatu. Kako su imali nadovat trsku i drugo barsko raslinje, zato su ga i znali hasnirat. Čeljad kojima se posrićilo da su se ode smistili oko dolova (vode obrasle barskim biljkama) talovali su i trsku koja njim je pomogla da sebi čakskom naprave nastambu. Ode su naši stari imali zabadavad i tri velika

Kad su zemlju iskomadali salašari koji su talovali i dio dola imali su posla š njim da valjanopaze na barsko raslinje i izhasniraje ga za se, a suviše na prodadu. Veliku hasnu od dola naši stari su potvrdili izrekom »do plaća porciju«, znači da je od njeg toliko hasne da š njom plate godišnju porciju (porez).

Koliko su onda cinili dolove i barsko raslinje vidi se i po ućenju u poljoprivrednoj škuli koja je na Paliću počela raditi 1897. godine. Med drugim znanjom čak su učili i o gazdovanju dolovima, kako hasnirat trsku, rogozu, situ, vrbu, i travu (barska raslinja) iz mlake (lokva obrasla travom).

Kadgod je trska bila zdravo tražena, zato su se starali da joj stabaljika (stabljika) bude što

UMJETNOST U PRAKSI

Iz umjetničke radionice stiže zanimljiv odgovor na erotske trash kalendare. Slikar Tomislav Mostečak nagovorio je 12 svojih kolegica s Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu da mu poziraju gole u njima svakodnevnim radnjama: kada mijese glinu, klešu, rezbare, slikaju... Kao rezultat nastale su kvalitetne umjetničke fotografije. Iako se studenti Akademije gotovo svakodnevno koriste tijelom kao likovnim izričajem, Mostečak otkriva da nije bilo jednostavno nagovoriti kolegice na poziranje. Ipak, uspio je postići obrnuti proces i one koji promatraju pretvoriti u portretirane.

NESTAŠNI DARIJO

Godinu dana bili su zajedno, malo kad pojavljivali su se na javnim mjestima, a prema pisanju jednog tjednika, oko Božića prekinuli su vezu zbog njegove nevjere. On je nogometni reprezentativac Darijo Srna, a ona Mirela Forić, manekenka agencije Midiken, koja je nakon diplome na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu upisala i postdiplomski studij menadžmenta.

O njemu se najčešće pisalo u sportskim rubrikama sve do rujna prošle godine, kad je uoči kvalifikacijske utakmice protiv Rusije, umjesto da krene u hotelsku sobu na spavanje, završio s Boškom Balabanom i Ivicom Olićem na »cajkama« u narodnjačkom klubu Fontana. Već tad su počele trzavice jer je Mirela navodno poludjela od bijesa kad je iz medija saznala da se njezin dragi umjesto, na treninzima, uvija uz zvuke turbo-folka.

BERNIE I SLAVICA U BEOGRADU S VOJOM

Premijer Vlade Srbije Vojislav Koštunica, primio je prvog čovjeka najbržeg cirkusa na svijetu, Bernija Ecclestonea. Ecclestone je rekao kako je došao u Beograd jer je Srbija učinila veliki napredak na ekonomskom planu i kako bi na licu mjesta razmotrio mogućnosti za

investiranje i da je Srbija veoma dobro mjesto za ulaganje i investicije.

Prvi čovjek Formule 1 sa suprugom Riječankom Slavicom prihvatio je, prema priopćenju Vlade, poziv da zajedno s predsjednikom Vlade Srbije, kao i s predsjednikom i premijerom Republike Srpske dočeka Srpsku Novu godinu na platou ispred Doma Narodne skupštine Srbije, gdje je pjevala Arkanova udovica Ceca. Na telefonsko pitanje Večernjaka kako to komentira, Slavica je ljutito odgovorila:

»To nije točno!«, zalupivši telefonskom slušalicom.

KURIROVI SAVJETI

Interpol je prošloga tjedna objavio kako krivotvoreni ili »polukrivotvoreni« hrvatski dokumenti predstavljaju sigurnosnu prijetnju u regiji. Srbijanski mediji, između ostalih i tabloid Kurir, pisali su kako se u oglasima, koji su se pojavili u Beogradu, nude važeće hrvatske putovnice za

3000, pa čak i 4000 tisuće eura. Pri provjerama na granicama vidi se da su one izdane legalno, a prodavatelji ne prijavljuju njihov gubitak, pa korisnik tuđeg identiteta rijetko ima problema pri provjerama.

Kurir savjetuje i kako falsificirati hrvatske putovnice ako osoba na fotografiji ne sliči na kupca ili se godište prodavatelja i novog korisnika ne slažu.

»Ima u Beogradu ljudi koji se tim bave. Kada se tako pasoš »sredi« nikako se ne smije koristiti za ulazak u Hrvatsku, jer njihova policija na granici može »provaliti« da se ne radi o istoj osobi. Naime, u bazi koju posjeduje RH policija postoji i slika, tako da mogu vidjeti promjenu. Pogranične policije drugih zemalja, međutim, nemaju pristup hrvatskoj bazi podataka, tako da ste na njihovim granicama sigurni«, savjetuje Kurir.

HAJDEMO, U PLANINE

Voditeljica emisije »Istinite priče« na RTL Televiziji Milana Vlaović sebi je priuštila odmor na snijegu. Ona i suprug, nogometaš Goran Vlaović, s prijateljima su otišli u Austriju. Kako je unaprijed snimljeno nekoliko nastavaka njezine emisije, Milana je uspjela spojiti dva tjedna za zimski odmor.

»U planine smo otišli kako bismo se malo opustili i zabavili. Vraćamo se danas i odmah se bacam dalje na posao«, rekla je Milana.

I Milana i Goran obožavaju planine i skijanje im je dugogodišnja tradicija, a u planine najčešće odlaze s prijateljima.

U POTRAZI ZA ŽENAMA

Kinesko povjerenstvo zaduženo za državnu populacijsku politiku nedavno je upozorilo na povećanje broja rođene muške djece. Trenutačni omjer iznosi oko 20 dječaka : 1 djevojčica, zbog od povećanja broja že je nedavno uvedeno pravilo koje zabranjuje više od 1 djeteta, zbog čega cionalno preferiraju mušku samo dječake. Povjerenstvo liko se nastavi ovaj trend, za biti 30 milijuna neženja.

SLUČAJNO ZAJEDNO

Manekenka Fani Stipković, kao i glumac Petar Ćiritović, nedavno su samci, a poslije utrke Snježne kraljice fotografirani su zajedno. »Mi smo prijatelji već dulje vrijeme i među nama ne postoji ništa više od toga«, odlučan je Petar Ćiritović koji glumi u AVA-inoj sapunici Obični ljudi. Fani također opovrgava da voli Petra jer je sa svojim prijateljem samo sjela na piće. Nedavno je prekinula vezu s arhitektom Antom Vrbanom.

A JEDVA GA NAŠAO

Nedavna krađa i brzi pronalazak luksuznog BMW-a X5, koji koristi Mihael Mikić, igrač HNK Rijeka i suprug manekenke Ljupke Gojić, izbacili su na svjetlo dana i carinski prekršaj koji je taj nogometaš počinio pri uvozu terenca.

Naime, Mikić je prijavljen zbog carinskog prekršaja jer ne bi smio voziti automobil stranih registracija. Tako je nogometaš odmah nakon pronalaska terenca bez njega ponovno ostao jer su ga zaplijenili carinici.

Problem je nastao jer je Mikiću istekla radna viza za Njemačku pa ne može upravljati niti imati automobil nje-
mačkih registracija. Zbog toga će vjerojatno morati platiti porez i kaznu. Kada je »pronašao« automobil, pozvao je policajce koji su napravili očevid.

No, nije očekivao da će mu ga oduzeti jer su sumnjali u carinski prekršaj. Podsjećamo, Mikiću su lopovi ukrali automobil na parkiralištu u Albaharijevoj ulici na Knežiji u četvrtak 28. prosinca prošle godine, a prema službenom policijskom priopćenju, sam ga je našao oko 21.30 sati u Ulici svetog Mateja u Novom Zagrebu.

Terenac je vrijedan 367.000 kuna, a u medijima se pisalo da je Mikić sam platio otkupninu nakon što su ga lopovi kontaktirali.

GDJE SI, BURKI?

Snovom generacijom urbanih stanovnika Hrvatske metropole u jezik ulaze i nove riječi. Zna li što je, na primjer, burki? To je zamjena za još nedavno omiljeni izraz za brata – buraz.

A manga? To je današnji naziv za nekadašnjeg frajera, facu. Što pak znači džiberiti se? Znači izvući se nekom muljažom iz kakve neprilike. A što su džozle? Naočale, naravno, odgovorio bi vjerojatno svaki mladi Zagrepčanin.

O tim i mnogim drugim novijim jezičnim promjenama u zagrebačkom govoru predavanje je u prepunoj dvorani Matice hrvatske održao jezikoslovac Mate Kapović (Zagreb, 1981.), asistent na Odsjeku za lingvistiku zagrebačkoga Filozofskog fakulteta.

Promjene se ne događaju samo u leksiku, veli Kapović, nego na svim jezičnim razinama, od fonologije i naglaska, preko morfologije do sintakse.

Kajkavski se miješa sa dijalektalnom i standardnom štokavštinom. Germanizmi, česti još do prije 50-ak godina, polako uzmiču. Jedan, međutim ustraje: zih! Migracijama stanovništva stižu pak u gradski sleng novi turcizmi (a Turaka ni blizu, šali se Kapović), kao džozle i sl. U trendu je i dalje premetanje tipa vopi (pivo), vozdra (zdravo), ali pristižu i novosti – skraćivanje riječi za prvi slog: čvara (močvara), pak (šupak), njara (iskusnjara, u seksu iskusna žena)... Predobro, prestrašno zamjene su za vrlo dobro, jako strašno, a iz engleskog preuzeti ful (puno, potpuno) nedavno je proširen također u značenju vrlo (ful korisno, ful dobro).

PRIJETNJE HRABROME ISTRAŽITELJU

Nakon niza prijetećih poruka upućenih voditelju emisije »Istraga« Robertu Valdecu, ekipa producerske kuće Coremedia koja radi taj krimi magazin za Novu TV odlučila se prvi put obratiti policiji.

Anonimne poruke koje su stizale e-mailom, iz emisije u emisiju postajale su, piše Jutarnji list, sve brutalnije.

»U početku su stizale prijetnje kako će Valdecu polomiti kosti, na što im je u emisiji uzvraćao neka mu se slobodno jave, da vide čije su tvrde. Međutim, sada su stigle prijetnje kako će mu »odsjeći glavu«, »zaklat ga«, a predložili su mu i da »pusti kosu kako bi njegovu glavu mogli nositi naokolo«, koja je potpisana kao Srpkinja iz srpskog Vukovara.

»Skupili smo cijeli snop tih prijetnji i iako to Valdec nije želio, odlučio sam slučaj prijaviti policiji, jer mislim da negdje treba povući crtu«, objašnjava urednik Andrej Rora.

I VICTORIA ZEČICA?

Osnivač Playboyja Hugh Hefner ponudio je Victoriji Beckham primamljivu svotu novca, zasad nepoznatu, za njene sočne fotografije.

Nakon što je Victorijin suprug David Beckham objavio kako odlazi u Los Angeles zaigrati za tamošnji nogometni klub, i to za milijun dolara tjedno (ukupno 250 milijuna dolara),

playboyjeve zečice i Hefnerova družice Bridget Marquardt i Holly Madison odmah su predložile Victoriji da im se pridruži na fotosnimanju u Los Angelesu.

Zečice su izjavile kako bi se bivša Spajsica trebala slikati s njima te da imaju velike planove za nju. Vjeruju da bi se savršeno uklopila, a par Beckham oduvijek smatraju prekrasnim.

ZEČICA VIŠE NIJE PLAVA

Petra Ivić, 20-godišnja Playbojeva zečica i jedna od voditeljica popularne emisije »Vladarice Playbojevog carstva«, svoju je dugu plavu kosu, koja joj je postala gotovo zaštitnim znakom, obojala u tamno smeđu.

»Na promjenu sam se odlučila svojevoljno, iako dijelom i zbog posla. Već šest godina sam plavuša, tako da su se mnogi koji me poznaju iznenadili zbog promjene. Ali svi mi kažu da mi puno bolje stoji, da izgledam puno mlađe«, kaže za Index Petra.

FOTO: FAH

Zlatna rukometna reprezentacija Hrvatske

Dramski odjel HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice priprema se za novu sezonu

Uskoro premijera predstave za djecu

Premijera predstave »Sunce djever i Neva Nevičica« po istoimenoj priči Ivane Brlić-Mažuranić, u režiji Ninoslava Šćepanovića, očekuje se sredinom idućeg mjeseca

Članovi Dramskog odjela na probi predstave »Sunce djever i Neva Nevičica«

Nakon »Ženidbe i udadbe« Jovana Sterije Popovića, koja je postavljena prošle godine i čime je nakon više-godišnje stanke ujedno obnovljen rad Dramskog odjela HKC »Bunjevačko kolo«, članovi spomenuta Odjela su sredinom listopada počeli s pripremanjem nove predstave, čija se premijera očekuje sredinom veljače. Riječ je o predstavi »Sunce djever i Neva Nevičica« po istoimenoj priči Ivane Brlić-Mažuranić (iz zbirke »Priče iz davnine«), koju će, kao i u slučaju prvospomenute predstave, režirati profesionalni kazališni redatelj Ninoslav Šćepanović. »Postavljanje ove predstave novi je izazov za članove Odjela, budu-

ći da se nakon 'Ženidbe i udadbe', koja je bila pučka komedija karaktera, radi o predstavi za djecu, namijenjenoj ponajprije mališanima nižeg osnovnoškolskog uzrasta. Način na koji ćemo priču ispričati je kombinacija više elemenata – plesa, igre i teksta. Predstavu radimo u maniri dramske radioni-

ce, tako da ona bude 'posljedica' razmišljanja i želja samih sudionika, pritom pazeći da bude precizna i jasna publici kojoj je namijenjena«, objašnjava redatelj.

»Sunce djever i Neva Nevičica« je pripovijetka s elementima bajke, u kojoj, kako ističe Šćepanović, junakinja rješavajući problem spo-

znaje sebe, i u kojoj, bez obzira na prepreke, pobjeđuje ljubav, odnosno dobro pobjeđuje zlo. Premijera se očekuje sredinom veljače, a za razliku od Sterijine »Ženidbe i udadbe«, čiji je tekst za potrebe postavljanja komada ikavizirao Alojzije Stantić, ova će predstava biti igrana na standardnom hrvatskom jeziku.

Glumačku ekipu čine: Bernadica Ivanković (Pripovjedač i Mokoš),

Redatelj:
Ninoslav Šćepanović

Gostovanje u Hercegovcu

Ukoliko sve bude teklo po planu, Dramski odjel HKC »Bunjevačko kolo« bi, prema Šćepanovićevim riječima, trebao nastupiti na ovogodišnjim Danima hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu (u Republici Hrvatskoj), koji se održavaju u veljači. Pokraj nove predstave, s kojom bi trebali nastupiti u službenoj selekciji, u revijalnom dijelu programa planiraju prikazati i »Ženidbu i udadbu«.

Dajana Šimić (Princeza), Nikola Ivankov (Pekar i Kralj), Ruža Letović (Pekarica i Kraljica), ali i novi članovi Dramskog odjela - Marinko Kujundžić (Prince) te Marijana Kujundžić, Valentina Kujundžić, Jelena Tikvicki i Ognjen Lukić, koji će igrati vile, odnosno vilenjake. Scenografiju i kostime radi Dejan Kovač, dok će glazbu, skupa s zvučnim efektima, uživo izvoditi članovi Tamburaškog orkestra HKC-a.

D. B. P.

SMS vijesti podržalo MVPEI Republike Hrvatske

Na internetskoj stranici www.suboticainfo.com, (www.photonino.com) koja se bavi redovitim praćenjem događanja na teritoriju Subotice, odnedavno je pokrenut i servis (kao i istoimena rubrika) SMS News, u kojoj, kako samo ime sugerira, članovi site-a mogu slati fotografije s kratkom vijesti o nekom događaju u ovome gradu. Projekt SMS News pokrenut je uz pomoć donacije Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske temeljem odluke IO Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji i nastavno preporukama Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu.

Otvoren natječaj za RAF

Revija amaterskog filma (RAF), koja će se održati od 25. do 31. travnja, raspisala je natječaj za prijavu filmova nastalih u 2006. i 2007. godini. Prijave se primaju do 1. veljače.

Kategorije su: službeni program - filmovi do 20 min; kids & teens / autori do 17 godina starosti (službeni program u suradnji sa Kinoklubom Karlovac); srednji metar - filmovi do 60 min. i dugometražni amaterski film

Žanrovskih ograničenja nema, ali kao i uvijek do sad u glavnom programu prikazat će se maksimalno jedan film po autoru.

Filmove s prijavnicom slati na:

Postpesimisti

Revija amaterskog filma - RAF

Poste restante

10000 Zagreb

Hrvatska

»Razgovori« na temu komunikacije u hrvatskoj zajednici

U organizaciji »Pučke kase 1878.«, idućeg petka 26. siječnja, s početkom u 19 sati, u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici održat će se »Razgovori«. Ovogodišnje razgovore pripremaju članovi Udruge hrvatske mladeži »Krov«, a tema glasi: Komunikacije u hrvatskoj zajednici (komunikacije iz odgoja, usmene komunikacije, kritika, manipulacije, sukobi, ciljevi).

Podsjetimo, »Razgovore« je kao skup 1934. godine pokrenuo biskup *Lajčo Budanović*, a održavani su uvijek sredinom siječnja na spomen velikog preporoditelja biskupa *Ivana Antunovića*, koji je preminuo 13. siječnja 1888. godine u svojoj 73. godini.

Sjednica Predsjedništva ogranka Matice hrvatske Subotica

Na sjednici Predsjedništva ogranka Matice hrvatske Subotica, koja je održana u četvrtak 11. siječnja, uspješnim su ocijenjeni programi, što su svedeni pod zajednički nazivnik »Dani Matice hrvatske u Bačkoj 2006.« ostvareni krajem prošle, 2006. godine, tijekom nešto više od mjesec dana, od 20. studenoga do 31. prosinca. U ostvarenju su sudjelovali Subotički tamburaški orkestar i više istaknutih solista, pod ravnanjem *Stipana Jaramazovića*, nadalje članovi ogranka Matice hrvatske Osijek i suradnici »Književne revije« *prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić*, *Josip Cvenić* i *prof. dr. sc. Bogdan Mesinger*, a otvorena je i izložba akvarela *Vladimira Džanka*, likovnog umjetnika iz Osijeka. U Somboru je, u HKUD »Vladimir Nazor«, predstavljena biblioteka »Stoljeća hrvatske književnosti« o čemu je govorio *prof. dr. sc. Ivo Pranjković*, izabrane tekstove interpretirao je dramski umjetnik *Joško Ševo*, a voditelj je bio *prof. Ivan Janjić*. U okviru manifestacije o značaju neobjavljena djela *dr. sc. Matije Evetovića* »Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata« govorili su: *Stevan Mačković*, ravnatelj Historijskog arhiva Subotica i književnik *Milovan Miković*. Održana je književna večer posvećena djelima *prof. dr. sc. Jasne Melvinger* i *Petka Vojnića Purčara*, a potom i književna večer o djelu *Lazara Merkovića*. U Gradskom muzeju Subotica upriličena je izložba »Pozdrav iz Osijeka, Osijek na starim razglednicama« o značaju koje su govorili: *dr. sc. Stjepan Sršan*, ravnatelj Državnog arhiva Osijek i *Stevan Mačković*, ravnatelj Historijskog arhiva Subotica.

Na sjednici Predsjedništva, utvrđeni su, također, program rada i financijski plan za ovu godinu, te prijedlog suradnje sa drugim ograncima Matice hrvatske.

Dokumentarci iz Srbije u selekciji DORF-a

Festival dokumentarnog rock filma - DORF '07, koji će se od 8. do 11. ožujka održati u Vinkovcima, predstaviti će 14 ostvarenja iz Hrvatske, Slovenije, Srbije, BiH i SAD, uz nekoliko koncerata i izložbu rock fotografija članova lokalnog Foto kluba.

Glede filmova iz Srbije, publika DORF-a će moći vidjeti film »Kad se neko nečem, dobrom nada« *Brankice Drašković*, koji je biografski prikaz karijere Obojenog programa, s mnoštvom arhivskih kadrova i zanimljivosti iz karijere ove legendarne novosadske skupine. Također, bit će prikazan i dokumentarni film »Nevidljiva nacija« *Darka Kovačevića* o subotičkoj nezavisnoj muzičkoj sceni. Organizator festivala je Udruga ljubitelja filma iz Vinkovaca, a generalni pokrovitelj gradske vlasti Vinkovaca. Detaljnije informacije vezane uz DORF '07 mogu se pronaći na <http://dorf.blog.hr/>.

Nova knjiga: Milivoj Prčić »Južno od tranšēja«

Moguće je i da to nisam bio ja...

U središtu zanimanja nove pripovjedne cjeline Milivoja Prčića je subjekt koji reagira preosjetljivo na uobičajeno, svakodnevno, susretanje i suočavanje s okolinom

Piše: Milovan Miković

U središtu zanimanja nove pripovjedne cjeline Milivoja Prčića koja se pod naslovom »Južno od tranšēja« nakladom NIU »Hrvatska riječ« nalazi pred čitateljima je subjekt koji reagira preosjetljivo na uobičajeno, svakodnevno, susretanje i suočavanje s okolinom. I svejedno opaža li posljedice toga neizbježnog dodira iz diskursa djeteta, uzdrhtala mladca, ili već odrasle osobe, ne uspijeva se otrgnuti osjećaju ugroženosti i gotovo redovito neminovnom porazu pred samom, posebno usudom »samoće u dvoje«. Ne rijetko iza svedenoga, oskudnoga opisa likova i njihovoga odnosa spram vlastite tjelesnosti, ili omjera tjelesnoga među partnerima, riječ dobiva piščeva potreba za ironijom, uz gdje kada stanovitu dozu nostalgije i patosa, u zacijelo uzaludnom pokušaju da se odagna taj potpuni poraz. Koliko se doima upitan nad tijelom i tjelesnim, toliko je upitan i nad motivom i onim što je iza njega sadržano. Motiv odrastanja, prve ljubavi, igre tijela, spoznaja njene i njegove tjelesnosti, zadivljenost mladoga još neiskusnoga, čovjeka pred neiscrpnim mogućnostima života, predbračna i bračna ljubav, bračna rutina, potonuće i preljuba, homoseksualizam i samoubojstvo, oslikavaju želju da se shvati svijet i pronađe vlastito mjesto u njemu.

OSAMNAEST PROZNIH FRAGMENTA: Na samom početku, u uvodnoj pripovijesti pod naslovom: »Nježno silovanje južno od tranšēja Franchez-D'Esperey«, s kojom pred čitateljem otvara svoju knjigu od osamnaest prozних fragmenata – što ih je ispisao, na samo korak do romana – autor nudi »priznanje silovanja«, kojega je navodno počinio »u hrastovoj

Pripovjedač i romanopisac

Prčić, Milivoj, pripovjedač, romanopisac, dramski pisac, novinar (Subotica, 1. 10. 1942.), književni rad započinje sedamdesetih godina 20. st. objavljujući priče u književnim i drugim glasilima. Prvu tiska u subotičkom književnom glasilu »Rukovet« (5-6, 1971.), potom u »Večernjem listu« (pripovijetke odabrane na natječaju što ga je raspisao ovaj zagrebački list objavljuju mu 1975., 1976., 1977. i 1979.), u »Startu« (također, putem natječaja 1981, 1982. i 1984.) i u »Klasju naših ravni« (2002., 2003., 2004., 2005. i 2006.). Publicistiku objavljuje u »Vjesniku« (1971-2.), »Subotičkim novinama« (2001.), »Žigu« (1995., 1996., 1997.), »Hrvatskoj riječi« (2003., 2004., 2005. i 2006.). Do sada objavio: – »Stari zid«, Subotica 1992.; – »Zadnja pošta: Subotica«, Subotica 2001.; – »Salaš u lampašu«, Subotica 2004.; – »I nakon desetljeća«, Subotica 2005.

šumi pokraj granice« gdje je izbjegavajući nedokučive opasnosti što vrebaju iz samo metar i pol dubokih tranšēja obraslih visokom travom, jednom u osvit, napokon, uspio »silovati Myrtu, na prednjem sjedalu svoga auta«, pravno kvalificirajući taj čin nasiljem, jer je, ipak, ostvaren: »protivno njenoj

volji, a njena obrana je bila dovoljno ozbiljna i toga sam bio svjestan, te su ispunjeni svi uvjeti«, makar je moguće »i da to nisam bio ja ...«. Zbog čega je ovo priznanje potrebno piscu? Je li ono plod racionalne spisateljske odluke, ili je nečim iznuđeno? Što od nas očekuje, zauzvrat? Traži da zapazimo

kako se izvanjsko, i u prenesenom značenju tjelesno, može izjednačiti s gotovo opipljivim nasiljem što ga nad nama sustavno provode, protivno našoj volji, premda je i naša obrana, valjda, ozbiljna, čega su jamačno svjesni oni koji nasilje nad nama prakticiraju. Pripovijetka »Putovanja« slika je supružnika tijekom kratkoga, turističkoga putovanja, na koje polaze s nešto malo novca i s vidnim deficitom duhovnoga, pri čemu je znakovito što oni nemaju ni imena ni prezimena, niti znamo gdje uistinu borave, prepoznatljiva je tek njihova želja za bijegom iz sidrišta, potreba za iskorakom iz svakodnevice i emocionalna potraga za doživljajem, nečim novim, drukčijim, ljepšim, ali kako autor zapaža u posljednjoj rečenici ovoga teksta: »Na žalost, putovanje je uvijek ista, vrlo realistička slika«.

U pripovijesti »Čuvar pečata slobodnog kraljevskog grada« zatičemo piščeva djeda i šetače njegova naraštaja, sred sveopće neimaštine, koje odlikuje skepsa prema poimanju etike, morala, humanih vrijednosti, onodobnog, nasilno nametnutog društvenog uređenja, budući da su iskusni i mudri starci i te kako znali procijeniti njegovu bespotrebnost, neupotrebljivost, nakaradnost, smiješne, ali i tragične rekvizite kojima je kaštigao ljude. Njihove šetnje izrasle su u plesanje za očuvanje duhovnih vrijednosti, a njihovo držanje u stav otpora lažnim vrijednostima, gluposti i lopovluku vladajućih i njihovom svekolikom grozničavom buncanju.

EPIZODA IZ DJETINSTVA: »Groblje u Paprenjači« epizoda je iz piščeva djetinjstva o Babi koja kao da je oduvijek i svima bila Baba, dočekavši i isprativši nekoliko naraštaja uže i šire obitelji, postavši stožerna ličnost, ali istodobno i metafora izlišno poduzimanog i neuspjelog bijega s rodne zemlje, što u času smrti i vječnog odlaska dobiva puno značenje kroz opis groblja na kojem je Baba pokopana, gdje: »Žuta zemlja po velikoj suši se jako izmrvi i konj je jedva svladao usjeke, uz pomoć nazočnih koji su pogurali kola i nekako se ušlo u groblje, koje je uraslo u drač i glog, prepuno koroza i travuljine sa zapuštenim grobovima pokojnika koji nisu imali rodbine niti ikog bliskog«.

Odlascima i dolascima, čiji smisao nije mogao odgonetnuti u vrijeme kada su se zbili, štošta mu određujući, autor je zaokupljen i u proznom fragmentu »Selidba na određeno vrijeme« ispisujući ga na granici žanrova, između pripovijetke i eseja. O svemu pripovijedajući i u svemu tražeći uporišnu točku za mogući cjelovit pogled, ali kakogod bilo, i štogod mu se zbililo, autor zna, onaj pravi smisao, ionako će mu, zakono-

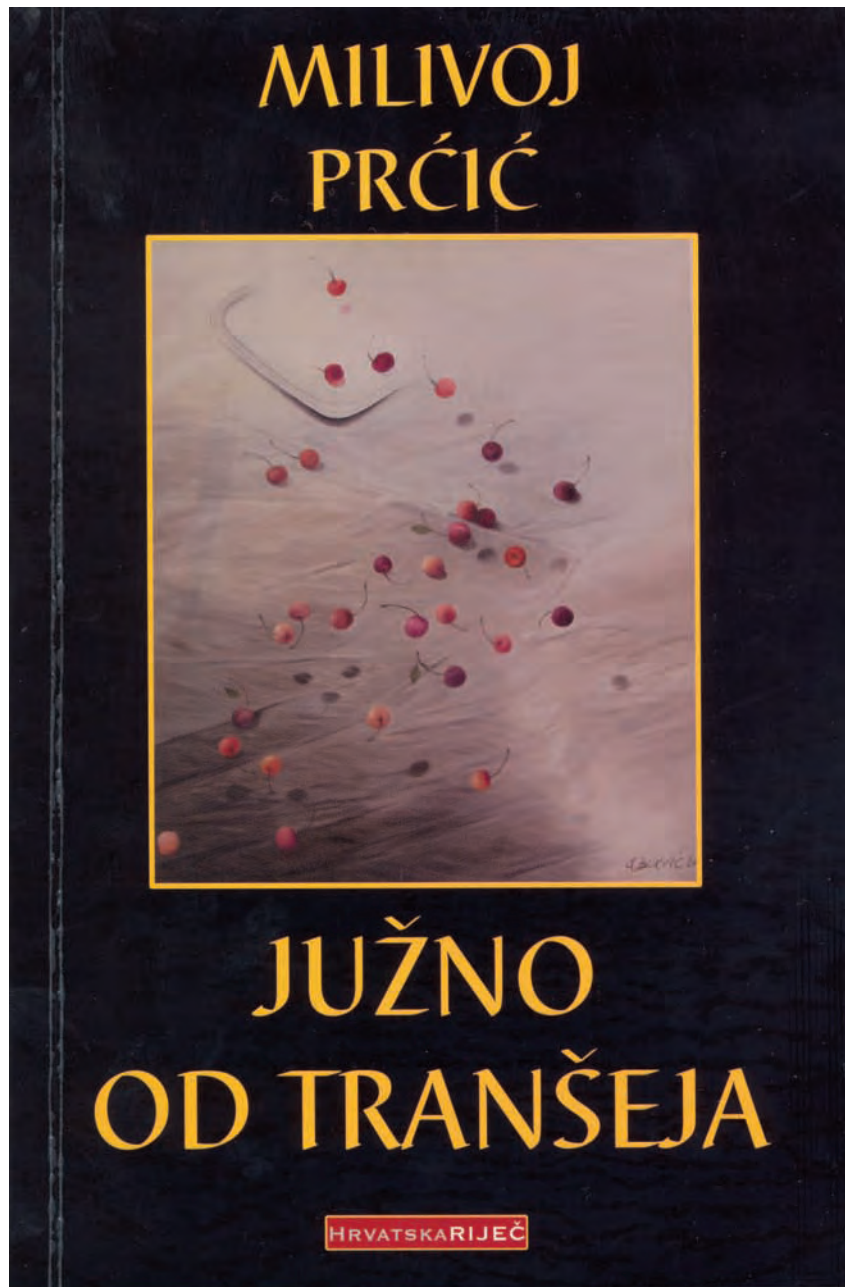
nomjerno, izmaći ostajući skriven u nečijoj glavi. Stoga infinitezimalizacijom osjeta i zbrajanjem onoga što mu se u jednom razdoblju dogodilo, pokušava ići prema vlastitom i »raspoloženju« osoba uz koje je bio vezan, kao da bi na taj način mogao doći do »spoznaje«.

gospodarom svojih uspomena i kada je opijen »mirisom djevojačke puti, pokraj vrućih cjelova« i kada je ono što već davno minulo, još uvijek, poticaj.

Takva je i ljubavna pripovijest »Lolita iz predgrada«, o kojoj će M. Prčić napisati: »Ljubav je naj-

saveza, pobuna, ratova, revolucija, uzajamnih zanosa i mržnji, privlačenja i odbojnosti među tolikim, raznorodnim, nacionalnim kulturama i jezicima u toj, Kafkinoj i našoj, napose, ljubljenoomrazenoj Kakaniji, bez koje ni mi Hrvati ne bismo postali ono što jesmo, sjahavši jednom davno u ovom podneblju, pogledom zaokružujući beskraj prostranstva koji toliko nagovještava i obećava, došavši u svijet ne uvijek nam shvatljiv, ali zacijelo privlačan i bolno-lijepe različite, spram onih gudura iz kojih smo uzmakli. I kada nakon svih bjesova i divljanja, centrifugalnih i centripetalnih orkanskih vjetrova, pisac posjeti sam epicentar toga srednjoeuropskoga prostora, Kunsthistorische museum, i do njega će, zagledanoga u remekdjela flamanskog majstora, s platna doprijeti poruka kojom Bruegel kroz više stoljeća ne prestaje upozoravati sve naraštaje kako se, ipak, »najstrašnije nerazumijevanje događa među onima koji govore istim jezikom«. I ni malo slučajno, pisac će se tada usmjeriti prema gradu svjetlosti i ondje potražiti odgovore što ih krije »Tajna crnih rupa«, te je tako ova pripovijest programski iskorak iz svega skučenoga, iz gluposti i kaosa, iz svijeta barbarstva i rasula (na samom kraju 20. stoljeća zasutog bombama), prema zavodljivoj širini kozmopolitskog duha Pariza. I kolikogod mu se u mladosti činilo kako je jednom davno bi na tragu Izgubljenoga raja (»Lolita iz predgrada«), pisac se, poslije svega, budi sred nepodnošljiva sivila, kraj iskusne *Milice Bokor*, koja nakon živčanoga sloma, postaje vidovita, najavljujući skorikraj toga već uvelike ruinirana i umiranju sklona svijeta, u kojem je kroz stoljeća ostala nepromijenjena: »Mržnja prema napretku i svemu što je tuđe, a povjerenje u udes«.

(Iz recenzije)

DAVANJE PREDNOSTI INTIMNOM: No, kako čovjek ne može birati što će mu ostati u sjećanju, već u narednom fragmentu pod naslovom »Ruska zima«, bježeći od velikog pripovijedanja i zasijecanja u širi kontekst, Prčić se odlučuje za davanje prednosti intimnom pred društvenim. Postajući

strašnija i neobjašnjiva zvijer, što miluje izvana, a kida iznutra, a ipak jedino vrijedna življenja, što mnogi nikada nisu upoznali«. S »Bruegelovom metaforom«, pisac nastoji ispitati što je do danas ostalo od srednjoeuropskoga kolora i tekture nanese na složenu povijesnu pozadinu, nakon svih sukoba,

Ernest Barić – »Rode, a jezik?! / Radovi iz jezikoslovne kroatistike«, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Pečuh, 2006.

Materinski jezik Hrvata u Mađarskoj u modernim prilikama

Autor je u knjizi prikupio svoje odabrane »Radove iz jezikoslovne kroatistike«, koji su svjedočanstvo njegove ustrajnosti u znanstvenoj znatiželji za jezičnu zbilju Hrvata u Mađarskoj

Piše: Vesna Kukavica

Prateći sociolingvističku situaciju sadašnjega trenutka hrvatske zajednice u Mađarskoj, dr. Ernest Barić je primijetio da se nakon demokratskih promjena i osnutka hrvatskih manjinskih samouprava u zadnjem desetljeću, kulturni život Hrvata u Mađarskoj u znatnoj mjeri promijenio. S tom se promjenom nametnula i potreba za boljim poznavanjem materinskoga jezika pri čemu su značajnu ulogu odigrali stručnjaci Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, koji su još 1992. osnovali svoju samostalnu Katedru za hrvatski jezik i književnost, kojoj je pročelnik dr. Ernest Barić. Iz tih razloga posebno valja čestitati autoru knjige »Rode, a jezik?!« koji je u njoj prikupio svoje odabrane »Radove iz jezikoslovne kroatistike«, a koji su svjedočanstvo Barićeve ustrajnosti u znanstvenoj znatiželji za jezičnu zbilju Hrvata u Mađarskoj. Tim je riječima ravnateljica Hrvatske matice iseljenika *prof. Katarina Fuček* pozdravila dr. Barića, autora koji je danas vodeći stručnjak za hrvatsko jezično stanje u Mađarskoj na promociji njegove knjige u Zagrebu 7. prosinca prošle godine.

U nazočnosti brojne publike o knjizi su, uz ravnateljicu HMI, govorili vodeći kroatisti iz Zagreba - dr. Marko Samardžija i dr. Sanja Vulić te urednik knjige mr. Stjepan Blažetin iz Pečuha.

SEDAMNAEST RADOVA: Knjiga »Rode, a jezik?!« sadrži sedamnaest radova od kojih su četiri na mađarskome, jedan na ruskome, a ostali na hrvatskome. Od radova koji obrađuju stanje hrvatskih govora u Mađarskoj dr. Marko Samardžija je pohvalio seriju priloga s naslovom »Jezik Hrvata u Mađarskoj« u kojem su sažeto predstavljene sve tamošnje hrvatske jezične skupine. Dijalektološka studija »Međudijalektno prožimanje u hrvatskim govo-

rima Podravine u Mađarskoj« obiluje nizom korisnih i zanimljivih jezičnih prosudbi, naglasio je dr. Samardžija. Znatno dio svoje stručne pozornosti Ernest Barić je dosad posvetio pitanju imenovanja i uporabe standardnog jezika za Hrvate u Mađarskoj pa valja čitati radove »Pitanje naziva i normiranja jezika hrvatske manjine u Mađarskoj« i »Naziv i status hrvatskoga jezika u Mađarskoj«, preporučio je dr. Samardžija. Uza spomenuto Barić se, kako je razvidno iz knjige, bavi i jezikom hrvatske usmene (»O jeziku bajki podravskih Hrvata u Mađarskoj«) i pisane tradicije (»O cehovskom

statutu na hrvatskom jeziku u Pečuhu iz 18. stoljeća«) te mađarsko-hrvatskim gramatikografskim, leksikografskim i, uopće, slavističkim vezama koje imaju dugu tradiciju kao što je normalno kad su posrijedi narodi što su tako dugo bili u izravnom i snažnom dodiru (v. radove o *Munkácsévim* gramatikama, o hrvatskim zapažanjima *M. Hoblika*, o nekim neuspjelim plodovima recentne hrvatsko-mađarske leksikografije i dr.), zaključio je dr. Samardžija.

DOPRINOS POVEZIVANJU: Korisno je u ovoj prigodi istaknuti, složila se dr. Sanja Vulić s uvodnim riječima ravnateljice HMI Katarine Fuček, da je jezikoslovac Barić svojim sudjelovanjem na kroatističkim skupovima u Hrvatskoj i organiziranjem kroatističkih skupova u Mađarskoj snažno pridonio tomu da su od početka 90-tih godina prošloga stoljeća, u povoljnim političkim prilikama, veze između raspršenih skupina hrvatske jezične zajednice u Mađarskoj i samostalne matične države danas tako čvrste.

Osobite zanimljivosti je studija »O jeziku hrvatskih medija u Mađarskoj«. Naime, svakodnevna jezična praksa manjinskih medija Hrvata u Mađarskoj pokazuje brigu za ljepotu hrvatskoga jezika, kao i usavršavanje u pravilnu izgovoru, koje valja ugrađivati u red svakodnevnih obveza jer se jedino na taj način može održati kakva-takva zahtjevnija razina uporabe hrvatskoga književnoga jezika, kako u Mađarskoj tako i u svakome većinskome društvenome, odnosno jezičnome okruženju u kojem zatičemo govornike hrvatskoga jezika izvan matične zemlje. S nabranjem poteškoća oko očuvanja našega hrvatskoga jezičnog identiteta i uzroka rastuće asimilacije želimo i ovom knjigom usporiti nepoželjni trend tj. da se hrvatski sve manje rabi i čuva u užoj zavičajnoj, odnosno životnoj sredini, uključujući i obitelj, istakao je urednik knjige mr. Stjepan Blažetin.

Jovan Babić, »Moral i naše vreme«, Službeni glasnik, Beograd, 2005.

Moralne predrasude, nasilje i licemjerje

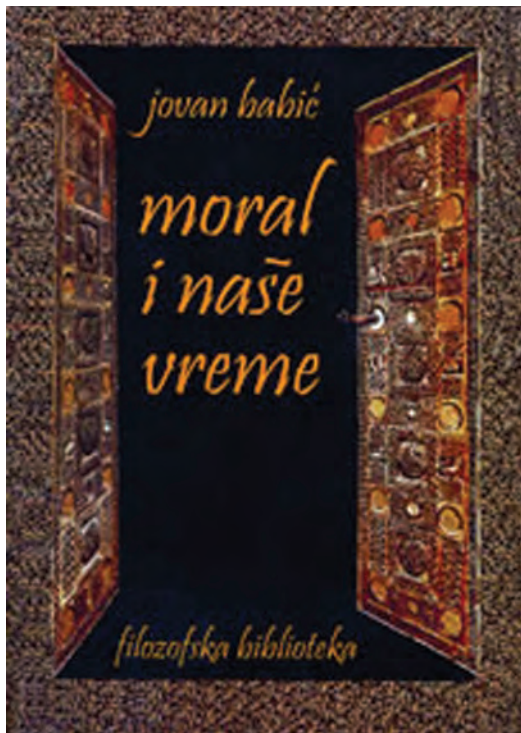
U četrnaest tekstova, koliko ih knjiga ima, Babić provlači stav o gnoseološkoj oholosti premda piše o zlu i slobodi, o ratu i zločinima ili o pacifizmu, oprostaju i opravdanju. Nasilje nad stvarnosti, kao i nasilje nad tumačenjem (neke prošle ili naše) stvarnosti jest zapravo nastojanje da se ovlada spoznajom svakoga pojedinca

Piše: Zdenko Samaržija

Filozofija ne može neposredno pomoći u artikulaciji društvenih i životnih pitanja, no filozof u društvu je nezamjenjiv jer u svom poslu (i po svom bitnom određenju, habitusu - kako bi rekli filozofi kada sami sebi tepaju) ispituje uzroke te otkriva načine kako nastaju greške u zaključivanju i vrednovanju. Te greške proizvode i utemeljuju dalekosežne moralne predrasude, osnovicu svih zala protekloga stoljeća, čije posljedice osjetimo i danas i koje su, nastavimo u duhu filozofa *Jovana Babića*, golema prijetnja naredim generacijama.

Jovan Babić nije etičar koji stoji u plejadi mnogih. Istražuje suvremenu etiku i normativnu etiku (Kant, utilitarizam), primijenjenu etiku (bioetiku i poslovnu etiku), a nisu mu strani (dapače!) ni filozofija politike i prava. Jedan je od prvih srpskih filozofa, koji se pohrvao s pojmom ratnoga zločina; i pojmovima »prava na agresiju« i »prava na obranu«. Teško bi bilo reći tko je drugi ili treći na toj ljestvici; ne drugog u smislu kvalitete istraživanja već uopće drugog srpskog filozofa koji se tim problemom bavi; ova knjiga bit će još dugo usamljena. Dosege njegovih istraživanja ne smiju zaobići ni hrvatski ni srpski povjesničari, koji pišu o rastakanju socijalističke Jugoslavije i njenim posljednjim krvavim danima.

NASILJE NAD STVARNOSTI: »Država i moral« je središnji tekst Babićeve knjige. I u tom tekstu, a i u ostalim tekstovima (ukupno ih je četrnaest), Babić provlači stav o gnoseološkoj oholosti premda piše o zlu i slobodi, o ratu i zločinima ili o pacifizmu, oprostaju i opravdanju. Nasilje nad stvarnosti, kao i nasilje nad tumačenjem (neke prošle ili naše) stvarnosti jest zapravo nastojanje da se ovlada spoznajom svakoga pojedinca. Nakon ovladavanja nad pojedinčevom spoznajom moguće je u njemu stvoriti težnju ka ostvarenju ciljeva koji su logički nemogući. Pojedinac mimo svoje volje postaje sve drugo samo ne ono što bi trebao biti – racionalna jedinka koja teži ka rješavanju

vlastitih problema; kako ne rješava vlastite probleme i ne čini svoj život sretnijim, on odustaje od rješavanja stvarnih problema i prepušta se inerciji i s neviđenom strašću upliće se u rješavanje iracionalnih ili nametnutih problema. Ako to prevedemo na jezik stvarnosti početka devedesetih godina 20. stoljeća, lako ćemo razumjeti mehanizme kojim je srbijanska vladajuća elita pravdala agresiju. A ako je agresija moralno opravda, onda su griješili oni koji su se branili. Ili. Zajednička se država raspala u krvi zato što smo negirali postojanja konflikata u društvu i koji su zato što su negirani, inducirali i akumulirali brojne i nerješive probleme. Prezirali smo činjenice i počeli vjerovati da one ne postoje. Vidali smo samo one probleme, koje smo htjeli vidjeti, a u nama je tinjala želja da ovladamo drugima. Upali smo u lepez grešaka, predrasuda. Uvjerili smo sebe da je naša stvarnost vrednija od stvarnosti naših predaka – oni su, zapravo, stvarali našu stvarnost i projicirali svoj život u naše živote; kao da su naši preci željeli živjeti upravo onako kako mi danas živimo.

Uvjerili smo sebe da s nama prestaje povijest. Ili, još gore, da s nama počinje povijest te da život tek od sada ima istinskoga smisla.

UNIVERZALNI KRITERIJ: Da ne bi ponovno upali u iste ili slične pogreške valja, tumači Babić, odrediti univerzalni kriterij. A to je moral. Suvremenici, pa i ja među njima, dakle svatko od nas, odgovoran je za svoju i kolektivnu stvarnost i mora u analizi sadašnjosti (a povjesničari i filozofi u analizi prošlosti i na razini pojmova) realno sagledati stvarnost i ispravno uočiti odnose među pojmovima koji strukturiraju tu stvarnost (ili logički ili ideološki kompleks). Tek se tada mogu izbjeći predrasude pa i utjecaji koji iz predrasuda proizlaze. Iz njih pak izlaze lažna obećanja i neutemeljene želje i namjere. Sažmimo: niti je naše vrijeme i naša stvarnost jednostavna i jednoznačna, pa tako ne smijemo suditi ni o stvarnosti nekih prošlih vremena. Živimo u rdavom vremenu, tumači Babić. Prvu polovicu 20. stoljeća karakterizira enormna količina nasilja, a drugu polovicu enormna količina licemjerja; licemjerje je postalo jedno od konstitutivnih načela zapadne civilizacije. Licemjerje je postalo mehanizam općeg opravdanja po kojem se navode veliki narodi. Oponašanje tog modela neminovno vodi do propasti naše povijesti, jer je ne tumačimo nego vjerujemo u predrasude o našoj povijesti, pa onda i do propasti naše budućnosti jer nemamo kriterije za odabir vladajućih garnitura. I umjesto da se prilagođavamo novim okolnostima, naša je prilagodba uglavnom pasivna. Naše vladajuće elite nisu u stanju provesti zakone koje same donose i umjesto da obavljaju osnovnu funkciju (»Važenje zakona u društvu je pretpostavka ne samo kvalitetnog (društvenog i individualnog) života, već često i samog života kao proste biološke i institucionalne i složene institucionalne činjenice«), zamaraju nas vlastitom pasivnošću. Dok u zemljama anglosaksonskoga svijeta etika doživljava renesansu, naš politički i društveni život izmiče između proizvoljnosti, arogancije i beskrupuloznosti. ■

U Baču osnovano HKUPD »Mostonga«

Nova kulturna udruga s hrvatskim predznakom

Novoosnovano Hrvatsko kulturno-umetničko-prosvetno društvo »Mostonga« iz Bača ima oko 20 članova. Svoje prostorije nemaju, baš kao ni materijalnih sredstava, a osnivanje sekcija tek im predstoji

Članovi novoosnovane udruge prigodom jednog od sastanaka

Oko mjesec dana nakon sastanka Inicijativnog odbora i Osnivačke skupštine, održane 12. studenoga prošle godine, rješenjem organa unutarnjih poslova u Baču i Pokrajinskog zavoda za statistiku od 15. prosinca, u Baču je registrirano Hrvatsko kulturno-umetničko-prosvetno društvo »Mostonga«.

Društvo broji oko 20 članova, među kojima 14 članova Inicijativnog odbora. Članovi Predsjedništva su: *Stjepan Čoban* (predsjednik), *Krešimir Šimudvarac* (tajnik), *Marijan Penavin* (blagajnik), te članovi *Vinko Krempatić*, *Katica Drobac*, *Antun Šamanović* i *Marin Vuković*.

Prema Statutu, djelatnosti Društva su čuvanje i njegovanje kulture – jezika i dijalektalne

ikavice, običaja i folklorne tradicije Hrvata. Naročitu pozornost Društvo planira posvetiti obrazovanju mladih i djece, te poticati razvoj kulturnog života u Baču, a svoje ciljeve planira ostvarivati kroz različite sekcije – folklornu, dramsku, tamburašku, literarnu, likovnu, etnografsku, koje će se predstavljati u lokalnim i izvanlokalnim okvirima.

Prema riječima predsjednika Stjepana Čobana, Društvo nema svoje prostorije, niti inicijalnih novčanih i materijalnih sredstava.

»Rad udruge se odvija u prostorijama moje privatne kuće, a za veće prigode okupljamo se u župnoj prostoriji crkve svetih Petra i Pavla, koje nam ustupa župnik vlč. *Josip Štefković*.

Prva manifestacija – Šokačko prelo

Prvo predstavljanje Društva održat će se prigodom manifestacije »Šokačko prelo«, koje 16. veljače HKUPD »Mostonga« organizira u Baču. »Ovom će se prigodom zainteresirani moći učlaniti u udrugu, a nakon toga, kada vidimo kakvih potencijala imamo, odredit ćemo osnovne sekcije i planove Društva za nastupajuće razdoblje«, objašnjava Čoban.

Inače, Šokačko prelo je u Baču održano i prošle godine (koncem siječnja) i na njemu su, kako kaže naš sugovornik, potekle smjernice o osnutku kulturne udruge Hrvata u ovom mjestu.

Prošloga sam tjedna boravio kod predsjednika HNV-a *Josipa Z. Pekanovića*, gdje je Društvo dobilo upitnike u kojima ćemo obrazložiti naše smjernice rada i potražnju osnovnih sredstava koja su nam potrebna za daljnji rad«, kaže Čoban.

U najskorije vrijeme Društvo planira uspostaviti suradnju s lokalnom samoupravom, ali i sa, kako ističe Čoban, svim institucijama u Srbiji i Hrvatskoj koje bi im mogle i trebale pomoći u daljnjem razvitku.

Naziv po rječici

Naziv Društva – Mostonga – potječe od naziva rječice koja svojim tokom okružuje zidine srednjovjekovne tvrđave u Baču i povezana je s kanalom koji u sklopu vodnog sustava Dunav-Tisa-Dunav prolazi kroz ovo mjesto.

Predsjednik HKUPD »Mostonga«:
Stjepan Čoban

Inače, po popisu iz 2002. godine, na teritoriju Općine Bač živi 16.268 stanovnika, od čega je 1389 Hrvata. Pokraj novoosnovanog HKUPD »Mostonga«, u ovoj Općini djeluje još jedno Društvo s hrvatskim predznakom – HKUPD »Dukat« iz Vajske, koje je osnovano koncem 2002. godine.

D. B. P.

»Crna Dalija«, režija: Brian De Palma

Redateljsko pretjerivanje izvan funkcije

Film raden po knjizi Jamesa Ellroya počinje fenomenalno, a kad vas klasična detektivske priča sa svim svojim pratećim elementima uvuče u sebe, film počinje postajati sve samo ne ono za što su vas pripremali prvih pola sata

elementima uvuče u sebe, film počinje postajati sve samo ne ono za što su vas pripremali prvih pola sata (i ovo se misli u negativnom kontekstu). Scene pretjeranog nasilja, čini se, nisu u funkciji dešavanja (slične probleme De Palma je imao i u »Licu s ožiljkom«) i pokušavaju nas šokirati na neprijetan način. Pokraj svega toga, istodobno se gubi i linija priče, te kada film završi pitate se: I? Što sam ga gledao? Koja je poanta?! Naravno, lako je izgubiti strukturu kada počnete, i ovako labavu priču (kao i sve priče radene po

USPJEŠNE ŽENSKÉ ULOGE: Svijetlo lice filma svakako je i uspješna rola *Scarlett Johansson* kao Kay Lake, a i *Hilary Swank* kao Madeleine Linscott ne zaostaje mnogo. Njih dvije glume žene koje prilikom istrage susreću Bleichert i Blanchard i s kojima upadaju u ljubavne avanture. Na odnosu ovih žena i njih dvojice gradi se jedna lijepa podpriča koja pretendira oti se glavnoj liniji pripovijedanja, što u mnogome kvari dojam - jer niti se to dogodi, niti ta tendencija prestaje do kraja filma. Pokraj nekoliko upečatljivih scena

Svi mi volimo *Briana De Palmu*, mada neki od nas to ni ne znaju. Tko ne bi od izbora filmova kao što su: »Opsesija«, »Obučena da ubije«, »Lice sa ožiljkom«, »Fatalna žena« ili »Nedodirljivi« pronašao barem jedan koji prosto obožava. Jedini razlog zašto ljudi nisu opsjednuti ovim redateljem, kao što je slučaj s *Lynchom* ili *Spielbergom*, je zato što De Palma pretjeruje. Njegov najnoviji film »Crna Dalija« je očigledan primjer toga.

Film raden po knjizi *Jamesa Ellroya* počinje fenomenalno. Sve se vrti oko ubojstva Elizabeth Short (ovo ubojstvo se stvarno dogodilo 1947. u LA-ju) koje pokušava-

ju razriješiti dva detektiva oficir Bucky Bleichert (*Josh Hartnett*) i poručnik Leland Blanchard (*Aaron Eckhart*). Ubojstvo je bilo brutalno (u De Palminom filmskom stilu), a razrješavajući ga detektivi dolaze da šokantnih saznanja vezanih za visoke slojeve hollywoodskog društva i policiju LA-ja. Stilski, film je urađen na visokoj razini, prvenstveno fotografija i glazba koje u potpunosti dočaravaju epohu u kojoj se film odvija. Sve podsjeća na najbolje filmove *Alfreda Hitchcocka* iz tog razdoblja.

PRETJERANO NASILJE: I taman kad vas klasična detektivske priča sa svim svojim pratećim

istinitim događajima) zasipati svojim autorskim obilježjima. Sam postupak režije, ako režiju doživimo kao komponiranje kadra i njihovo kasnije nizanje, je fenomenalan. U svakom trenutku osjećate da gledate noir film, a simbolika (obratite pozornost na vrane) je vrhunski utkana. Ostaje dojam da režija evoluirala kako film odmiče i gledateljima se polako poklanjaju različiti metodi redateljskog izričaja: sve počinje s običnim mirnim, prečesto i statičnim kadrovima, vezanim fade in i fade out-ovima - kao klasikom filmskog izraza, a do kraja uspijevamo vidjeti sve ostalo što nam je povijest filmske režije podarila.

kao što je scena pronalaženja lijepa Elizabeth Short ili napetog obračuna na željezničkom kolodvoru, film je pomalo mlak i nedovoljno interesantan, što svakako nije bila namjera njegovih kreatora. Poneke scene poput jedne koja se odvija u lezbijskom baru 40-tih djeluju komično, što zbog svojih, komičnih, scenografskih rešenja što zbog nepotrebnosti istih u cijeloj strukturi filma. Ostaje nam se nadati da se De Palma s ovim ostvarenjem »istrošio« i da će nam, kao sljedećeg, pokloniti jedan umjeren film visoke kvalitete kako to rijetko tko zna.

M. Šokčić

Globalno zatopljenje i mikroklima

Opako tople godine

*Katastrofičari tvrde da će se razina Sredozemnog mora, pa tako i Jadrana, podići za desetak metara, što će uništiti mnoge gradove i preusmjeriti živote ljudi na viša područja **

Kao da nikoga ne zanimaju uzroci tih pojava

Pišu: Zdenko Samaržija i Darko Grgić

Britanski meteorološki institut objavio je početkom ove godine da će 2007. biti najtoplija otkako se mjere temperature. Njihovi stručnjaci, listom klimatolozi, dakle fizičari i geografi, kao glavne uzroke ove pojave navode međusobnu kombinaciju globalnoga zatopljenja i vremenskoga fenomena El Nino

Prema njihovim procjenama, prosječna temperatura na Zemlji bit će 0.54 Celzijevih stupnjeva viša od dugogodišnjeg prosjeka u razdoblju između 1961. i 1990. godine koji je iznosio 14 Celzijevih stupnjeva. Uz vjerojatnost od 60 posto, 2007. bit će jednako topla ili toplija od dosadašnje najtoplije godine 1998., koja je za 0.52 Celzijeva stupnja premašila dugogodišnji temperaturni prosjek.

OPAŽAJI: Svjedoci smo brojnih promjena oko nas i pomalo zatečeni njihovom žestinom i brzinom kojom smjenjuju jedna drugu. Izrazito kišni kolovoz te nevjerojatno topla i duga jesen

2006, koja se produljila do Božića pa i kasnije, poremetili su zimski san spavačima, zbunili vjesnike proljeća, izludili astmatičare, preusmjerili tokove kapitala s tekstilne industrije te zabrinuli organizatore skijaških natjecanja te vlasnike turističkih objekata uz skijaške staze.

Jedino su nas domaći meteorolozi uvjerali kako ovaj listopad (2006.) nije ništa topliji od stogodišnjega listopadskoga prosjeka, kako sušni studeni nije ništa manje kišan od studenoga kakvog nam prikazuju srednje vrijednosti oborina u studenom.

KATASTROFIČARI: No, kada je Moskva 1. prosinca 2006. godine dočekala s jutarnjom temperaturom od 4,5 Celzijeva stupnja, što je najveća temperatura izmjerena na taj dan od 1879. godine, pojedini stručnjaci okrenuli su, istina s akademskim patosom, u jasnim ograđivanjem od poopćavanja, pogled ka katastrofičarima. Katastrofičari tvrde da će Europa

Hoće li se more izliti: Splitska riva

ostati bez ptica, što je u biti točno jer već sada primjećujemo da neke vrste ptica-selica izbjegavaju obvezu periodičnoga seljenja. No, nitko se ne pita od kada su neke vrste ptica (i riba) postale selice. Katastrofičari tvrde da će se razina Sredozemnog mora pa tako i Jadrana podići za desetak metara, što će uništiti mnoge gradove i preusmjeriti živote ljudi na viša područja. Kao da nikoga ne zanimaju uzroci tih pojava.

TEMELJNE POGREŠKE: Meteorolozi očitito nisu vješti u baratanju statističkim metodama, kao uostalom ni u određivanju uzroka globalnih (i ambijentalnih) klimatskih promjena. Zapravo je to pokazatelj nedostatnog humanističkog obrazovanja stručnjaka tehničkih znanosti. Bitni dijelovi retorike klimatologa su skepsa prema antropogenim čimbenicima, onim promjenama klime koje je uzrokovala djelatnost čovjeka, te naglašavanje »prirodnih procesa«, koji utječu na promjenu klime. Redovno maglovita tumačenja

»prirodnih procesa«, koja svoje uzroke imaju, po mišljenju takvih »eksperata«, u pomicanju zemljine osi pa čak u dubokom Svemiru, zapravo skrivaju veliku istinu o posljedicama bezgranične jagme naše znanstveno-tehnička civilizacija za iskorištavanjem resursa. Očito krupni kapital skriva točne pokazatelje i kojekakvim zavrzlamama prikriva prave posljedice maćehinskoga odnosa prema Zemlji.

POSLEDICE SJEČE ŠUMA: Novija istraživanja u svijetu su pokazala da su veliki šumski kompleksi neprocjenjivi za održavanje prirodnog ciklusa kruženja vode u prirodi, stvaranja i održavanja plodnog tla, akumulacije i veživanja viškova ugljičnog dioksida u tlu, te presudnog utjecaja na mikroklimu. Također se pokazalo da uslijed naglog i prekomjernog rašumljavanja (deforestacije) dolazi do procesa koji snažno utječu na pedološke karakteristike tala i lokalnu mikroklimu.

Rašumljavanje remeti mikroklimu

Ovogodišnja tema Molitvene osmine

«Gluhima da je čuti, nijemima govoriti!» (Mk 7, 31-37)

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Ovogodišnja tema Molitvene osmine za jedinstvo kršćana potječe iz iskustva kršćanskih zajednica u južnoafričkoj regiji Umlazi u blizini Durbana. Svake se godine prvi nacrt materijala za Molitvenu osminu priprema u nekoj određenoj lokalnoj sredini, potom se prilagođava za međunarodnu uporabu prije nego li ga se distribuiralo diljem svijeta kako bi ga se prilagodilo za lokalnu uporabu. Ovogodišnji materijali odražavaju brige i iskustva ljudi koji su proživjeli velike

U ovom razmišljanju želim podijeliti s vama, poštovani čitatelji, jednu poruku oko koje se okupio sav kršćanski svijet u Molitvenoj Osmeni za jedinstvo kršćana. Ovo razmišljanje je izvadak iz obilnije poruke uvodničara u temu ovogodišnje Osmine. Dobro je razmisliti i o toj dimenziji služenja, ne samo Crkve i Crkava, nego i cijeloga društva, jer smo kao društvena bića, a napose kao vjernici, odgovorni.

Ovogodišnja svjetska Molitvena osmina za jedinstvo kršćana spaja dvije teme, dva poziva upravljena kršćanskim Crkvama i vjernicima: da se mole i zajedno teže kršćanskom jedinstvu, te da se udruže kako bi zajednički odgovorili na ljudsku patnju. Te dvije odgovornosti duboko su isprepletene. Obje se odnose na ozdravljenje Kristova tijela, pa je stoga glavni tekst odabran za ovogodišnju Molitvenu osminu priča o ozdravljenju. Marko u svom evanđelju pripovijeda kako je Isus ozdravio čovjeka koji je bio gluhi i nije umio dobro govoriti. Poput čovjeka kojeg je Isus ozdravio, svima koji su kršteni u Kristu uši bijahu otvorene za evanđelje. Spajajući dvije niti crkvenog života i poslanja, ovogodišnjoj je Molitvenoj osmini za jedinstvo kršćana namjera naglasiti kako postoji bitna poveznica između molitvenih napora za jedinstvo kršćana i traženja tog jedinstva s jedne strane i inicijativa da se odgovori na ljudsku potrebu i patnju s druge. Isti Duh koji nas čini braćom i sestrama u Kristu daje nam i moć da se okrenemo svakom ljudskom biću u potrebi. Isti Duh koji je na djelu u svim naporima da se jedinstvo kršćana učini vidljivim daje i snagu svakom pokretu kojemu je cilj obnavljanje lica zemlje. Svako olakšavanje ljudske patnje čini naše jedinstvo vidljivijim; svaki korak prema jedinstvu snaži čitavo tijelo Kristovo.

GOLEMI IZAZOVI: Ovogodišnja tema Molitvene osmine za jedinstvo kršćana potječe iz iskustva kršćanskih zajednica u južnoafričkoj regiji Umlazi u blizini Durbana. Svake se godine prvi nacrt materijala za Molitvenu osminu priprema u nekoj određenoj lokalnoj sredini, potom se prilagođava za međunarodnu uporabu prije nego li ga se distribuiralo diljem svijeta kako bi ga se prilagodilo za lokalnu uporabu. Ovogodišnji mate-

rijali odražavaju brige i iskustva ljudi koji su proživjeli velike patnje. Umlazi je izvorno uspostavljen kao 'gradska oblast' za većinsko crnačko stanovništvo. Nezaposlenost i siromaštvo i dalje postavljaju silne izazove pred stanovništvo tog naslijeđa rasizma, u kojemu još uvijek nedostaje škola, medicinskih ustanova i odgovarajućih stambenih prostora. Takvo okruženje siromaštva i nezaposlenosti uzrokuje visoku stopu zločina i probleme zlostavljanja unutar obitelji i zajednica. Ali najveći izazov s kojim se trenutno suočavaju stanovnici divljih naselja i gradskih oblasti jest sida. Procjenjuje se da je 50% stanovnika Umlazija zaraženo tim virusom. Kad su se vođe različitih kršćanskih zajednica u Umlaziju nedavno sastali kako bi ispitali na koji bi se način mogli zajedno uhvatiti u koštac s golemim izazovima s kojima se suočava njihov narod, shvatili su da je jedan od čimbenika koji otežavaju njihovo sadašnje stanje stigma koja sprječava žrtve zlostavljanja, silovanja ili ljude zaražene sidom da otvoreno progovore o svojim problemima. Društvena norma propisuje da se o stvarima koje se odnose na spolnost ne govori. Zulu izraz ubunqu-nu, doslovce 'golotinja', označava da su te teme tabu. Iz toga proishodi da mnogi ljudi oklijevaju potražiti pomoć koja postoji – i koju u mnogim slučajevima ekumenski uzdržavaju mjesne Crkve: savjetovanje, pastoralna skrb, kućna njega, podrška u zajednici i centri zdravstvene skrbi.

POZIV NA PREKIDANJE ŠUTNJE: Imajući u vidu izričite i neizričite načine na koje se ljude, osobito mladež, potiče da šute o svojim problemima, vođe mjesnih Crkava u Umlaziju su osmislile ekumensku službu kojoj je središnja tema 'prekidanje šutnje'. Bogoslužje je pozvalo mlade Umlazija da nadu hrabrosti progovoriti o onome što je 'neizrecivo' i da traže pomoć, imajući na umu da nastavak šutnje može značiti smrt. Ovaj poziv na prekidanje šutnje upućen je također Crkvama izvan Južnoafričke republike i mnogim drugim područjima koja su teško pogođena sidom. Nijedan rat u svjetskoj povijesti nije odnio toliko života koliko sida. Iako su mnoge organizacije, područja i Crkve pokušale pomoći područjima opustošenim pandemijom side, ta pomoć nije raz-

mjerna katastrofi koja se zbiva. 1993. godine biskup Desmond Tutu podsjetio je Petu svjetsku konferenciju «Vjere i ustrojstva» kako su crkvene vođe u doba apartheida naučili da je «apartheid prejak za podijeljenu Crkvu». Danas se u sučeljavanju s pandemijom side i drugim dehumanizirajućim silama priznaje kako su i one prejake za podijeljenu Crkvu. U Umlaziju ima jedna sudnica, jedna bolnica, jedna pošta, jedna ambulanta, jedna skupina dućana – i jedno groblje koje odražava jedan strahoviti izazov s kojim su ljudi suočeni. Stanovnici te iste gradske oblasti – gotovo su svi kršćani – prijanjaju uz pismo koje ispovijeda jedno tijelo, jedan Duh, jednu nadu, jednog Gospodina, jednu vjeru, jedno krštenje, jednog Boga i Oca nas svi. A ipak ima mnogo Crkava koje nisu u punom zajedništvu jedna s drugom i koje ostaju znakom podijeljenog kršćanstva.

U Umlaziju vlada nezadovoljstvo s naslijeđenim podjelama koje su nastale prije mnogo stoljeća u drugim zemljama. Kada se član pripremne skupine u Umlaziju sastao s međunarodnom skupinom odgovornom za pripremu materijala za Molitvenu osminu, razmatrali su potragu za punim vidljivim jedinstvom među kršćanskim Crkvama u svjetlu iskustva kršćana u Umlaziju i njihovog poziva na 'prekidanje šutnje' koja tišti i osamljuje ljude u njihovoj patnji. Zajedno su odabrali Marka 7, 31-37 kao središnji biblijski tekst za Molitvenu osminu, te odredili biblijsko-teološki okvir kojemu su središnje teme slušanje, govorjenje i šutnja i unutar kojeg je moguće smjestiti i potragu za jedinstvom i potragu za kršćanskim odgovorom na ljudsku patnju. Odlučeno je zadržati to dvostruko žarište i u bogoslužju i u razmatranju svakog dana osmine, namjerno se dotičući i stvarnosti ljudske patnje i potrage za vidljivim jedinstvom svih kršćana u svakom tekstu. Knjiga postanka započinje izgovaranjem Božje stvaralačke riječi. Iz kaosa, prekidajući šutnju, izbija Božja riječ. To je djelatna riječ koja ostvaruje ono što kazuje; a ono što kazuje jest život.

Ovo razmišljanje šutnje, slušanja i činjenja poticaj je nama za svako vrijeme, kao najbolji odgovor i opravdanje vjere koju živimo. ■

Martin Skenderović, I. a,
OŠ »M.Gubec«, Donji Tavankut

Mario Baić, III. h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Natalija Prčić, IV. a, OŠ
»M. Gubec«, Donji Tavankut

Katarina Skenderović, III. h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Petra Orčić, III. h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Elizabeta Ivanković, III. e,
OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Moja baka

Moja se baka zove Stanka Kovačev. Ona je knjigovođa pa stalno računa i piskara. Ima crnu kosu i nosi naočale. Moja baka uvijek kad dođe kupi mi čokolade, a poslije se kartamo. Ona se uvijek brine. Kad imam utakmicu ona se ne brine za rezultat već hoću li se umoriti ili povrijediti. Brine se kad se malo prehladim. Ona zove tri puta da provjeri je li mi bolje.

Korina Francišković, III. h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Jedan radostan događaj u mojoj obitelji

Prošle godine slavila sam Božić sa svojom obitelji.

Uoči Božića u kuću unosimo bor i kitimo ga raznim ukrasima. Mama mi dodaje kugle, a ja ih stavljam na grane. Moj brat i tata stavljaju na bor ostale ukrase. Kad ga okitimo, tata na vrh bora stavlja predivan zlatan toranj. Svi se divimo boru i počnemo ispod njega praviti štalicu. Stavljamo malog Isusa, Mariju, Josipa, Tri Kralja, pastire, magarca, jagnje, kamilu. Dodamo i malo mahovine.

Poslije toga mama, tata, brat i ja sjednemo za prelijepo postavljen sto. Moja mama nam servira hranu i mi to u slast pojedemo. Uvečer idemo na polnoćku u crkvu. Kada se vratimo iz crkve ispod bora nas čekaju lijepi darovi. Svi zajednički otvaramo svoje darove. Uvijek sam uzbuđena kada otvaram svoj dar jer jedva čekam da vidim što se nalazi u njemu.

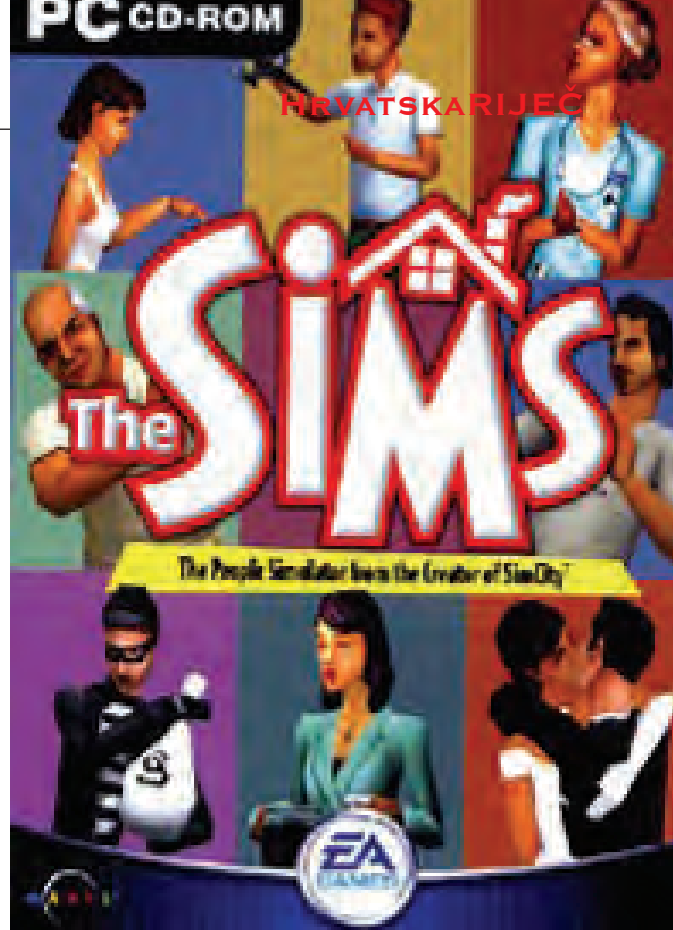
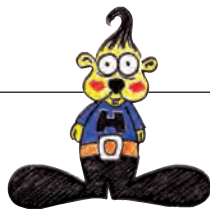
Volim slaviti Božić sa svojom obitelji, jer se svi veselimo tom lijepom blagdanu.

Ivana Vojnić Tunić, III. h, OŠ »Matko Vuković«, Subotica

HRCKOV KUTAK

HRCKOVA

SVEZNALICA

Bog Hrckovci!

Znate li koja je računalna igra prodana u više od 6.3 milijuna primjeraka i postala najprodavanija računalna igra u povijesti? Da, to je SIMS!

Sims je simulacija svakodnevnih aktivnosti jednog ili više virtualnih ljudi (Simsa ili Simljana) u kućanstvima u predgrađu koje se nalazi u blizini SimCityja. Igrač dobiva kontrolu nad njihovim »svijetom« i dnevnim aktivnostima kao što su spavanje, hranjenje, kuhanje i kupanje. Ideju za igru The Sims Will Wright dobio je nakon požara u Oaklandu 1991. kada je izgorjela njegova kuća, a zajedno s njom i većina njegovih stvari. Zbog toga se, zajedno s obitelji, morao preseliti i ponovno izgraditi svoj život; ti su ga događaji doveli do inspiracije za stvaranje računalne igre koja bi simulirala život. Umjesto zadanih ciljeva, igrači se ohrabruju za donošenje vlastite odluke. Zbog toga je igra privukla obične igrače.

Jedini pravi cilj igre je organiziranje vremena Simljana kako bi oni mogli ostvariti osobne ciljeve. Simljani imaju određenu količinu slobodne volje i iako im igrač naredi da nešto učine, oni mogu sami odlučiti treba li se prije toga obaviti nešto važnije ili čak mogu ignorirati igračeve naredbe. Igrač mora donositi odluke o vremenu koje će Simljani provoditi vježbajući, čitajući, gradeći svoju kreativnost i logiku. Tijekom dana potrebno je odvojiti vrijeme i za osnovne potrebe kao što su higijena, spavanje i hrana. Ako simulirani ljudi ne posvete dovoljno pažnje tim osnovnim potrebama razboljet će se i umrijeti. Osim toga, Simsi se trebaju i zabavljati; u protivnom će s vremenom postati depresivni. The Sims zapravo ima neograničen broj puta koji igrač može igrati igru pa stoga ne može ni pobijediti. Tako na primjer odrasli Simljani svakog dana odlaze na posao, a djeca svakog dana odlaze u školu. Mnogi igrači ponekad se namjerno »loše ponašaju« prema svojim Simljanima kako bi promotрили reakcije. To se može obaviti bez posljedica ako se igra nakon toga ne spremi.

To što igra The Sims u mnogim stvarima vjerno ocrtava stvarnost čini igru još kvalitetnijom, Simsi govore izmišljeni jezik koji se zove Simlish (ponekad i »Simski« ili »Simljanski«). Taj jezik nije razuman i mnogo duguje iskusnim sinkronizatorima koji su tijekom snimanja glasova za igru improvizirali. Do sada je izašlo sedam nastavaka igre...

Priredio: Zoltan Sič

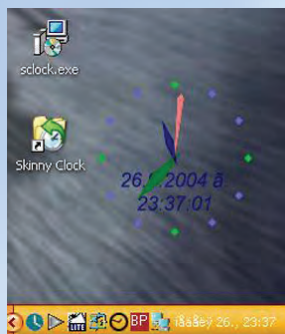
SASTAVIO STJEPAN HORVAT	SUSTAV ODGOJA I OBRAZO- VANJA	PUČKA NAPRAVA ZA PREDE- NJE VUNE (MN.)	LJETOPISI, GODIŠNJA- CI	MJESTO KOD KOPRIVNICE	"PERDANT PAR KNOCKOUT"	IVO TI- JARDOVIĆ	BILJEŽNICA ZA UPISI- VANJE NOTA, KAJDANKA	VRSTA MORSKE RIBE, LUCERNA							
VRSTA MORSKE RIBE															
SPOJ, PRIKLJUČAK KAKVOG KABLA															
NE SUVIŠE TEŠKO						"TENISKI KLUB" SNAŽNI POVICI BOLA									
BEČAR, BEKRIJA, SEOSKI VESELJAK					BOJA ZA KOSU LUČKI GRAD U NIKARAGVI				AMPER	DIO NEKOG ZAKONA	PRIPADNIK SELILAČ- KOG NARO- DA	IVAN OD DRAGOSTI U ZAGORJU, IVO	IMPERATOR	BEZBOJNA TEKUĆINA ZA SKIDA- NJE LAKA	
CJELOKUP- NI, POTPUNI				RADIONICA BRIJAJČA SEOSKI VUČNI STROJEVI											
"TREMOLO"			POGODAK U KOŠARCI IZA 6,25 M TKALAC					HVATAČ DIVLJACI ŠALJIVAC, ŠALJIVČINA							
MALI OGANJ							FILMSKI APARATI SELO NA OTOKU PAGU								
TKANJEM IZRADITI						PRENOČIŠTE (TURC.) LIJEK PROTIV MALARIJE							"TONA" VRSTA ŽITARICE		
SVAKOG 3. I 18. NA KIOSKU OSMO- SMJERKA	PREMDA, MAKAR ŽENSKO IME, KRISTA					POJEDINI DIO PROKOPI ZA ODVOD VODE						VELIKA TAL. RIJEKA, PAD UBIJATI NOŽEM			
KALIJ		RAZLIČITA SLOVA NEODLAZAK			PRIJEVOJ NA PAMIRU U KINI SAVEZ, UNIJA						GORSKI VRH U SLOVENIJI TEŠKI RAD, TLAČENJE				
GRČKO SLOVO			NARODNA OBUČA NAPRAVA ZA TRZANJE						ZEMLJIŠE, TEREN NARODNO ŽEN. IME					VRSTA MORSKE RIBE	
ŽITELJ NAŠEG NAJVEĆEG POLUOTOKA								NAŠLADA, UZITAK PRIBOR ZA PISANJE							
STRIC OD DRAGOSTI							DIO ELEK- TROMOTORA NAPADI NA ŽIVOT POLITIČARA								
"TVORNICI AUTOBUSA ZAGREB"				TALIJ NASLJEDNI DIO IMOVINE		MJESTO U MOLDAVIJI SLAVONSKI BROD							SLOŽENO SLOVO DIO KROŠNJE		
PRKOS, PRKOŠENJE					NEPOBITNA ČINJENICA ZAIM IMAMOVIĆ							GALIJ STARO- RIMSKI POZDRAV			
IZVJEŠTAJ O IZVRŠE- NIM PRETRAGA- MA						KARTAŠKA IGRA, BELOT "TEMPO"					ZEMLJIŠNA MJERA CRKVENA SVEČANA HALJA			VRSTA MORSKE RIBE	
KLERIK ČETVRTOG NIŽEG CRKVENOG REDA						"NUMERO" KRŠ, GOLET				ŽITARICA, ZOB TOMISLAV OD MILJA					
						KUTINA			VOBA PANDURA, FRANJO POKLON						
						RADIO-AK- TIVNI KEMIJSKI ELEMENT (ZNAK Rn)						ZLATO NIVES IVANKOVIĆ			
						KOZAČKI POGLAVAR						SLOVO S KVAČICOM UGLJIK			
						SIROMAŠNA DJEVOJKA									

SKINNY CLOCK 1.0 BETA 2 DESKTOP SAT

Uz ovaj besplatan program imat ćete u svakom trenu uvid u točno vrijeme. Pokraj toga što mijenja izgled sata na systrayu, Skinny Clock omogućuje postavljanje analognog ili digitalnog sata i na desktopu.

Za razliku od nekih drugih programa slične namjene, Skinny Clock to radi dojmljivo, ali ne nametljivo. Naime, sat se postavlja tako da uvijek »plovi« iznad drugih prozora, ali zbog svoje providne pozadine ne ometa vidljivost prozora koji se nalaze ispod njega. Isto tako, veličina sata je takva da se može smjestiti u neki kut zaslona gdje će biti dovoljno vidljiv, ali neće smetati prilikom korištenja drugih programa.

Unutar programa postoji nekoliko skinova, a ukoliko oni neće zadovoljiti vaše estetske kriterije, možete sami napraviti nove. Postupak izrade skinova je jednostavan, a sadržaj tekstualnog fajla u kojem se opisuje skin pomalo podsjeća na HTML jezik. Podešavanja programa su skromna, ali dozvoljavaju definiranje osnovnih stvari vezanih za prikaz vremena. Može se podesiti stupanj transparentcije sata, vrsta skina, kao i način ispisa datuma i vremena na systrayu.

nom za montiranje kako na CRT tako i na tanke TFT monitore ili laptop računala. Na bokovima kamere su diskretno postavljena dva tastera čija je funkcija pokretanje softvera u režimima Preview ili Jake Snapshot, zapravo za postavljanje kadra ili fotografiranje. Na kameri se pokraj ovog nalazi i diskretno postavljen mikrofoni. Kabel za povezivanje sa računalom dugačak je oko dva metra i za povezivanje je poželjno koristiti USB 2.0 port.

Poput već viđenog kod kamera iz ove serije, objektiv je pokretljiv u kućištu, što nudi mogućnost praćenja pokreta glave jednog ili više korisnika kako bi uvijek bili u kadru. Objektiv se sastoji od pet sočiva, dok se za solidnu kvalitetu slike brine senzor razlučljivosti 1,3 megapiksela.

Ipak se radi se o izuzetno zanimljivoj napravi koja je sa estetske strane prilično univerzalno dizajnirana kako bi se vizualno uklopila u većinu popularnih konfiguracija. Kakvoća slike je zadovoljavajuća, kao i kakvoća snimljenog video-zapisa.

NOVE MREŽE

Bežične EvDO mreže omogućavaju preuzimanje datoteka korištenjem širokog propusnog opsega, ali zato slanje datoteka nikada nije nadvladavalo brzinu modemske veze s Internetom. Tvrtka Sprint planira uvođenje usluge EvDO Revision A, koja bi trebalo povećati brzinu slanja datoteka na 300 do 400 Mb/s. Sprint već prodaje kartice Rev. A PC Cards kompanija Novatel (250 USD), Pantech (200 USD) i Sierra Wireless (250 USD i više).

KAMERICA U ROLNI

zati model

Unepotrebnost koja podsjeća na ogroman ženski karmin, isporučuje se na CD sa drajverima i pratećim softverom, kao i upute za upotrebu skupa s ovećim neupotrebljivim praznim prostorom u kutiji. Dakako, najinteresantnija je bila kamera.

Neobičan dizajn kamere se pokazao prilično funkcionalnim. Sama kamera se na monitor postavlja manje-više standardnim savijajućim okvirom na čijem se kraju nalazi protuteg što kameru čini jednako pogod-

Logitech je jedan od najpoznatijih proizvođača miševa, tipkovnica, Web kamera i druge računalne konfekcije. Iza imena QuickCam skriva se cijela serija Web kamera prilagođenih potrebama širokog spektra korisnika. Ovog puta smo vam odlučili prikazati QuickCam Ultra Vision.

no velikom pakovanju, pored kamere

UNIVERZALNI MONITORI

Novi LCD monitori ViewDock tvrtke ViewSonic mogu se koristiti i poput bazne postaje za plejere iPod i kao audio sustav sa stereo zvučnicima i zvučnikom za basove. U porodici ovih monitora su modeli dvije veličine zaslona: 19-inčni i 22-inčni. Oba modela imaju po četiri USB 2.0 priključka, čitač kartica tipa »osam u jednom« i mikrofoni.

Priređuje: Siniša Jurić

GASTRONOMSKI KUTAK

Varivo od šampinjona

- 500 g šampinjona
- 3 glavice crnoga luka
- 2 paprike
- 3 lista lovora
- malo ulja
- malo origana
- začiniti po okusu

Luk i paprike isjeći i pirjati na ulju. Isječene šampinjone, također pirjati s malo vode, uz dodavanje origana, začina i lovora. Kada je varivo gotovo, po želji se može dodati crvena paprika ili kiselo vrhnje.

Marko Balažević, učenik i budući turizmolog

Božić u Keniji

Ljepota različitosti afričkoga kontinenta

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Protekle božićne blagdane, *Marko Balažević*, učenik IV. razreda turističkog smjera srednje Ekonomske škole u Subotici, proveo je u egzotičnoj Africi. Boraveći u Mombassi, glavnom gradu Kenije i obilazeći ljepote ove velike države »crnog« kontinenta, vratio se u rodni grad prepun lijepih dojmova koje je pristao podijeliti s našim čitateljima.

► **Koliko ste dana proveli u Keniji i kako ste stigli do željenoga afričkoga odredišta?**

Put do Mombasse, glavnog grada ove afričke države, započeo je kombi transferom do bečke zračene luke iz koje sam letio izravnim letom češke zračne kompanije u trajanju od osam sati. Moj boravak u Keniji je trajao jedanaest dana, počevši od 19. prosinca prošle godine.

► **Obzirom na gotovo proljetnu zimu koja ove zime vlada u našem podneblju, vjerojatno nije bilo velikih temperaturnih šokova prilikom slijetanja u Mombassu. Ipak, kakve su u ovo doba godine atmosferske prilike u Keniji?**

Kao što je opće poznato Kenija se nalazi u veoma blizu Ekvatora i tamo ne postoje klasična godišnja doba, već postoje dva razdoblja. Sušno i kišno, koje je tijekom »naših« zimskih

mjeseci. Prosječna vanjska temperatura je između 30 i 35 stupnjeva Celzija, dok je vlažnost zraka izuzetno velika tijekom ovog razdoblja. Konkretno, po izlasku iz zrakoplova udarila me je strašna sparina, posebice glede okolnosti kako sam još uvijek bio obučen prema našim kontinentalnim kriterijima.

► **Što je sve obuhvaćao program turističkog aranžmana i na koji način ste provodili vrijeme?**

Smještaj je bio organiziran u hotelskom naselju koje se nalazi na obali Indijskoga oceana, što znači puni komfor i uobičajenu ponudu od prehrane do brojnih pratećih sadržaja. No, ja sam ipak više volio odlaziti do Mombasse, koja je udaljena jedno četrdesetak minuta vožnje autobusom ili automobilom (taksijem) i upoznavati život jednog velikog afričkoga grada.

► **Kakva je Mombassa i kako ste je Vi doživjeli?**

U pitanju je grad koji broji gotovo 2 milijuna stanovnika, s tim što sama gradska infrastruktura pokriva oko pola milijuna stanovnika, dok se ostatak populacije nalazi u rubnim dijelovima ove kenijske prijestolnice. U posljednje vrijeme grad doživljava veliku ekspanziju novih

imigranata i može se reći, da polako dolazi do prenaseljenosti. Na ulicama vlada velika gužva, u gradu egzistira mnoštvo nacija i religijskih skupina što dovodi do opće raznolikosti miješanja kultura i običaja. Osobno, osjećao sam se potpunim strancem, ne samo po boji kože, već i po različitosti podneblja iz kojega sam došao.

► **Kako izgledaju ulice i kakvi su automobili na njima?**

Ulice su široke i na njima se mogu vidjeti gotovo isključivo japanski automobili (Nissan, Toyota...), rađeni specijalno za afričko tržište. Vozi se lijevom stranom, isto kao u Engleskoj, putovi su izuzetno loši, s puno rupa i velika je gužva u prometu u kojemu još, u velikom broju, sudjeluju i biciklisti, zaprege i pješaci.

► **Koliko iznosi tečaj kenijske valute u odnosu na dolar ili euro?**

Odnos kenijskoga šilinga i dinara je vrlo sličan, iznosi približno jedan na jedan što znači da se za jedan euro može dobiti 87 šilinga. Euro je općeprihvaćen, uz američki dolar, što me je ipak iznenadilo, obzirom kako je u pitanju, ipak, afrički kontinent.

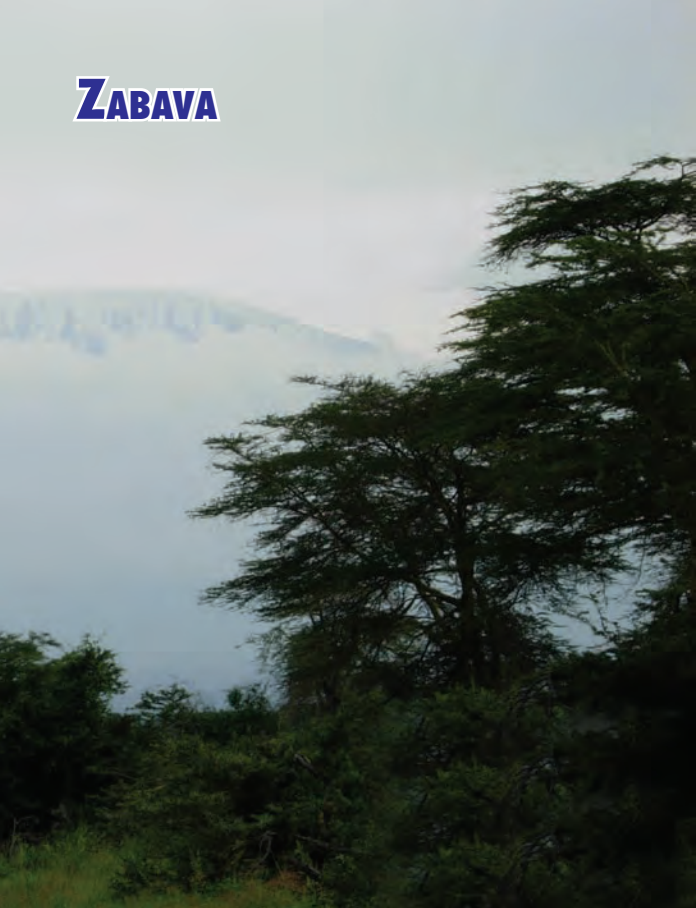
► **Kakve su cijene u izvanpansionskoj ponudi?**

I za naše uvjete iznimno povoljne, primjerice pića u hotelima gdje je uvijek sve najskuplje, nisu prelazila jedan euro.

► **Jeste li kušali neke od nacionalnih specijaliteta?**

Isključivo sam se hranio u hotelu, što je u potpunosti zadovoljavalo moje prehrambene potrebe, ali sam saznao kako u njihovom jelovniku uopće nema svinjskog mesa, već isključivo

janjetine i govedine. Ne bih mogao tvrditi kako nije opasno jesti »na svoju ruku«, ali ipak postoji određeni rizik...

► Što su klasični kenijski suveniri?

Ponajviše ima raznolikih i raznovrsnih drvenih *masai* figurica, maski urađenih od ebanovine i to se sve može kupiti po iznimno povoljnim cijenama, koje se postižu klasičnim i nama dobro znanim cjenjkanjem. Primjerice za otprilike 20 eura se može kupiti solidna gomila lijepih stvari za vječnu uspomenu na ovu lijepu zemlju. ■

Safari

U sklopu ovoga turističkoga aranžmana bio je organiziran i dvodnevni safari do podnožja glasovite planine Kilimanjaro na nadmorskoj visini od 1200 metara. Prijevoz je bio osiguran autobusima i kombijima, ali na moju veliku žalost nisam uspio vidjeti niti jednog predatora (lavovi, leopardi) već samo brojne antilope, gazele, slonove, zebre, gnuove i ostale tipične životinjske stanovnike savane, koja je u ovom kišnom razdoblju više nalik na močvaru...pojašnjava Marko svoj safari doživljaj.

Još jednom potvrđena istina

Čovjekov najbolji prijatelj

Keruša Hosan pronašla je prošlog tjedna 3,5 godišnjeg Branka, koji se izgubio i cijelu noć lutao šumom

Piše: Dražen Prčić

Nakon 20 sati potrage u kojoj je sudjelovalo više od 200 ljudi, u četvrtak 11. siječnja oko 9,50 sati, šuma Sovinjak u okolici Požege pronađen je izgubljeni dječak *Branko Aleksić*. Najzaslužniji za spas djeteta koje je, bosonogo (usput je izgubio čizmice op.a), odlutalo oko 2,5 kilometra od roditeljskog doma, u prvom redu je keruša Hosan, rase border collie i njezin vodič *Josip Granić*, pripadnik Gorske službe spašavanja. Pas je još jednom potvrdio veliku životnu istinu, po kojoj je zbilja najbolji čovjekov »prijatelj«. Jer, prijatelj se najbolje pokaže i dokaže u nevolji...

BORDER COLLIE: U znak počasti i zahvale keruši Hosan, evo nekoliko natuknica o rasi kojoj pripada. U prijevodu s engleskoga jezika ime rasi bi bilo graničarski collie, dok riječ collie ima nekoliko tumačenja poput crn (coalley), odan (coelius, velški), koristan (collie, galski) ili po škotskoj pasmini ovaca colley. Objedinjeno u riječ naziva rase svi atributi su apsolutno točni, plus neosporna pamet i životinjska inteligencija koja krasi ove pse, a što je i svojevremeno na jednom od svjetskih testiranja u Hong Kongu i službeno potvrđeno. Tada je Collie proglašen najpametnijim psom na svijetu. Nedvojbeno Hosan je to dokazala prošloga četvrtka u 9,50 sati.

ČOVJEKOV NAJBOLJI PRIJATELJ: Zahvaljujući velikom djelu ove dresirane keruše, često puta podcjenjivani i sve više napušteni psi (broj lualica i beskućnika je svakim danom sve veći), ponovno su dobili veliku medijsku pozornost. Čovjek, nažalost, prečesto zaboravlja svog vjernog, najboljeg prijatelja. A »on« tako malo traži. Malo hrane i malo nježnosti...

Sjetite se ponekad toga!

U susret Svjetskom rukometnom prvenstvu u Njemačkoj

Boj za svjetsko zlato

Dvanaest gradova ugostit će od 19. siječnja do 4. veljače dvadeset i četiri najbolje muške svjetske reprezentacije

Piše: Dražen Prčić

Hrvatska muška rukometna reprezentacija stiže na Svjetsko prvenstvo kao jedan od glavnih favorita za osvajanje naslova, a mnogo je realnih razloga za to. Prije svega, objektivna kvaliteta momčadi koja je, istina osvježena novim, mladim imenima, ali čiju okosnicu još uvijek čine zlatni svjetski i olimpijski momci izbornika *Line Červara*, koji je stvorio ovu već povijesnu

selekciju. Uz ogromno iskustvo, tu su i brojne pobjede i prestižni naslovi: Prvaka svijeta (2003.), vice prvaka svijeta (1995. i 2005.), te olimpijska zlata (1996. i 2004.). **NJEMAČKA 2007.:** Sljedeća dva tjedna (19. siječnja do 4. veljače) svi ljubitelji rukometa doći će na svoje i putem malih ekrana, ukoliko se ne odluče otići put Njemačke i gradova domaćina SP-a, moći će uživati u trenutačno najboljem

svjetskom rukometu. A da je interesiranje za Svjetsko prvenstvo golemo potvrđuje i impresivan podatak kako je od 300.000 ulaznica puštenih u prodaju, već prodano 280.000, dok se, prema službenim izvorima očekuje, u nastavku natjecanja, prodaja rekordnih 700.000 ulaznica. Dosadašnji rekord drži SP u Egiptu 1999. godine s 507.000 gledatelja.

Prema već davno dobivenom ždrijebu u Njemačkoj će se za prolaz u nastavak natjecanja za

medalje boriti 24 najbolje svjetske momčadi svrstane u 6 kvalifikacijskih skupina.

SKUPINA A: Grenland, Kuvajt, Slovenija, Tunis

SKUPINA B: Australija, Francuska, Island, Ukrajina

SKUPINA C: Argentina, Brazil, Njemačka, Poljska

SKUPINA D: Češka, Egipat, Katar, Španjolska

SKUPINA E: Angola, Danska, Mađarska, Norveška

SKUPINA F: Hrvatska, Koreja, Rusija, Maroko

Dvije prvoplasirane momčadi iz svake skupine nastavlja dalje u borbu prema medaljama, po sustavu dvije skupine po 6 momčadi (momčadi iz skupina A,B,C čine novu skupinu 1, dok momčadi iz skupina D,E,F čine skupinu 2). Plasman u četvrtfinale izborit će po 4 prvoplasirane momčadi iz ove dvije skupine.

REPREZENTACIJA HRVATSKE: Za razliku od ostalih skupina ovoga puta izabranike *Line Červara* ždrijeb zbilja nije mazio dodijelivši im zbilja neugodne protivnike. Rusija je uvijek potajni favorit svakoga natjecanja, Maroko je sjećamo stigao do finala Svjetskog kupa (pobjeda Hrvatske tek poslije izvođenja sedmeraca), dok su brzi Korejci uvijek neugodan protivnik. Pa ipak, objektivno, Hrvatska bi trebala mirno osigurati prolazak u drugi krug natjecanja.

RASPORED SUSRETA U SKUPINI F:

Hrvatska – Maroko (20. siječnja)

Hrvatska – Koreja (21. siječnja)

Hrvatska – Rusija (22. siječnja)

Hrvatska reprezentacija

Na širem popisu izbornika Červara nalaze se:

Losert, Somić, Alilović, Jerković (vratari), Vori, Sulić, Anušić (pivoti), Džomba, Zrnić, Kaleb, Šprem, Vukić (krila), Balić, Lacković, Metličić, Vuković, Duvnjak, Dominiković, Špoljarić, Buntić, Valčić (vanjski)

Gradovi domaćini

Susreti SP u rukometu igrat će se u sljedećim njemačkim gradovima: Köln, Hamburg, Mannheim, Lemgo, Dortmund, Wetzlar, Halle, Stuttgart, Kiel, Bremen, Magdeburg i Berlin

Josip Stipić, maratonac

Godine nisu važne

*Trčanje za nogometnom loptom
zamijenio je trčanjem za rezultat*

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Već dvanaest godina Subotičanin Josip Stipić (1962.) se, kao svojevrsnim hobbijem, bavi trčanjem na duge pruge, preciznije polumaratskim i maratonskim utrka. Nakon završetka aktivne nogometne karijere, želja za ostankom u sportu izabrala je trčanje i često ga se može vidjeti u sportskoj opremi, bilo sunce, kiša ili snijeg, kako prelazi brojne kilometre po gradskim ili prigradskim stazama.

► **Cijeli život ste aktivno u sportu. Prvo u nogometu, a potom u maratonskom trčanju. Gdje ste sve, prvo, trčali za nogometnom loptom, da bi potom počeli trčati za rezultat?**

Tijekom nogometne karijere promijenio sam nekoliko nogometnih klubova i sredina poput Bajmoka, Tavankuta i Kranja u Sloveniji. Igrao sam špicu, sve do trideset i druge godine života, kada sam prestao s aktivnim igranjem i započeo s treniranjem maratonskoga trčanja.

► **Kako ste došli u kontakt s maratonskom disciplinom trčanja na duge staze?**

Prestankom nogometne karijere sport mi je nedostajao i prvo sam počeo, posve rekreativno trčkarati za svoju dušu i kondiciju. Potom sam naišao na Mirka Dubovečaka koji se s još nekoćinom zaljubljenika u trčanje poput Grge i Tereze Skenderović, već bavio trčanjem na duge staze, on me je pozvao da im se pridružim i tako je počelo moje interesiranje za maraton.

► **Nakon koliko vremena od početka aktivnog treniranja ste istrčali svoju prvu utrku?**

Poslije devet mjeseci treninga i brojnih pretrčanih kilometara, prvo sam istrčao jednu polumaratsku utrku (21,5 km), a potom i svoj prvi regularni maraton (42 km i 195 m).

► **Koje ste poznatije utrke trčali i koliko ih ima u vašoj natjecateljskoj evidenciji?**

Bilo je zbilja dosta utrka za proteklih dvanaest godina, ali bih izdvojio recimo »Utrku mira« koja je dijelom prolazila i kroz Hrvatsku, potom utrku »Beč-Budimpešta«. Prema mojoj evidenciji istrčao sam oko 30 maratonskih utrka i oko 40 polumarata.

► **Svakom maratoncu najvažniji parametar je najbolje, do sada, istrčano vrijeme. Koji vaš rekordni rezultat?**

Moj dosad najbolje registrirani rezultat je 3 sata i 3 minute, vrijeme za koje sam istrčao svoj najbolji maraton. Nažalost, bio sam vrlo blizu one famozne granice ispod tri sata, što u ovoj sportskoj disciplini predstavlja izuzetno vrijedan rezultat.

Maraton

Tijekom jedne maratonske utrke dolazi do velikog tjelesnog zamora i za tri sata i nešto više na stazi se izgubi čak 5000 kalorija i oslabi po nekoliko kilograma. Zbog toga je izuzetno važno nadoknađivati izgublenu tekućinu za vrijeme trčanja ... kaže Josip

► **Čini se, po godinama, kako ste malo kasnije započeli maratonsku karijeru, ali ova atletska disciplina upravo potvrđuje suprotno.**

Za trčanje nisu toliko važne godine, kao u nekim drugim sportovima i disciplinama. Važna je dobra kondicija i zdravlje.

► **Koliko kilometara pretrčite tijekom jednog treninga i koje su vaše omiljene relacije?**

Trčim svakodnevno između 25 i 30 kilometara, a glede relacija one su raznovrsne, primjerice od Makove sedmice do Dudove šume, pa na Palić i nazad...

► **Maratonci su poznati kao sportaši koje nikakvo vrijeme ne može omesti u istrčavanju zadanih kilometarskih dionica. Pa ipak, koji su vaši najdraži vremenski uvjeti?**

Osobno najviše volim trčati u vrijeme najveće vrućine, u podnevnom terminu od 12 do 14 sati. Meni jednostavno nikada nije prevruće, jer volim toplo vrijeme.

► **Kakva je ishrana jednog maratonca?**

U ishrani trebaju dominirati voće i povrće, te laganija ishrana osobito tijekom priprema za utrku. Konkretno, ja inače ne jedem puno mesa, no ponekad sebi dozvolim i »jaču« hranu.

► **Na koncu, koje su utrke pred vama ove godine?**

Za sada sam jedino siguran kako ću nastupiti na Plitvičkom, Beogradskom i Novosadskom maratону, a glede ostalih utrka sve ovisi od financijskih mogućnosti.

**PETAK
19.1.2007.**

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
10.06 - Slike krajolika, dokumentarna serija
10.50 - Vijesti iz kulture
11.00 - Među nama, emisija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Zora, serija
13.17 - Radni ručak
14.15 - Odletjet ću 2., serija
15.10 - Timon i Pumbaa
15.32 - Nora fora, igra za djecu
16.00 - Znanstvena petica
16.35 - Život uživo
17.30 - Vijesti
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.40 - Obični ljudi, serija
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.05 - Murder by Numbers, američki film
22.05 - Vijesti
23.30 - Zločin i kazna, američki film
01.35 - Vijesti dana
01.40 - Aryn orgazam, američki film
03.10 - Night at the Golden Eagle, američki film
04.40 - Slobodna zona, kratki dokumentarni film
04.50 - Odletjet ću 2., serija
05.35 - Moja žena i djeca 2., humoristična serija
05.55 - Slike krajolika, dokumentarna serija
06.40 - Večera za prijatelje 2., dokumentarna serija
07.10 - Znanstvena petica
07.40 - Zora, serija

07.45 - TV raspored
07.50 - TV kalendar
08.00 - ŽUTOKLJUNAC
08.55 - Grimmove bajke, crtana serija
09.20 - NULTI SAT
09.35 - 10 minuta
09.55 - Navrh jezika
10.20 - Bijeg lukavog lisca, serija za mlade
10.50 - Crtani film
11.00 - Limeni nos
11.25 - Limeni nos
11.50 - Nezgode Amy Everhart, američki film za djecu
13.25 - Vijesti na Drugom
13.30 - Spašavanje Jessice Lynch, američki film

15.00 - Jesam te! 4.
15.20 - M.A.S.H. 5.
15.45 - Hrvatska danas
16.00 - Vijesti na Drugom
16.12 - Večera za prijatelje 2., dokumentarna serija
16.45 - Zapadno krilo 7., serija
17.35 - Život je lijep
18.10 - Županijska panorama
18.33 - Vijesti na Drugom
18.55 - Otoci-zemlje-ljudi-pustolovine: Tahiti
19.40 - Moja žena i djeca 2., humoristična serija
20.05 - Genijalci
20.40 - Zabavni program
21.15 - Vijesti na Drugom
21.30 - Umrstva u Midsomeru 9.
23.05 - Koncert
00.05 - Zapadno krilo 7., serija
00.45 - Pregled programa za subotu

06.45 Slatki Kamp, crtana serija
07.10 Palčica, crtana serija
07.35 Ups, Drele!
08.00 Djevojke s Beverly Hillsa, serija
09.00 Sudnica Mealni Vukmirice, court show
10.00 Nova lova, TV igra
12.00 Vijesti
12.25 Ups, Drele!
13.10 Svi vole Raymonda
14.20 Vrtlarova kći, serija
15.20 Oluja, serija
16.25 Zemlja strasti, serija
17.15 Vijesti Nove TV
17.30 Zemlja strasti, serija
18.20 Sudnica Mealni Vukmirice, court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Dvoboj, talk show
21.15 HR TOP 20 - dodjela diskografskih nagrada
22.50 Vijesti Nove TV
23.00 Seinfeld, serija
23.30 Futurama, serija
00.00 Kineska četvrt, igrani film
02.05 Istraga, kriminalistički magazin
03.30 JAG, serija
04.20 Kraj programa

07.20 Fifi i cvjetno društvo
07.55 Montecristo, telenovela (R)
08.45 Princ iz Bel-Aira, (R)
09.15 Puna kuća, (R)
09.40 Pod istim krovom, (R)

10.05 Bračne vode, (R)
10.30 Roseanne
10.55 Sudnica, show (R)
11.55 Vijesti
12.00 Eksploziv, magazin (R)
12.30 Zabranjena ljubav, (R)
12.55 Začin života, telenovela
13.45 Montecristo, telenovela
14.40 Deseta policijska
15.35 Princ iz Bel-Aira
16.00 Puna kuća
16.30 Pod istim krovom
16.55 Sam svoj majstor
17.20 Bračne vode
17.50 Sudnica, show
18.45 Vijesti
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav
20.05 Mravi, igrani film
21.30 Životna škola, igrani film
23.15 Vijesti
23.25 Virus, igrani film, znanstveno-fantastični
00.55 Odvjetnik i njegov gost, igrani film, triler (R)

**SUBOTA
20.1.2007.**

08.25 - TV raspored
08.40 - Vijesti
08.45 - Velike filmske zvijezde: Lea Massari
09.15 - Kinoteka: Kad dođe mačak, čehoslovački film
11.05 - Meta, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.30 - Zora, serija
13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
14.10 - Duhovni izazovi - međureligijski magazin
14.30 - Vijesti
14.45 - Oprah Show
15.35 - Reporter: Marihuana - što mladi trebaju znati?
16.45 - Vijesti
17.00 - Uzmi ili ostavi, TV igra
17.40 - Galapagos: Sile promjene, dokumentarna serija
18.35 - TV Bingo Show
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.05 - Kazalište u kući, TV serija
20.40 - Ples sa zvijezdama, 1. dio
21.50 - Ples sa zvijezdama, 2. dio
22.10 - Wonder Boys, američki film
00.10 - Vijesti dana
00.30 - Vučje bratstvo, francuski film

02.45 - Ugriz u zoru, francuski film
04.20 - Duboko u šumi, francuski film
05.50 - Slobodna zona, kratki dokumentarni film
06.00 - Reporter: Marihuana - što mladi trebaju znati?
07.05 - Zora, serija

07.50 - TEST
08.10 - Obični ljudi, serija
10.30 - Kućni ljubimci
11.05 - Briljantreen
11.55 - Parlaonica
12.55 - O.C. 3., serija
13.40 - Kulturni magazin
14.00 - Automagazin
14.40 - Gilmoreice 6., serija
15.30 - Emisija
15.50 - Hrvatska - Maroko, prijenos
17.30 - Emisija
17.55 - Stolni tenis, Zagreb Open - finale (M), prijenos
18.45 - Post scriptum
19.30 - Bitange i princeze 2., serija
20.10 - 25. sat, američki film
22.25 - Sportske vijesti
22.30 - Kojak, serija
23.15 - Zločinački umovi, serija
00.00 - Šaptačica duhovima, serija
00.40 - Pregled programa za nedjelju

06.35 Zenki, crtana serija
07.00 Ninja kornjače, crtana serija
07.45 Atom, crtana serija
08.10 Power Rangers S.P.D., crtana serija
08.35 Bratz, crtana serija
09.00 Yu-gi-oh GX, crtana serija
10.00 Nova lova, TV igra
12.00 Earobnice, serija
12.50 Smallville, serija
13.40 Nogomet, uvodna emisija
13.45 Eng. nog. liga: Liverpool - Chelsea, prijenos
15.50 Goalissimo, sportska emisija
16.20 Kviskoteka, kviz
17.20 Vijesti Nove TV
17.30 Kod Ane, kulinarski show

18.15 Nad lipom 35, humoristično-glazbeni show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Cimmer fraj, serija
20.40 Zuhra light show, zabavna emisija
21.45 Kill Bill, igrani film
23.45 Zakon pravde, igrani film
01.15 U paklu New Yorka, igrani film
03.00 JAG, serija
03.50 Dvoboj, talk show
04.50 Kraj programa

07.10 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (3 epizode) (R)
07.55 Jagodica Bobica, crtana serija
08.15 Trollz, crtana serija
08.40 SpužvaBob Skockani, crtana serija
09.05 Nikola, humoristična serija
09.30 Mladi mušketiri, dramska serija (2 epizode)
11.05 Zabranjena ljubav, sapunica (5 epizoda) (R)
13.30 Vijesti uz ručak, informativna emisija
13.40 Lijepe žene, dramska serija
14.25 Nuremberg, dramska mini serija, (prvi dio)
16.00 Gospođa Richie, igrani film, drama
17.45 Zvijezde Extra: Ubojstvo na holivudski način, zabavna emisija (prvi dio)
18.45 Vijesti
19.10 Žuta minuta, zabavna emisija
20.05 Lasko, igrani film, akcijski
21.45 Sedam odmetnika, igrani film, akcijski
23.15 Playboy: Vruća linija, igrani film, erotski
00.45 Terminal, igrani film, drama (R)
02.55 Životna škola, igrani film, komedija (R)

**NEDJELJA
21.1.2007.**

07.50 - TV raspored
08.05 - Pas sa Divljeg zapada, američki film za djecu
09.00 - Nove pustolovine medvjedića Winnieja Pooha
09.25 - Lilo i Stitch
09.50 - Vijesti

10.05 - Inspektor Morse, serija
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Plodovi zemlje
 13.25 - Rijeka: More
 14.00 - Nedjeljom u dva
 15.05 - Vijesti
 15.20 - Planet Zemlja, dokumentarna serija
 16.15 - Jelovnici izgubljenog vremena
 16.35 - Saša
 17.00 - Uzmi ili ostavi, TV igra
 17.40 - Beethoven 3, američki fim
 19.15 - LOTO 6/45
 19.30 - Dnevnik
 19.57 - Sport
 20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 - Družba Isusova, hrvatski film
 22.40 - Lica nacije
 23.38 - Vijesti
 23.50 - Vijesti iz kulture
 23.55 - Julie, vitez od Maupina - serija
 01.30 - Bob Roberts, američki film
 03.20 - Planet Zemlja, dokumentarna serija
 04.10 - Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 04.20 - Plodovi zemlje
 05.10 - Nedjeljom u dva
 06.10 - Rijeka: More

08.00 - TV vodič
 08.20 - TV raspored
 08.25 - Obični ljudi, serija
 10.00 - Opera Box
 10.30 - Vijesti iz kulture
 10.40 - Skica za portret
 10.50 - Biblija
 11.00 - Staro Petrovo Selo: Misa, prijenos
 12.05 - Julie, vitez od Maupina - serija
 13.40 - Mir i dobro
 14.15 - Sretni Jim, američki film
 15.55 - Sportski program
 17.30 - Emisija
 17.50 - Hrvatska - Koreja, prijenos
 19.30 - Emisija
 19.50 - Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 20.05 - Bob Roberts, američki film
 22.05 - Shpitza
 22.55 - Sportske vijesti
 23.05 - Evergreen - ciklus filmova Woodyja Allena: Hannah i njezine sestre, američki film
 00.50 - Pregled programa za ponedjeljak

06.00 Zenki, crtana serija
 06.20 Ninja kornjače
 07.10 Atom, crtana serija
 07.35 Power Rangers S.P.D.
 08.00 Bratz, crtana serija
 08.25 Yu-gi-oh GX
 09.25 National Geographic report
 09.30 Ski nova
 09.40 Skijanje Cortina: vsl ž, 1. vož., prijenos
 10.30 Ski nova
 10.55 Skijanje Chamonix: superkombinacija (m), 1. vožnja, prijenos
 12.00 Cimmer fraj, serija
 12.35 Ski nova
 12.40 Skijanje Cortina: vsl (ž), 2. vož., prijenos
 13.30 Ski nova
 13.55 Skijanje Chamonix: superkombinacija (m), 2. vožnja, prijenos
 14.50 Ski nova
 15.05 Naša mala klinika, serija
 16.05 Vijesti Nove TV
 16.15 Pevecov kutak
 16.20 Krokodil Dundee 2, igrani film
 18.15 Epicentar, talk show
 Mirjane Hrge
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.55 Sport Nove TV
 20.05 Nad lipom 35
 21.05 Superstar, igrani film
 22.30 Red carpet, showbiz magazin
 23.30 Krokodil Dundee 2, igrani film
 01.20 JAG, serija
 02.10 Zuhra Light show
 03.10 Kraj programa

06.30 Fifi i cvjetno društvo, (R)
 07.00 Looney tunes
 07.25 Trollz, crtana serija
 07.45 SpužvaBob Skockani
 08.10 Nikola, humoristična serija
 08.35 Cijena savjesti, dramska serija
 09.30 Tarzan, kriminalistička serija
 10.15 Vjeruj u ljubav, show (R)
 11.25 Dvornikovi, (R)
 12.25 Bibin svijet, (R)
 13.05 Vijesti uz ručak
 13.15 Nuremberg, dramska mini serija (drugi dio)
 14.50 Lasko, igrani film (R)
 16.35 Odred za čistoću
 17.10 Salto, zabavna emisija
 18.05 Ekkluziv, magazin

18.45 Vijesti
 19.10 3D avantura - Fantomski vladari dubina, dokumentarni film
 20.05 CSI
 20.55 Invazija, serija
 21.40 FBI: Istraga, serija
 22.30 Novi forenzičari, serija
 23.20 Autopsija, serija
 23.50 Sedam odmetnika, igrani film, akcijski (R)
 01.20 Playboy: Vruća linija, igrani film, erotski (R)

**PONEDJELJAK
22.1.2007.**

06.45 - TV raspored
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Villa Maria, serija
 10.00 - Vijesti
 10.06 - Slike kraljika, dokumentarna serija
 10.50 - Vijesti iz kulture
 11.00 - Riječ i život
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Zora, serija
 13.17 - Radni ručak
 14.15 - Odletjet ću 2., serija
 15.00 - Vijesti
 15.10 - Timon i Pumbaa
 15.32 - Nora fora, igra za djecu
 16.00 - Alpe-Dunav-Jadran
 16.35 - Život uživo
 17.30 - Vijesti
 17.50 - Najslabija karika, kviz
 18.40 - Obični ljudi, serija
 19.30 - Dnevnik
 19.57 - Sport
 20.10 - Latinica: Mucanje, 1. dio
 21.05 - Latinica: Mucanje, 2. dio
 22.20 - Otvoreno (+Vijesti)
 23.15 - Vijesti iz kulture
 23.25 - Na rubu znanosti: Bioenergija
 00.40 - Vrijeme je za jazz
 01.40 - Odletjet ću 2., serija
 02.25 - Film
 04.10 - Alpe-Dunav-Jadran
 04.40 - Latinica: Mucanje
 06.00 - Zora, serija

07.45 - TV raspored
 08.00 - ŽUTOKLJUNAC
 08.55 - Grimmove bajke, crtana serija
 09.20 - NULTI SAT
 09.35 - Pročitani
 09.55 - Kratki spoj
 10.20 - Bijeg lukavog lisca, serija za mlade

10.50 - Limeni nos
 11.15 - Limeni nos
 11.35 - Beethoven 3, film
 13.10 - Vijesti na Drugom
 13.15 - Inspektor Morse, serija
 15.00 - Zapadno krilo 7., serija
 15.45 - Hrvatska danas
 16.00 - Vijesti na Drugom
 16.10 - Maja: Veliko čišćenje tijela i uma, talk-show
 16.45 - Jesam te! 4.
 17.05 - Joey 2.
 17.35 - Direkt
 18.10 - Županijska panorama
 18.33 - Vijesti na Drugom
 18.55 - Bitange i princeze 2.
 19.30 - Emisija
 19.50 - Hrvatska - Rusija, prijenos
 21.30 - Emisija
 21.55 - Luda kuća 2., serija
 22.50 - American Yakuza, američki film
 00.30 - Zapadno krilo 7., serija
 01.15 - Pregled programa za utorak

07.05 Slatki Kamp
 07.30 Palčica, crtana serija
 07.55 Ups, Drele!
 08.20 Djevojke s Beverly Hillsa, serija
 09.00 Sudnica Mealni Vukmirice, court show
 10.00 Nova lova, TV igra
 12.00 Vijesti
 12.25 Ups, Drele!
 13.10 Svi vole Raymonda
 14.20 Vrtlarica kći, serija
 15.20 Oluja, serija
 16.25 Zemlja strasti, serija
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Zemlja strasti, serija
 18.20 Sudnica Mealni Vukmirice, court show.
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Novi život ubojice, film
 21.40 Uvod u anatomiju, serija
 22.40 Vijesti Nove TV
 22.50 Istinite priče, talk show
 23.50 Seinfeld, serija
 00.20 Futurama, serija
 00.45 Usred prijevare, film
 02.35 JAG, serija
 03.20 Red Carpet, showbiz magazin
 04.15 Kraj programa

07.10 Fifi i cvjetno društvo
 07.25 Medvjedići dobra srca
 07.50 Montecristo, telenovela
 08.40 Princ iz Bel-Aira, (R)
 09.05 Puna kuća, (R)

09.30 Pod istim krovom, (R)
 09.55 Bračne vode, (R)
 10.25 Roseanne
 10.50 Sudnica, show (R)
 11.45 Vijesti
 11.50 Ekkluziv, magazin (R)
 12.30 Zabranjena ljubav, (R)
 12.55 Začin života, telenovela
 13.45 Montecristo, telenovela
 14.40 Deseta policijska, serija
 15.35 Princ iz Bel-Aira
 16.00 Puna kuća
 16.30 Pod istim krovom
 16.55 Sam svoj majstor
 17.20 Bračne vode
 17.50 Sudnica, show
 18.45 Vijesti
 19.10 Exploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav
 20.05 CSI: Miami, serija
 20.55 Invazija, serija
 21.45 Sree izdajnika, film
 23.20 Vijesti
 23.35 Invazija, serija (R)
 01.05 FBI: Istraga, serija (R)
 01.55 Novi forenzičari, serija (R)

**UTORAK
23.1.2007.**

06.45 - TV raspored
 06.50 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Villa Maria, serija
 10.00 - Vijesti
 10.06 - Slike kraljika, dokumentarna serija
 10.50 - Vijesti iz kulture
 11.00 - Normalan život, emisija
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Zora, serija
 13.17 - Radni ručak
 14.15 - Knez i djevojka, serija
 15.00 - Vijesti
 15.10 - Timon i Pumbaa
 15.32 - Nora fora, igra za djecu
 16.00 - Potrošački kod
 16.35 - Život uživo
 17.35 - Vijesti
 17.55 - Najslabija karika, kviz
 18.40 - Obični ljudi, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Globalno sijelo
 20.45 - Kontraplan
 21.40 - Poslovni klub
 22.20 - Otvoreno (+Vijesti)
 23.15 - Vijesti iz kulture
 23.25 - Mama je mama, dokumentarna emisija
 23.55 - Vijesti dana
 00.10 - Ponoćna antologija: Marie-Jo i njezine dvije ljubavi, francuski film
 02.15 - Knez i djevojka, serija
 03.00 - Dr. House, serija
 03.40 - Joey 2.

04.00 - Potrošački kod
04.30 - Globalno sijelo
05.00 - Poslovni klub
05.30 - Umjak
06.00 - Zora, serija

07.30 - TEST
07.45 - TV raspored
08.00 - ŽUTOKLJUNAC
08.55 - Grimmove bajke, crtana serija
09.20 - NULTI SAT
09.35 - Abeceda EU
09.55 - Promjene: Olivija u sredini, švedski dokumentarni film
10.20 - Bijeg lukavog lisca, serija za mlade
10.50 - Crtani film
11.00 - Limeni nos
11.25 - Limeni nos
11.50 - Jedan mali Indijanc, američki film
13.25 - Vijesti na Drugom
13.30 - Majčina molitva, američki film
15.00 - Zapadno krilo 7., serija
15.45 - Hrvatska danas
16.00 - Vijesti na Drugom
16.10 - Maja: Adrenalin - moj pokretač, talk-show
16.45 - Jesam te! 4.
17.05 - Joey 2.
17.35 - Umjak, znanstveni magazin
18.10 - Županijska panorama
18.33 - Vijesti na Drugom
18.55 - Otoci-zemlje-ljudi-pustolovine: Tahiti
19.40 - Bitange i princeze 2.
20.20 - Crossroads, film
21.55 - Dr. House, serija
22.45 - Vijesti na Drugom
22.55 - Plava pustinja, film
00.30 - Zapadno krilo 7., serija
01.15 - TV raspored za srijedu

07.05 Slatki Kamp
07.30 Palčica, crtana serija
07.55 Ups, Drele!
08.20 Djevojke s Beverly Hillsa, serija
09.00 Sudnica M. Vukmirice, court show
10.00 Nova lova, TV igra
12.00 Vijesti
12.25 Ups, Drele!
13.10 Svi vole Raymonda
14.20 Vrtlareva kći, serija
15.20 Oluja, serija
16.25 Zemlja strasti, serija
17.15 Vijesti Nove TV
17.30 Zemlja strasti, serija

18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Naša mala klinika, serija
21.00 Prljavi poslovi, film
22.35 Vijesti Nove TV
22.45 Medij, serija
23.40 Seinfeld, serija
00.10 Futurama, serija
00.35 Večera s idiotom, film
01.55 JAG, serija
02.45 Epicentar, talk show Mirjane Hrge
03.45 Kraj programa

07.20 Fifi i cvjetno društvo
07.35 Medvjedići dobra srca
07.55 Montecristo, (R)
08.45 Princ iz Bel- Aira, (R)
09.15 Puna kuća, (R)
09.40 Pod istim krovom, (R)
10.05 Bračne vode, (R)
10.30 Roseanne
10.55 Sudnica, show (R)
11.55 Vijesti
12.00 Eksploziv, magazin (R)
12.30 Zabranjena ljubav, (R)
12.55 Začin života, telenovela
13.45 Montecristo, telenovela
14.40 Deseta policijska
15.35 Princ iz Bel- Aira
16.00 Puna kuća
16.30 Pod istim krovom
16.55 Sam svoj majstor
17.20 Bračne vode
17.50 Sudnica, show
18.45 Vijesti
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav
20.05 Bibin svijet
20.40 Dvornikovi
21.40 Veseli kamperi, film
23.15 Zaboravljeni slučaj
00.05 Vijesti
00.20 Srce izdajnika, igrani film, (R)
01.50 CSI: Miami, kriminalistička serija (R)

**SRIJEDA
24.1.2007.**

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
10.00 - Vijesti
10.06 - Slike krajolika, dokumentarna serija
10.50 - Vijesti iz kulture
11.00 - Treća dob
12.00 - Dnevnik

12.30 - Zora, serija
13.17 - Radni ručak
14.15 - Knez i djevojka, serija
15.00 - Vijesti
15.10 - Timon i Pumbaa
15.32 - Nora fora, igra za djecu
16.00 - Glas domovine
16.35 - Život uživo
17.28 - Vijesti
17.45 - Najslabija karika, kviz
18.30 - Obični ljudi, serija
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Piramida, zabavni program
21.15 - Sudski poziv
21.55 - Otvoreno (+Vijesti)
22.50 - Vijesti iz kulture
23.00 - Drugi format
23.55 - Vijesti dana
00.05 - Festivali filmovi: Pekinški bicikl, film
01.55 - Knez i djevojka, serija
02.40 - Galactica 2., serija
03.25 - Slobodna zona, kratki dokumentarni film
03.35 - Drugi format
04.30 - Glas domovine
05.00 - Sudski poziv
05.30 - Euromagazin
06.00 - Zora, serija

07.30 - TEST
07.45 - TV raspored
07.50 - TV kalendar
08.00 - ŽUTOKLJUNAC
08.55 - Grimmove bajke, crtana serija
09.20 - NULTI SAT
09.35 - Otokar
09.55 - Športerica
10.20 - Bijeg lukavog lisca, serija za mlade
10.50 - Crtani film
10.55 - Limeni nos
11.20 - Trkač s vjetrom, film
13.10 - Vijesti na Drugom
13.15 - Radosne poruke, američki film
15.00 - Zapadno krilo 7., serija
16.00 - Vijesti na Drugom
16.10 - Sasvim obični ljudi
16.45 - Jesam te! 4., humoristična serija
17.05 - Joey 2., humoristična serija
17.35 - Euromagazin
18.10 - Županijska panorama
18.33 - Vijesti na Drugom
18.55 - Otoci-zemlje-ljudi-pustolovine: Ko Samui - otok u Tajlandskom zaljevu
19.40 - Bitange i princeze 2.
20.20 - Idealni muž, film
22.00 - Galactica 2., serija

22.50 - Vijesti na Drugom
23.00 - Back to Back, film
00.35 - Zapadno krilo 7., serija
01.20 - Pregled programa za četvrtak

07.05 Slatki Kamp, crtana serija
07.30 Palčica, crtana serija
07.55 Ups, Drele!, humoristični show
08.20 Djevojke s Beverly Hillsa, serija
09.00 Sudnica Melani Vukmirice, court show
10.00 Nova lova, TV igra
12.00 Vijesti
12.25 Ups, Drele!
13.10 Svi vole Raymonda, serija
14.20 Vrtlareva kći, serija
15.20 Oluja, serija
16.25 Zemlja strasti, serija
17.15 Vijesti Nove TV
17.30 Zemlja strasti, serija
18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Kviskoteka, kviz.
21.05 U sridu, društveno-politički magazin
22.15 Vijesti Nove TV
22.25 Novac, business magazin
22.55 Will i Grace, serija
23.25 Seinfeld, serija
23.55 Futurama, serija
00.20 National geographic report: Mistična rijeka Nil
00.25 Generacija buntovnika, igrani film
01.55 JAG, serija
02.45 U sridu, društveno-politički magazin
03.45 Kraj programa

07.20 Fifi i cvjetno društvo
07.35 Medvjedići dobra srca
07.55 Montecristo, (R)
08.45 Princ iz Bel- Aira, (R)
09.15 Puna kuća, (R)
09.40 Pod istim krovom, (R)
10.05 Bračne vode, (R)
10.30 Roseanne
10.55 Sudnica, show (R)
11.55 Vijesti
12.00 Eksploziv, magazin (R)
12.30 Zabranjena ljubav, (R)
12.55 Začin života, telenovela
13.45 Montecristo, telenovela
14.40 Deseta policijska, dramska serija

15.35 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
16.00 Puna kuća, humoristična serija
16.30 Pod istim krovom, humoristična serija
16.55 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.20 Bračne vode, humoristična serija
17.50 Sudnica, show
18.45 Vijesti
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Kosti, kriminalistička serija
20.55 Nestali, kriminalistička serija
21.50 Vatrene dečki, dramska serija
22.40 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
23.30 Vijesti
23.45 Veseli kamperi, igrani film, komedija (R)

**ČETVRTAK
25.1.2007.**

06.45 - TV raspored
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
10.00 - Vijesti
10.06 - Slike krajolika
10.50 - Vijesti iz kulture
11.00 - Drugo mišljenje
12.00 - Dnevnik
12.30 - Zora, serija
13.17 - Radni ručak
14.15 - Knez i djevojka, serija
15.00 - Vijesti
15.10 - Timon i Pumbaa
15.32 - Nora fora, igra za djecu
16.00 - Projekt Carmen
16.35 - Život uživo
17.30 - Vijesti
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.40 - Obični ljudi, serija
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Brisani prostor
22.05 - Pola ure kulture
22.45 - Otvoreno (+Vijesti)
23.40 - Vijesti iz kulture
23.50 - Crash, američki film
01.30 - Vijesti dana
01.35 - Knez i djevojka, serija
02.20 - Snaga pravde, serija
03.10 - CSI Miami 4., serija
03.55 - Joey 2.
04.15 - Projekt Carmen
04.40 - Pola ure kulture
05.10 - Brisani prostor

06.00 - Zora, serija

07.30 - TEST

07.45 - TV raspored

08.00 - ŽUTOKLJUNAC

08.55 - Grimmov bajke, crtana serija

09.20 - NULTI SAT

09.35 - Glazbeceda

09.55 - Kokice

10.20 - Bijeg lukavog lisca, serija za mlade

10.50 - Crtani film

10.55 - Limeni nos

11.20 - Limeni nos

11.45 - Karakum, film za djecu

13.25 - Vijesti na Drugom

13.30 - U potrazi za istinom, američki film

15.00 - Zapadno krilo 7., serija

15.45 - Hrvatska danas

16.00 - Vijesti na Drugom

16.13 - Sasvim obični ljudi

16.45 - Jesam te! 4.

17.05 - Joey 2.

17.35 - Znati živjeti

18.10 - Županijska panorama

18.33 - Vijesti na Drugom

18.55 - Otoci-zemlje-ljudi-pustolovine: Chiloe

19.40 - Bitange i princeze 2.

20.20 - Svaki put kad se rastajemo, hrvatski film

21.40 - CSI Miami 4., serija

22.35 - Vijesti na Drugom

22.50 - Snaga pravde, serija

23.45 - Zapadno krilo 7., serija

00.30 - Pregled programa za petak

07.05 Zenki, crtana serija

07.30 Kornjače na zadatku

07.55 Ups, Drele!

08.00 Djevojke s Beverly Hillsa, serija

09.00 Sudnica Melani Vukmirice, court show

10.00 Nova lova, TV igra

12.00 Vijesti

12.25 Ups, Drele!

13.15 Svi vole Raymonda

14.20 Vrtlareva kći, serija

15.20 Oluja, serija

16.25 Zemlja strasti, serija

17.15 Vijesti Nove TV

17.30 Zemlja strasti, serija

18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show

19.15 Dnevnik Nove TV

20.05 Istraga, kriminalistički magazin

21.35 Forenzičari u potrazi za istinom, serija

22.30 Vijesti Nove TV

22.40 NAVY CIS, serija

23.40 Seinfeld, serija

00.10 Futurama, serija

00.35 Duh, igrani film

02.00 JAG, serija

02.50 Novac, business magazin

03.15 Kraj programa

07.20 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija

07.35 Medvjedići dobra srca, crtana serija

07.55 Montecristo, telenovela (R)

08.45 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)

09.15 Puna kuća, humoristična serija (R)

09.40 Pod istim krovom, humoristična serija (R)

10.05 Bračne vode, humoristična serija (R)

10.30 Roseanne, humoristična serija

10.55 Sudnica, show (R)

11.55 Vijesti

12.00 Eksploziv, magazin (R)

12.30 Zabranjena ljubav, sapunica (R)

12.55 Začin života, telenovela

13.45 Montecristo, telenovela

14.40 Deseta policijska, dramska serija

15.35 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija

16.00 Puna kuća, humoristična serija

16.30 Pod istim krovom, humoristična serija

16.55 Sam svoj majstor, humoristična serija

17.20 Bračne vode, humoristična serija

17.50 Sudnica, show

18.45 Vijesti

19.10 Eksploziv, magazin

19.40 Zabranjena ljubav, sapunica

20.05 Super dadilja, dokumentarna sapunica

21.05 Tunel, igrani film, triler

22.55 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija

23.45 Vijesti

00.00 Kosti, kriminalistička serija (R)

00.50 Nestali, kriminalistička serija (R)

01.35 Vatreni dečki, dramska serija (R)

FILM TJEDNA

MRAVI

animirani, 1998., 83 min.

(ANTZ)

RTL, petak 19.1.2007., 20.05

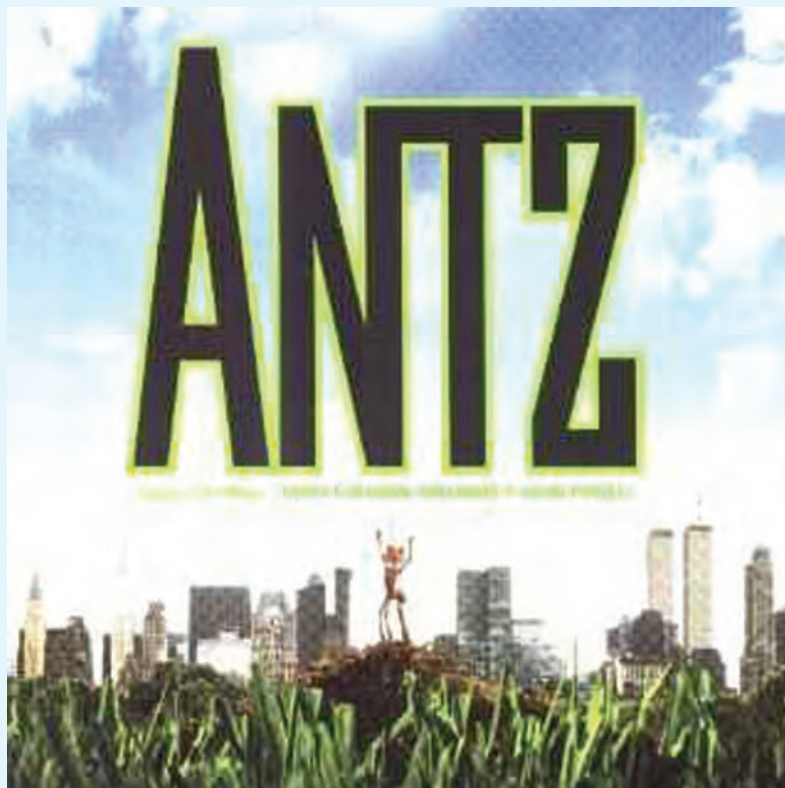
Ako svatko ima svojih petnaest minuta slave, a i svaki pas ima svoj dan, onda nema razloga da i svaki mrav nema svoj dan, pokazat će nam Woody Allen i Sharon Stone, dajući glasove u ovome prekrasnome animiranom filmu o potrebi za društvom u kojem će svi imati jednake prilike.

U mravljjoj koloniji koja broji milijune, Z 4195 (Woody Allen) je tek običan radnik, iako želi biti i mnogo više. Osjećajući se apsolutno nebitnim u sistemu koji uvelike počiva na uobičajenom konformizmu, Z slučajno upoznaje princezu Balu (Sharon Stone), koja ima slične probleme, ali na potpuno drugom kraju društvene ljestvice. Kako bi je ponovno vidio, Z zamjeni mjesto sa svojim prijateljem, vojnikom Weaverom (Sylvester Stallone), te pukom slučajnošću postaje junak kolonije. Takav se razvoj situacije nimalo ne sviđa generalu Mandibleu (Gene Hackman), Balinom zaručniku, koji želi mravlje društvo podijeliti na superiornu snažnu rasu i radnike koje će uskoro eliminirati. Z i Bala, nesvjesni opasnosti, pokušavaju napustiti svoju koloniju...

Kroz proteklih desetak godina, žanr je animiranog filma doživio nekoliko velikih promjena, od kojih su najvažnije one u tretiranju animacijskih tehnika, te orijentacija i prema odrasloj publici. 'Mravi' redatelja Erica Darnella i Tima Johnsona jedan je od takvih filmova, koji svoje ozbiljne teme nepravednoga klasnog društva, ljubavi koja je jača od svih propisa, te potrebe za ravnopravnošću ne propituje kroz igrani dramski oblik, nego na njima temelji animirani film u kojem će zbog vrhunske animacije, nepreglednog broja urnebesnih šala i klasične priče o dobru i zlu uživati i naši najmlađi. Glasove za likove ovog sjajnog filma dao je cijeli niz najvećih hollywoodskih zvijezda, među kojima prednjače Woody Allen, fizički izgled čijeg je Z-a očigledno inspiriran Allenovom pojavom, i Sharon Stone, te poznata imena Sylvestera Stallonea, Genea Hackmana, Christophera Walkena, Anne Bancroft ili Jennifer Lopez.

Redatelji: Eric Darnell, Tim Johnson

Glasovi: Woody Allen, Sharon Stone, Sylvester Stallone, Gene Hackman, Anne Bancroft, Dan Aykroyd, Danny Glover, Jennifer Lopez, Christopher Walken

Temeljem čl. 3. Odluke o raspoređivanju proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine za dotacije etničkim zajednicama, Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine raspisuje

NATJEČAJ

*za dodjelu sredstava organizacijama nacionalnih manjina
u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini*

za sufinanciranje redovite djelatnosti, projekata i organiziranja manifestacija, kao i nabave opreme i investicijska ulaganja, i to u iznosu od 2.200.000 dinara za organizacije mađarske nacionalne manjine, za slovačke 520.000 dinara, hrvatske 500.000 dinara, rumunjske 470.000 dinara, rusinske 400.000 dinara, bunjevačke 220.000 dinara, a za organizacije pripadnika ostalih nacionalnih manjina ukupno 1.290.000 dinara.

Prijave na natječaj se podnose na srpskome jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, s naznakom za koju namjenu se sredstva traže, u iznosima zaokruženim na tisuće dinara.

Rok za podnošenje prijave je 16. veljače 2007. godine.

Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu, u prizemlju zgrade Izvršnog vijeća APV ili se poštom upućuju na adresu: Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, 21000 Novi Sad, Bulevar Mihajla Pupina 16. Prijave se podnose isključivo na natječajnim tiskanicama, koji se mogu dobiti u Tajništvu ili skinuti s internet adrese: www.vojvodina.sr.gov.yu. Uz prijavu se obvezno podnosi i službeni dokaz o otvorenom žiro-računu kod ovlaštene banke.

Na natječaj se mogu prijaviti jedino registrirane pravne osobe – organizacije i udruge nacionalnih manjina sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Neće se razmatrati nepravovremene i nepotpune prijave (nepotpisane, s nepopunjenim rubrikama, popunjene grafičnom olovkom i sl.), a nedostatak nije odstranjen ni u naknadnom roku, one koje nisu podnesene na odgovarajućoj tiskanici ili se ne odnose na natječajem predviđene namjene ili su podnesene od neovlaštenih osoba.

Korisnik se obvezuje odobrena sredstva uporabiti samo za namjene za koje su dodijeljena, a neutrošena sredstva virmanski vrati proračunu na odgovarajuću poziciju Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine. Korisnik se obvezuje o utrošku dodijeljenih sredstava do kraja godine podnijeti izvješće.

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine pridržava pravo od podnositelja prijave po potrebi zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije ili izaći na mjesto zbivanja, spojiti više istovjetnih ili sličnih zahtjeva, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta.

Rezultati natječaja se objavljuju na internetu. Tajništvo nije obvezno obrazložiti svoje odluke. Protiv ovih diskrecijskih odluka Tajništva ne može se uložiti pravni lijek.

Prijave i priložena dokumentacija se podnositeljima ne vraćaju.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavlja putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno

- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)

- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koje se dobije na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

128 GODINA

Prelo kupi
svaki mu se divi,
nek se znade
da Bunjevac živi!

Nikola Kujundžić
1879.

HKC "BUNJEVAČKO KOLO"
SUBOTICA
ima čast pozvati Vas na

VELIKO PRELO 2007

koje će se održati
27. siječnja 2007. godine

U HALI SPORTOVA U SUBOTICI
s početkom u 19.30 sati.